194)

Tractatus de spiritualibus ascensionibus.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Z Be

Sicut priores libri indubitatum auctor est Thomas de Kempis sic huius libri auctor est Gerardus Zutphaniensis Thomae contemporaneus eiusdem ordinis et disciplinae qui Gerardus mortuus ad 1398 teste Thomas à Kempis qui eius vitam conscripsit.

243031

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Incipit deuotus tractaculus domini Gerardi zutphanie de spiritualibus ascẽsionibus: omnibus in spirituali vita proficere volentibus: nõ minus necessarius q̃ vtilis. De quinq̃ necessarijs in vita religiosa proficere disponentib⁹. Ca. j.

Beatus vir cuius est auxiliũ abs te: ascensiones in corde disposuit in valle lachrymarũ in locũ quez posuit. Noui homo q̃ ascensionum sis cupidus: quodq̃ exaltationẽ vehementer concupiscis. Rationalis enim ac nobilis creatura es et magni cuiusdam animi: ideoq̃ altitudinem et ascensum naturali appetis desiderio. Nec vituperandus appetitus/si fuerit ordinatus: si videlicet ad originalis tue dignitatis celsitudinez desideras ascendere: si de valle lachrymarũ et miserie egredi cõcupiscis. Sed hinc egredi/et illic ascendere: non est nisi per ascensiones et gradus virtutum in corde proficere. Q̃tum enim in corde proficis tm̃ et ascendis: q̃tuz ꝟo deficis tm̃ ⁊ descendis. Igit̃ in corde debes disponere ascensiones: nec tamen te confidas propria virtute ascensurum: sed habita iugiter in adiutorio altissimi: et in protectione dei celi cõmorare. Si sic ascendis laudabilis est ascensus. Nam beatus es et nomen viri tanq̃ viriliter agentis/non ĩmerito tibi ꝯgruit: receptur⁹ ꝓide ĩ p̃miũ et̃naz btĩtudinẽ ⁊ gloriam sine fine manẽtẽ. Hec tibi q̃nq̃ disponẽti ascẽdere ordĩe q̃uis retrog̃do ĩ ꝟb ꝓphetic: breuib⁹ ꝟ-

ps. 83.

bis: sed plenitudine sensus pponūt. Primū enī tibi pponitur quo debes ascēdere/in locū videlicet quē dñs posuit: quē nō incōgrue possum⁹ intelligere sta tū naturalis tue rectitudinis/in q̄ te idē dñs quondā posuit et creauit: vt videlicet in illū locuz ascensiōes in corde disponas/vnde prius descensiones disposu isti. ¶ Secdo tibi pponitur locus a q̄ egredi debeas p ascensum: cū dicitur: in valle lachrymar. Que qui dē vallis cōgrue accipit deiectio z destitutio tue na turalis dignitatis/in qua velut in basso constitutus/ rursū ad mōtē vnde cecidisti debes ascēdendo redi re. ¶ Tertio tibi innuitur q̄liter ad ascēdendū te debeas pparare. Nā ascensiones ī corde debes dispo nere: modū et exercitia quibus te vis ī anterioza ex tendere/priusq̄z ascendere incipias in corde diligēti⁹ ptractādo/vt ita in corde prius cogitando disponas quibus exercitijs melius recupes amissam dignita tem. Verū qz ascensus iste non ē in currente vel ascē dente: sed ex dono dei miserentis: ideo quarto tibi consulitur a domino adiutorium et auxiliū postulā dum/quia nulla est industria tua/nisi te in omnibus diuina gratia comitetur. Sed ne ascensus hui⁹ dif ficultate territus vel laborib̄us victus iterum resili as/premium tibi promittitur: cuz dicitur: beat⁹ vir.

Siquidem si in cordis ascensionibus proficis be atus es. hic quidē in spe: postmodum vero in re. h̄ habens beatitudinem vie/que est in virtutibus z iu sticia: illic beatitudinem patrie habiturus. Sane ip sas virtutes et iusticias cum habueris quodammō futuram beatitudinem habes in sua: vt ita dixerim:

causa. Sicut etenī res naturalis vi quadā ꝓductiua vel seminali ratione in se continet vt sit effectus alicuius ꝓductiua. Ita virtutē et iusticiā futura beatitudo/et eterna felicitas comitat. ¶ Breuiter ergo recollige vnde vel quo debeas ascendere. Quondā eras in alto monte naturalis tue et primordialis dignitatis constitut⁹/ & inde volūtarie es ꝓlapsus in vallē quādā bassā. Ub hac igit valle rursum debes egredi/ꝛ paulatiz ascēdere ad mōtē vñ cecidisti. Sz antecz incipias ascendere/debes in corde tuo scalaz erigere: ꝛ modū quēdā ꝓficiēdi quo illuc melius deuenire valeas ordinare. Sed adhuc in pede vel ascēsu scale positus in te deficiens et altitudinē eius prospiciens/debes sursum man⁹ extēdere ad dñm q̄ est innixus supme parti scale et clamare. Trahe me p⁹ te/et ita beatus eris/et sempiterna beatitudine perfrueris. Sed de his omnibus in sequentibus dicet clarius singilatim.

¶ De loco ꝛ statu naturalis et primordialis dignitatis: in quo deus hominē cōstituit in principio: ꝛ de multis donis que contulerat ei. ¶ Ca. ij.

Igitur si tibi dñs ascensiones in corde disposuit/atcz ad spiritualem ascensū ꝓuocauit: si mentale vis exercitiuz arripere/ante omnia debes descensū tuū vl lapsū cognoscere vt i de noueris tibi ascendenduz/ vbi te ceruis misere ꝓlapsuz/atcz illuc cognoscas te debere redire a valle lachrymarū ad locū in quo te dñs posuit/ꝛ ad quez

te ordinauit. ¶ Diligenter igit aduerte q dominus deus qui te ad suam imaginem et similitudinem creauit / quondaz in tam sublimi dignitate te posuit: tā alto monte donorum naturalium et gratiarū collocauit / vt nisi ad essentialem dei visionem proficeres vix altius ascendere posses. In paradiso siquidem voluptatis fuisti positus: foris et ītus omnibus bonis replet⁹. Foris fruēs loco amenitatis et delitijs voluptatis. Intus ꝟo plenus rerū noticia ⁊ affectuum quieta et pacifica concordia. Dederat enim tibi dominus liberalissimus vires intellectuales siue cognoscitiuas: intellectum: rationem ⁊ sensuz: vt videlicet deum per intellectum cognosceres et immaterialia intelligeres: per rationem inferiorē de inferioribus recte discerneres: omnia in laudem dei referres. Per sensum exteriorem rerum materialium ꝑticularia et p̄sentia. Per interiorem ꝟo vt hoꝝ etiaz absētium imagines et simulachra attraheres ꝓ adiutorio rationis. Dedit etiam vires appetitiuas / voluntatē scilicet vt deuz super oīa amares: cetera ꝟo ꝓpter ip̄m et in ordine ad ip̄m amando referres. Dedit vim cōcupiscibilez: vt om̄e bonū appeteres ⁊ summū bonū sup omnia desiderares. In qua vi concupiscibili varias posuit et delectabiles affectiōes: videlicet affectionē amoris / vt ipse te amor per se moueret et inclinaret ad bonum: affectionē gaudij vt ī deo sūme delectareris et iocundareris in intuitu beneficiorum dei et in consideratiōe operum ⁊ mirabilium eius ⁊c̄. Dederat itē vim irascibilem qua firmiter deo adhereres / et si q̄d ab h̄ te possz separe repel-

leres indignanter. In qua etiã affectiões suas dele-
ctabiles posuit: spem: audaciã: vt esses virilis ad bo
num aggrediendũ ⁊ sperãs adipiscendũ. ¶ Ecce q̃z
multa bona tibi tribuit/in quanta mõtis sublimitate
te collocauit. Intellectus fuit illuminatus vt noster
primus parens/q̃uis vt credimus deũ per essentiã
nõ vidit/ipo tamen puro mentis intuitu ⁊ cõtẽplati
onis excessu speculabatur. Nullam tibi passiõez seu
affectionẽ indidit malã: id est quorum obiectum est
circa malum: sicut odium tristicia /et hoc actualiter
mouentem: ne quicq̃z esset quod te intus perturba-
ret. Nec erant tunc iste vires potentie vel affectiões
sibi ĩnuicem contrarie vt lex carnis legi mẽtis repu-
gnaret. Nondum enim erat corpus qd̃ corrumpit/
ideoq̃z nec aiam aggrauabat. Sed istas vires opti-
mo modo in te ordinauerat: vt inferiores superiorib⁹
sine contradictione/siue quouis appetitu contrario
obedirent. Sensus enim obediebat rõni: ratio mẽti:
Hẽs autẽ ipa soli deo fuisset subiecta: Appetit⁹ sen
sitiuus/scz vis concupiscibilis et irascibilis volunta
ti ⁊ appetitui rõnali promptissime obediebat. Et ita
in interiori homine sũma erat concordia: et qd̃cũq̃z
volebat ipa voluntas in hoc parebant relique vires
et affectiones inferiores. ¶ Voluntas autem omnia
agere debuit ad intellectus consilium vel dictamen
rationis. Intellectus autez signato super se lumine
vultus domini: naturali scilicet et gratuita illustra-
tione plene nouit quid fuerat agendum vel dimittẽ-
dum. Et istiusmodi virium et affectionũ concordia
pacifica ac concors obediẽtia dicebat et noiabat a

sanctis iustitia originalis. Ecce homo hic ē locꝰ tu/us/in quo te posuit dñs deus tuꝰ. Hic ē status tue rectitudinis in quo te creauit/ & in quē ascensiones ī corde tuo disposuit. Vide hunc statū rectitudinis quē adhuc erectiōe corporis figuras: licet corde longissime: vt statim dicet: ab eo sis pegrinatus: et dic cū lachrymis. Stantes erāt pedes nostri affectuales ī atriis tuis hierusalem.

¶ De valle lachrymarū ad quā hō per lapsū primi hominis decidit: et de viriū anime destitutiōe et deordinatiōe quā incurrit. Et hic ē primꝰ lapsus a statu nostre rectitudinis predicto. ¶ Ca. iij.

Audisti hō de loco in quo te dñs posuit & ad quē debeas ascēdere/ vide nūc vallē lachrymarū ad quam plapsus cecidisti. Prochdolor tāta gloria et honore sublimatus pthoplastus primus parens noster cum esset in honore non intellexit/sed se a creatoris sui imperio auertit trasgrediens preceptum diuinū. Ideoq; grauiter cecidit et nos omnes in eo. Nā oēs in eo fuimus vi quadaz pductiua vel seminali rōne. Itaq; cecidimꝰ omnes/et vt Bernardus dicit. Cecidimus simul in lutū et sup aceruuz lapidū. Unde et coinquinati fuimꝰ originali culpa: & et collisi et cōfracti: et in oibus viribꝰ et potentiis aīe optime: vt pmissū ē: dispositis/grauiter vulnerati. Amissa etem iustitia originali ipo casu et iusto dei iudicio/ipe vires et affectiōes a suo statu plapse diminute sūt pariter et deordinate. Non aūt oino de-

structe/sed contrario mō se habentes q̄ prius habu
erunt/sibijnuicē motibus suis et impulsib⁹ cōtrariā
tes ⁊ repugnātes. Siquidem vt quotidie: ne dicam
continue: experiris/nisi totus insensibilis sis/ipsa sē
sualitas vis scilicet concupiscibilis et irascibilis vo-
luntati sunt rebelles et contrarie. sed et ip̄a volūtas
q̄uis non preter/frequenter tamē agit contra ratio
nem. Unde cōtingit vt nunc iste vires et effectus lō
ge aliter mouent q̄ a deo fuerunt institute/ ꝓne ad
malū et procliues semper ad illicitum cōcupiscēdū.
Siquidem rō ipsa ceca facta erronea et obtusa sepe
falsa pro veris recipit/frequenter inutilibus et curi-
osis se inuoluit. Voluntas facta est curua/sepe dete-
riora eligit/carnalia diligit/sp̄ualia et celestia vilipē
dit. Vis autē concupiscibilis destituta ē et quodam
mō ꝓlapsa in concupiscentiā carnis/cōcupiscentiā
oculorū/et carnales voluptates: id est gulā luxuriā
et auariciam. Irascibilis ꝟo deordinata ē et prolap
sa in sup̄biā vite/⁊ gloriā mundanā. Spes nō sperat
de deo/sed vel in diuitijs vel in ꝓprijs meritis/vel
sperat plus vel minus iusto. Tristamur de amissiōe
diuitiarū/et de despectu mundi. Gaudem⁹ de gula
et luxuria: Irascimur fratri. Breuiter ex amissione
originalis iusticie omnes affectiōes prone sūt ī ma-
lū ab adolescentia/immo a cōceptiōe sua. Nam ip̄a
anima ex carne cōcupiscibiliter concepta contrahit
fomitem et cōcupiscentiaꝝ inclinationē ad malum.
Sane christus morte sua preciosissima a culpa ori-
ginali nos redemit: vt hmōi virium destitutio vel
lex carnis iam non sit culpa/cum iam ad eam nō ha-

bendam non obligamur ne sit damnatio aliqua his qui sunt in xp̄o Jesu. Sed in pristinum statum recti tudinis nequaq̄ nos restituit/nec vires anime refor mauit: sed ad nostꝝ exercitiū et meritū nobis eas re liquit per sancta exercitia reformandas. Ecce hec ē vallis lachrymarū/status miseriarum ad quem ceci dimus ⁊ vnde resurgendi ascensiones in corde debe mus disponere postmodū ascensuri

¶ Qd̄ homo nō solū progressus ē a statu rectitudinis in lapsu primi hoīs: sed etiam illectus cōcupiscētijs longi⁹ abijt ad īpuri tatē cordis: Et quid sit īpuritas cordis: et hic ē laps⁹ secūd⁹. ¶ Ca. iiij.

Magna vere et magna nimis distantia inter vallem lachrymarum vbi nunc es consti tutus/et locum in quo te domin⁹ olim posu erat: videlicet statū tue rectitudinis/ideoq̄ magnus ascensus necessari⁹ vel certe multe necessarie sunt as cēsiōes: magnoq̄ opus ē labore si illuc vis redire. Sz vtinā hic ꝑmāsisses: vtinā hic q̄euisses/⁊ nō lōgi us discessisses: ꝫ heu tu fili ꝓdige quarūdā meretri cū: id ē cōcupiscētiaꝝ abstractus illecebris iuisti ad ꝑtes adhuc multo remotiores: īmo vt ait sāctū euā geliū in longissimā regionē abiens post cōcupiscen tias tuas/ ⁊ fornicans cum meretricib⁹: id ē cū cōcu piscentijs. Nam quotiēs concupiscim⁹: totiens vt ait Hieronym⁹ fornicamur. Itaq̄ oīa bona ⁊ por tionē bonorum naturaliū et gratuitoꝝ que tibi cōti gerat cōsumpsisti. Siquidem in casu primi hoīs vt

p̄missum est pronitatem concupiscentiarum ad infi-
ma contraximus/ vt nisi eis continue resistam⁹/ ip̄arū
impetu cogimur descendere ad īferiora. Tu ꝟo nō
solum eis non restitisti/ ꝫ te eis inclinans cum ipsis
descendisti/ ⁊ desiderijs ⁊ affectionibus carnalibus/
et rebus mundanis adhesisti. atq; ꝓinde si qua in te
remanserat ad bonū inclinatio/ vl' donorum natura
lium vel spiritualiū amisisti. Insuper huiusmodi re
bus vilibus desiderio et affectu inherens quodam-
mō ipsis connaturalis et conformis factus es/ et ita
contraxisti quandam quasi limositatem vel viscosi-
tatē in concupiscentijs et viribus q̄ quasi glutinosa
lubricitate inferius ligatus quodāmodo retineris: ⁊
hec dicitur ꝓpria impuritas cordis. Sicuti enim in
rebus naturalibus res dicunt̄ ⁊ efficiuntur impure
eo ꝙ rebus vilioribus se admiscentur. Nam aurum
immundū efficit̄ si argento/ et argentum si plumbo
admiscetur. Ita homo aīa tua rationalis que ē dig-
nior omnibus temporalibus creaturis impuritatez
et immundiciā contrahit ex hoc ꝙ rebus temporali
bus subijcit̄ per amorez: et ex h̄ ꝙ huiusmōi adheret
per affectiōz ⁊ ꝑ desideria ip̄is affixa assueta ⁊ ꝯglu-
tinata īmūda fit et īpura. Et siquidē affectu carnali
rebus carnalibus adheserit/ attrahit quandā limosi
tatez que carnalitas dicitur et vnde homo carnalis
efficitur: ¶ Si vero affectu mundano adheserit re-
bus mundi et vanitatibus/ impuritas illa dicitur va
nitas: ⁊ hō efficitur secularis. et ita diuina scriptura
distīguit int̄ hoīes carnales et secl'ares. ¶ Ecce cer-
nis q̄d sit īpuritas cordis ꝺ q̄ ī scriptura legꝫ/ ⁊ forsitā

nõ intelligis: Certe ipsa est illa affectio qua inordinate ad infima inclinaris et adheres / siue ad gulam siue ad luxuriam / vanam gloriam vel superbiam vl' hominum laudem per eam traheris / cordis impuritas appellatur: quã impuritatem in casu primi hominis contraxisti: sed ex tua assuefactione / affectiõe et adhesione multo amplius addidisti / vt qui sordebat p̃us sordescat iam amplius. Ecce hic est secundus descensus tuus / in quem quanto longius descendisti / eo opus habes pluribus ascensionibus vt redire possis ad statum rectitudinis / vñ cecidisti.

De tertio hominis descensu p̃ peccatũ mortale quo longissime abijt in dissimilitudinis regionem. Ca. v.

Sed nec adhuc filius p̃digus cessat longius ire atq̃ amplius pire. Nã quo plus it eo amplius perit q̃ a deo auersus recedit. Quid plura: Omnibus consumptis cũ meretricibus venit i regionem dissimilitudinis / vbi se ubiecit vni ciuiũ regionis illius / et hic eum posuit vt porcos eius pasceret: id est breuiter per peccatum mortale se diabolo subdidit / et in oibus motibus concupiscentiarũ desideriorũ satisfecit. Ecce homo quo nũc deuenisti in regionem dissimilitudinis / non apparet vestigiũ virtutis. De sunt tres descensiones quibus a statu rectitudinis in regionem dissimilitudinis lõgissime descendisti.

De tribus examinatiõibus: et qualiter homo p̃ memoriã peccatorũ recuperat se-

suz maxime vt sentiat vltimũ descẽsũ scz p peccatũ mortale. ¶ Ca. vj.

Postquã descensus tuos vidisti/ congruũ eẽt ascensiones disponere: ꝫ quoniã peccatum frequẽter comitatur cecitas et ĩsensibilitas vt qui peccato p̃mitur / nõ tũ se sentiat peccatorẽ/ ꝫ fit stupid⁹ et nascitur ei frons meretricis et duricia cordis: vt nec deũ iaz timeat nec hoĩes vereat. Igitur antequaz ascẽdas studiose teip̃m debes discutere/ et omnibus modis q̃bus possis niti vt sensum recuperes quo descensum agnoscas et peccata tua deplozes. Igitur vt noueris quãtũ per vltimũ descensum/ videlicet per peccatũ actuale mortale grauiter sis prolapsus/ et de loco in quo fueras cuz haberes naturã ĩtegrã ⁊ nõ viciatã/ positus discessisti/ debes teip̃z diligẽt discutere ⁊ districte examiare/ vt tandẽ oculos aperias et videre possis quo iaces, plapsus. Districte igitur et si nõ semp/ sepe tamen teip̃m iudica/ formans in te primo et ptractãs quãtũ deo vnũqd̃q̃ peccatum displiceat/ quantũq̃ horreat et detestet. Ut autẽ hoc melius sentire valeas/ diligent rumina/ et donec ex affectu sẽtias studiose pertracta q̃ adeo displicuit deo superbia vt nobilissime q̃ndã creature sue nõ parceret: ꝫ Luciferũ de celo ,piecit. Cogita an tibi parcet/ quia forsitan melior aut nobiliores. Cogita q̃ Adã propter inobedientiaz expulit de paradiso/ ⁊ totũ genus humanum originali iusticia spoliauit. Propter luxuriaz subuertit Sodomam ⁊ Gomorrã ⁊ in diluuio pene totum munduz submersit. Et plura talia his similia r̃citat tibi diuĩa scriptu

ra. Cogita q tantum deo peccatum displicuit q po
tius ipe voluit moriēs satisfacere pro peccato. Ade
q ipm fm suam iusticiam dimittere ipunitū. Si
autem adeo duri cordis es vt ex hoc adhuc non ex-
paueſcas lapsum tuum/sic forma meditationē tuaz
studiose ptractans/q diuina iusticia aliter iudicare
non potest q opera tua merent. Est enim deus itel-
ligibilis quedam equitas incōuertibilis atq indeci
nabilis/non minus pena malor q gloria bonorum.
Certus igitur esto q reddet tibi fm opera tua/nec
relinquet aliquod malū in te impunitum. Si igitur
hoc modo intus reuolueris/non credo quin timore
concuteris/horrore obstupescis. Tunc igitur tertio
veniat memoria et in mediū pducat omnia peccata
tua pterita grauia maxime q maria. Cogita q mul
ta pctā cōmisisti. Pene enim omni die/omni hora an
te conuersionē tuaz grauiter deliquisti. Quis nume
rabit quot peccata cōmisisti corde ore et opere? De
inde percurre singula/et vide q grauia sunt quibus
deum omnipotentem z terribilem iudicem patrēq
dulcem et benignū qui pro te tanta fecit et sustinuit
offendisti/et quodāmodo iterum crucifixisti. Dein-
de reuolue q sint quedam eorum turpia/marie quā
tuz ad carnalia/q tamen magis succincte debes trās
currere/ne immunda subrepat delectatio ĩmorāti.

Quis etiam iam ad dominum sis conuersus/nō
tamē hanc vilipendas memoriam peccatorum/sed
et tunc adde vt etiam summa diligentia pertractes
peccata tua que post conuersionē cōmisisti. Cogita
singula vitia quibus adhuc sordes. Cogita in
singulari de superbia tua quanta ē/quantum concu-

piscis honorem: laudes desideras/ ad altum statū aspiras. Cogita q̄ tepide/ q̄ infructuose tot annos in diuino seruitio expēdisti/ vix scis inuenire profectū et in his peccatis que post conuersionem cōmisisti forsitan grauius puniet te deus tanq̄ magis ingratum. Deinde cum hec ita in cogitatu tuo examinaueris/ diligenter pertracta q̄ modicam pro his omnibus fecisti satisfactionem: quā modica fuit tua cōtritio: quā parua opera in nullo satisfactoria/ sciens certissime q̄ vel hic vel in futuro omnia reddes vsq̄ ad minimū quadrantē. Sed in futuro s̄m Bernardum. centuplum reddes qd̄ hic simplo soluere posses. Hec igitur et his similia cum peccator in cogitatione reuoluerit: et se timore percussum/ ⁊ dolore interno perfusum senserit: tunc cor suum humillime ⁊ dolore plenum immediate dirigat ad deum suū orationem faciendo: et ipsius bonitatem et misericordiam cum summo desiderio implorando: mutationez vite et emendationem morum promittendo/ et promissionem dei adiutorio adimplendo. Hanc tamen formulam meditandi aut similem ita debes dirigere/ vt non incidas ī desperationem/ sed inflammeris ad satisfactionem et emendationē: vt promptus ad oēm laborē et omniū passionum tolerātiā efficiar.

De secunda examinatiōe qua hō seip̄z discutit d̄ toto statu suo interiori et exteriori: ⁊ p quā venit ad hoc vt sētiat p̄mū descēsū et viriū aīe destitutiōz. Ca. vij.

Tāt p̄mū lapsū ⁊ descēsū tuū p Adā ⁊ viriū

anime tue destitutionē melius cognoscas/immo eti
am vt generaliter omnia vitia et passiones euidēti⁹
sentias/debes nōnunq̄ tempore opportuno aliā d̄
te et toto statu tuo facere diligentem discussionem ⁊
studiosam examinatiōem. ¶ Examina igit̄ primo
diligenter hominē tuū interiorē. Vide ad q̄d vires
anime mouent/q̄ longe q̄ prope ſm id qd̄ debent:
vel ſm id qd̄ tibi a deo date fuerunt/ vt prius audi-
sti. Examina rōnē. Cogita an nō sit ī mult⁹ erronea.
An ñ curiosa et occupāta vanis relinquēs salubria.
An non decepta suis credēs diffinitiōib⁹/nō cōsen-
tiens humilibus et ita pertinax. An nō superba cre-
dens seip̄az esse aliq̄d cū nihil sit/ melioribus se pre-
ferens: nolens ab alijs doceri. Indicibilis et indoci
bilis/et incapax bonorū cōsilioꝝ. ¶ Deinde exami
na memoriam. Vide quales meditationes frequen-
tius habeas. Nā qd̄ plus diligis vel times inde fre-
quenti⁹ cogitas/ Deīde examina appetit⁹ tuos. Co-
gita vnde tristaris/ vñ turbaris/ vñ gaudes et letar⁹:
quid speras et quid odis/ et tunc bene videbis q̄
longe sis prolapsus. Vide quales bestie ascēdere so
leant vim tuam concupiscibilem: vtrū gula: luxuria
vel auaritia. Vide quales fere transeant per tuā iras
cibilitatem: an scilicet leo supbie: canis iracūdie: ba-
silisc⁹ inuidie. ¶ Deinde examina exteriorez hominē
Nā motus inordinati hominis exterioris sūt īdicia
īterioris deordinati. Vide si nō sepe excedis verbis
dur⁹ detractorijs/adulatorijs: iocoſ/ vaniloquijs vl̄
mlt̄iloquijs. Itē vide precipue an cū oībus caritatē
teneas/an nōnunq̄ ledas conscientias alioꝝ scāda-

lo/inq̄etudine vel nouitatū p̄sumptione. Itē an ferueas zelo ad alios caritatiue admonendū vel etiaz humiliter increpandū. Itē si opus tibi cōmissū studeas fideliter adimplere. Itē examina te de lectiōe meditatiōe/orōne/et sic de alijs/quō in singulis huiusmodi te habeas vel eas soleas ordinare.

De tertia examinatiōe qua homo quotidie discutit se de excessibus quotidianis qua homo discit sentire impuritatē cordis et de reuelatiōe passionū. Ca. viij.

Vt autem ꝑm descensū tuū/quo videlicet ꝓpria concupiscentia abstractus impuritatē cōtraxisti sētire valeas. Ternā adhuc debes de te facere examinationē/ꝛ hoc quotidie ꝛ maxime: vt vult Bernardꝰ post cōpletoriū. Tūc eniz singulis diebus debes diligēter respicere/ꝛ districte examinare quotiens mala assuefactione tua traherē ad illicita/maxime quotiēs viscosa et glutinosa tua īpuritas illo te die deiecit. Verbi gr̄a/ad illicita cogitanda/ad vana in orōne ruminā̄da/ad ociosa vel noxia verba ꝓferenda/aut si illo die sanctas meditationes ex negligentia non assumpsisti/aut impuritate tua victus fuisti sine affectu boni. Itē si inolita assuefactione tractus tēptationibꝰ aditū prebuisti/nō respuisti nec restitisti. His tribꝰ distinctionibꝰ si diligens trapezeta fueris/et iudex iustꝰ teip̄m iudicaueris/scisso velo ꝓprij amoris/ꝛ ad teip̄m inclinatiōis vt in nullo tibi blādiaris/ī nullo te palpes vel adulteris/haud dubiū q̄n multū ꝓficies ī tui cognitione.

Sz q̄s vnq̄ seip̄m odio habuit: Amor aūt ꝑuertit iudiciū et zel⁹ nescit sape. Jō vt qd̄ tu ꝓfers ꝑ sn̄iaz firmius credas ex relatu alioꝝ: stude sepi⁹: frequēter curato tua tibi vitia ab alijs ītimari. Nā sepe alien⁹ nos melius videt oculus q̄ ꝓpri⁹. eo vtiq̄ meli⁹ q̄ liberius sine inclinatione de nobis poterit iudicare. Quinīmo frequenter post premissas examinatiōes de tuis tēptatiōib⁹/de tuis passiōib⁹ et vitiosis īclinatiōib⁹ cū alijs debes ꝯferre/cōsulere ⁊ ꝯq̄ri: vt melius informeris eoꝝ ꝯsilijs: pl⁹ hūlieris cū ip̄i te nouerint qualis sis/⁊ ampli⁹ cōpungaris cū te ab ip̄is audis vitiosū qualē tu te ꝑ p̄missas examinatiōes īuenisti. dū tñ tales sint q̄ ex hoc ꝙ te talē audiūt non peiorāt/ s̄ magis tua hūiliatiōe edificant. Adhuc autē vnū est qd̄ circa premissas scz scd̄am et tertiam examīatiōes debes aduertere/ꝙ lz ꝑ hmōi discussiones discis intna vitia cognoscere/īordīatas cōcupiscentias et affectiōes videre et viriū aīe tue deordīatiōes cōsiderare: veꝝtñ q̄ntū ī te hmōi affectiones sūt valide et radicate et qd̄āmō ī naturā trāsformate nūq̄ plene et ꝑfecte videre poteris donec manū apponas et eas totis virib⁹ studueris extirpare/vt ita earū fortitudinē et resistentias expiaris.

Qꝛ hō debet exercitia sua p̄us ī corde disponere et cū sp̄uali viro discutere añq̄ ascēdere: et ꝙ sancta exercitia nō sūt leuiter mutāda: sed ꝙ in ip̄is ē ꝑseuerādū donec ad finē ꝑueniam⁹.

Capitulū. ix.

Ascensiones in corde disposuit. Priusq̄ ascēdere: id ē ꝓficere icipias ī spūali ꝓfectu/ debes in corde tuo modū tibi ꝯgruū disponere/ quo possis ad finē tuū: q̄ ē puritas cordis vt̄ caritas ꝑuenire. Discute ⁊ sollicite examina: q̄d tibi cōgruit: q̄d tibi melius expedit: si nescis alios interroga/ imo ꝑ alios dispone ascēsū. Ordina inq̄ finē aliquē in corde tuo/ cui⁹ gr̄a oīa opera tua et exercitia ꝑficias. Ordina deinde grad⁹ exercitia et modū aliquē quō ad finē illū deuenies/ atq̄ finē pariter ⁊ media ī corde fortiter fige. Et hoc: vt videt̄: ē ascēsiōes ī corde disponere: id ē modū aliquē ⁊ exercitia ꝑ discretā et diligentē tui et alioꝝ discussionē arripere: et cordi tuo fortit̄ infigere et īprimere: et inde tibi multiplex eueniet vtilitas. Et prīo quidē vt oīa ordīate agas: ꝑm q̄ in corde tuo disposuisti/ et nō casualit̄ sicut q̄dā qui hodie se in isto cras in alio sūt exercētes fluidi et vagabūdi oīa arripiētes/ et in nullo ꝓficiētes: oīa tēptātes et in nullo se cōsūmantes; fortuite oīa prout occurrūt agentes: cū de nullo se in corde disposuerint/ nec sint fixe de aliq̄ deliberati: tu autē nō sic: ꝑ oīa facies ꝑm q̄ ī corde ascēsiōes disposuisti: ad hoc oīa opa et exercitia dirigas vt illo mō ꝓficias/ et ad exēplar q̄d in corde posuisti ꝯsūmes. Oīa inq̄t dn̄s Moysi facito ad exēplar q̄d tibi mōstratū est in mōte. Tu autem omnia stude perficere ꝑm exemplar quod discrete ī corde disposuisti. Si artifex nō prius in corde suo formā ⁊ dispositiōem domus quā edificaturus est disposuerit fabricās domū typi

cam: nunq̃ debite domũ exterius ꝓduceret/ vel ĩ debita dispositione fabricaret. Ita oportet vt et tu ascensurus prius tibi scalã in corde erigas ad cui⁹ exẽplar oĩa foris agas. Sic deus prima cã oĩm: nõ nisi ad essentiale oĩm rer̃ exẽplar et ideas. res ip̃as ĩ cõgrua dispositiõe ⁊ forma ꝓduxit ĩ esse. Scdõ ex ista p̃dispositiõe in corde tueris a deceptiõib⁹. Qui em̃ nihil sibi determinati exercitij vl' spiritualis modi p̃figũt/ tot recipiũt de suis exercitijs ꝯsilia/ quot viderint alioꝝ facta: credentes oĩ spiritui: in nullo stabiles: in nullo fixi: ꝫ in oĩbus vagabũdi. Ideo illas debes ascensiones prius diligenti examinatiõe in corde disponere: vt ꝑm eas vsq̃ in finẽ possis vitã tuaꝫ regulare: alioꝝ vitã et exercitia laudãs/ nõ tamen assumẽs vt vult abbas nestor. Itẽ debes exercitia tua in corde discreta moderatiõe disponere/ vt cũ q̃daꝫ alternatiõe et refocillatiõe te teneas stabilẽ/ et nõ in quodã vno ope ĩportuni⁹ incubãtẽ: alia penit⁹ non curãdo vl' vt inualida reliquẽdo: tediũ aut ĩfirmitas et si quid hmõi te vincat. Nã qd̃ caret alterna req̃e: durablle nõ ẽ. Ita ḡ nunc lege vt post sis validior ad orationẽ: nunc meditare: nũc operare vt hec sibi mutuo deseruiãt/ et hec omnia te stantẽ teneant sine tedio de vno ad aliud trãseuntẽ. Harũ aũt ascẽsionũ ĩ corde dispositio sit diuinis scripturis conformis et spiritualis viri discussione approbata.

¶ Qd̃ aliter debet hõ in corde disponere de fine: aliter de his que sũt ad finẽ Ca. x

Aliter autez in corde debes disponere de fine tuo: aliter de his q̃ sunt ad finẽ. Finem

enim tuũ videlicet cordis puritatẽ/ ⁊ caritatẽ: ita in corde tuo debes figere et ĩmobiliť ĩprimere: vt nullo casu: nullo cõsilio: nullius imperio ab eo discedas: nec ab actu virtutis interiori vel caritate: ꝑ oĩa opa oĩa exercitia ad finẽ debes dirigere/ et ad ip̃m semp oculũ reflectere. Sicut em̃ naute q̃ portum ꝓ oculis non habent/ quo nauigãt: vage hinc inde. nunc ad orientẽ: nũc ad occidentẽ ꝑm ventorum impulsꝰ nauigant et nesciunt si recedunt vel propinquant: ita est qui bona opera facit: et nescit finem puritatꝫ: sed ꝑmittit vitia in se dominari/ nescit quantuꝫ in vera spirituali vita proficit vel deficit ¶ Ea vero que sunt ad finem ita debemus in corde disponere et ordinare prout melius possunt nos ad finem caritatꝫ vl' puritatis ducere. Cum vero nos in tali fine puritatis vel caritatis impediunt libere relinquere. Nõ enim ita debemus insistere lectioni vel meditationi/ vt cum caritas exegerit/ non nisi cum murmure ⁊ tristitia eam relinquamus/ incurrentes sic tristicie vel alterius vicij impuritatem: propter quam extirpandam/ sacra lectio vel meditatio fuerat arripienda. ¶ Nec in talibus exercitijs/ ita ex toto debemus esse fixi/ sicut in fine. sed quando caritas exigit/ vel obedientia: humiliter ad tempus non ad semper deserere. Que eniꝫ: secundum Bernardum: pro caritate sũt instituta: contra caritatem nõ debent militare.

¶ De tribus ascensionibus contra tres descensus premissos iterum reducentibus ad locum rectitudinis. ¶ Capi. xj.

Nunc de ascensionib⁹ q̄b⁹ ascēdere et redire debeas/ restat sb̄sequēt̄ dicere. Audisti aūt pri⁹ q̄ trib⁹ descēsionib⁹ q̄si trib⁹ lōgissimis dietis a loco in quo te dn̄s posuit recessisti: ita nihil omin⁹ tribus ascēsionib⁹ illuc necesse ē te redire. Prima aūt ascēsio ip̄a ē q̄ ascendis itex ad cor tuū. Lōge enī egressus es a corde tuo ꝑ peccata. nec potes sp̄ūali exercitio ī corde ꝓficere nisi r̄deas ad cor. Vn̄ ꝓpha admonet. Redite p̄uaricatores ad cor. Scd̄a ascēsio cū iā ad cor redieris: ascendas de corde īpuro ꝑ cōcupiscentias ad cor purū: ⁊ hmōi ascēsio ē puritas cordis et caritas/ ⁊ trāsit ꝯ scd̄m descensū. Tertia ascēsio equidē ip̄a ē in corde: q̄ videlicꝫ ascendis ꝯ inordinatas affectiōes īnatas ab Adā/ vel iaꝫ inolitas a teip̄o/ et hec p̄ncipali⁹ ordinari pōt ꝯ primū descensū.

De prima ascensiōe cōtra peccatū mortale: et de tribus gradib⁹ hui⁹ ascēsiōis: et de cōtritiōe. Ca. xij.

Nunc igit̄ surge et sursū ascēde: incipe ad cor tuū ꝑgere. Sicut aūt peccatuꝫ mortale/ triplici descensu cōpleuisti. Naꝫ auersus es a creatore tuo ꝑ suꝑbiā in qua ē formalis rō pctī: conuersus es ad creaturā ꝑ delectatiōem: ac deinde per opatiōes ꝯ legē diuinā dei tui trāsgress⁹ es p̄ceptū. Ita trib⁹ g̃dib⁹ oportet te cōtrario ascēdere. Prīo vt auertas cor tuū a creaturis et a pctīs: et habeas quādam cordis firmā auersionē/ ⁊ firmū qd̄dā ꝓpositū deo tuo seruiēdi/ et nūq̄ te creaturis ꝑ illicitam

delectationē subijciendi: etiā si mille mortibus mori te oporteret. Hoc aūt in genere debes ꝓponere: nō aūt sup hoc ī singulari te examinare: dolebisq; multū ꝙ tantū a deo tuo r̄cessisti: ꝙ tantū eū offendisti/ et qd̄āmō iterū crucifixisti. Ecce talis auersio ip̄a est vna ascēsio/ cui⁹ nomē ē cōtritio q̄ cor tuū qd̄āmō a sua duritia frangit̄. Sicut enī in naturalib⁹ res dure dicūtur conteri: cū in partes minutas frangunt̄ vel minuūt̄: ita methaphorice cor dicit̄ conteri: qn̄ ip̄m a sua duritia emollit̄ qd̄ prius auersū a deo durū et obstinatū fuit ī peccatis: nō cedens diuine motioni/ nō admittens instinctū spūssancti: ꝫ obturans aurē ne audiret. Vel cor durū ꝫm Bernardum. j. de consideratione dicit̄: qd̄ nec cōpunctione scindit̄/ nec pietate mollitur / nec mouet̄ precibus ꝛc̄. Cōteritur autem quando iam liquefit compunctiōe ꝛ emollit̄ pietate.

De confessione que est secundus gradus huius ascensionis. Capitu. xiij.

Quia x̄o in pctis tuis deū ꝑ supbiā cōtēpsisti: iō necesse ē vt te homini dei vicario claues habenti humiliter subdas vice dei/ et eī tāq̄ xpo dño iudici tuo assistēs hūilit̄ ꝛ ꝯtrite ꝛ dolorose peccata tua confitearis. Humiliter videlicet te in omnibus accusās/ et ꝓpria peccata agnoscens/ in moribus/ in gestis/ in prolatione verborum/ in respōsionib⁹ singulisq; alijs tanq̄ iudici tuo assistens te habeas. Caue ne vt q̄dā mag̃ crimīa ꝯfitēs īde q̄ras laudari vñ a deo merer̄ r̄probari. Sic ñnulli ꝙ

in scholis acute solebant arguere cõfitentur ꝛc. No
li etiã peccata tua vel intentionẽ tuã excusare: ꝫ dic
simpliciter et humilit̃ qd̃ remordet tuã cõsciam. De
bes etiã contrite et dolorose confiteri: exercẽs te añ
confessionẽ ad cõpũctionẽ mõ quo postea habebit̃/
vt ita cõtritus et dolorosus venias ad ꝯfessionẽ. Et
si hoc bene feceris: nequaq̃ sicut quidã faciũt: pctã
tua sicut fabulaꝫ ꝓferes vel ita simplicit̃ ꝓferes sine
dolore quasi de alia seculari materia loquereris: sed
si vere spiritũ cõpunctiõis cõcepisti: interdũ difficile erit tibi. ĩmo ꝟo lachrymas cohibere nequib̃. Et
certe scire debes ꝙ ꝫm intentionẽ contritiõis et humilẽ verecũdiam: pctã tibi in cõfessione remittũtur:
Si etiã fieri põt talem tibi debes cõfessorẽ eligere.
q̃ discrete et prudẽt̃ sciat absoluere vl̃ ligare: cui aĩaꝫ
tuã poteris fiducialiter cõmittere: cui statũ tuũ vitã
tuã et oĩa exercitia tua secure poteris exponere: ab
eodẽ super singulis cõsilia recepturus. Cũqꝫ talẽ cõfessorẽ inueneris noli eũ leuiter variare. Diuersi enĩ
medici diuersis vtũt̃ medicinis. Medicina autẽ sepe mutata nõ sanat sed turbat egrotũ. In his tamẽ
omnibus sp̃ saluo iure et obedientia ecclesie et superioris. Scire etiã debes ꝙ multoplus sũt satisfactoria bona opera tua a sacerdote tibi iniuncta q̃ sponte a teip̃o assumpta: p̃cipue ꝓpter vim clauiũ eccl̃ie:
et ꝓpter humilẽ obedientiã cõfitentis. Iõ cum vulnera tua sacerdoti tuo exposueris. et ip̃e sicut merito debꝫ leuiorib⁹ vti voluerit medicamẽt̃. ista opportune nõ nũq̃ importune vt tibi nõ parcat/ ꝫ que sibi
ꝓ tuo statu et emẽdatione expedire videbũt̃ audact̃

iniungat/et promptũ exhibe ad tolerãdũ. Et hic est scd̃s gradus prime ascensionis q̃ dicit̃ oris ꝯfessio.

¶ De satisfactiõe que ẽ terti⁹ grad⁹ prime ascensionis. ¶ Ca. xiiij.

Tertius aũt huius prime ascensionis grad⁹ est: vt sicut exhibuisti mẽbra tua arma iniquitatis peccato pervaria pctã et mala opera: ita nunc facias ea arma iusticie in sanctificatiõez/ vt scilicet contraria ꝯtrarijs cures. faciens cõtraria illis criminibus que cõmisisti. et maxĩe illis vitijs et passionibus q̃bus frequẽtius ĩpugnaris: in ieiunijs: in vigilijs: laboribus: alijsq; deuotis exercitijs: et h̃ vt dictũ est maxime ad iniunctionẽ tui confessoris: quia sic sunt tibi magis meritoria. Et hic est vltimus gradus prime ascensiõis/et dicit̃ satisfactio. His tribus gradibus prima ascensio finit̃/et his trib⁹ ꝑtib⁹ penitẽtie redis ad cor et deo pariter recõciliaris.

¶ Incipit scd̃a ascẽsio cõtra secũdũ descẽsuz q̃ redit̃ ad cordis puritatẽ: et ꝙ ĩpuritas cordis ĩ trib⁹ cõsistit: ꝯtra q̃ tria tribus ascẽsionũ gradib⁹ ꝓficiscit̃ ĩ ista secũda ascensione. ¶ Ca. xv.

Ecce hõ sanus fact⁹ es et deo recõciliat⁹/vade et ꝓcede vlteri⁹ et ampli⁹ noli peccare: ꝫ magis stude de virtute in virtutẽ proficere: nec putes sufficere ꝙ ꝑ pnĩam sis deo recõciliat⁹ vt ad ei⁹ familiaritatẽ accipiaris et ꝑfectã caritatẽ. An ignoras ꝙ Absalon recõciliat⁹ p̃ri suo: nõdũ tñ faciem ei⁹ videre meruit nisi in domo ꝓpria aliq̃nto tꝑe

remãeret. Ita et tu si vis faciẽ dei mũdo corde cõspi
cere: noli hoc subito p̃sumere: ꝫ stude prius ĩ corde
tuo paulatim ascẽdere: et ꝑ ascensiones cordis te lõ-
go tp̃e exercere / ⁊ ad puritatẽ cordis peruenire: pro
bans ter: ⁊ repurgãs septuplũ / exinaniẽs exinaniẽs
vsq̃ ad fundamentũ in eo: vsq̃ dũ fex cordis ⁊ ĩmũ
ditia sit exinanita. Siquidẽ vt supra diximꝰ cuꝫ hõ
redit ad cor q̃ fuit egressus foras post cõcupiscẽtias:
licet reconciliatus sit ⁊ ꝑ gr̃am purgatꝰ a culpa: ma-
nẽt tñ adhuc reliq̃e et ĩmũde feces pctõꝝ ĩ aĩa. i. affe
ctiões noxie ⁊ ĩmũde et limose viscositates ꝑ pctm̃
acquisite. ꝑ assuefactionẽ inolite: q̃s oportet expur-
gare et successiue de illis egredi et ascendere. Et hẽ
de corde ĩpuro ad cordis puritatẽ ꝓficere et ascẽde
re cõtra scd̃m descensũ priꝰ assignatũ. Sed et cõtra
hũc descensũ necesse ẽ tres ascẽsiões in corde dispo-
nere. Siquidẽ ĩpuritas cordis tui et affectuũ ĩ tribꝰ
constare videt̃. Prĩo in hoc ꝙ nimis inordĩata af
fectiõe ĩheres rebꝰ ĩfimis / vel ĩclinaris inordĩate ad
eas / puta glorie vane / honori: laudi / gule / luxurie ⁊c̃.
amãs nõ amãda. ¶ Scd̃o cõsistit ĩpuritas in hoc ꝙ
nõ amas amãda: ꝫ affectus et appetitus ita sũt ĩmũ-
di et ĩpuri et malis humoribꝰ infecti vt spũalia et ce
lestia nil eis sapiant / ꝫ q̃dãmõ nauseam habeãt sup̃
celesti mãna: nihil mouent̃ sup̃ memoria regni celo-
rũ et similibꝰ. Et hec impuritas põt dici odiũ ñ odi-
endoꝝ: id ẽ nõ appetẽtiũ appetẽda. Tertia cordis im
puritas ẽ quedã cordis infirmitas vel inhabilitas q̃
homo etiã iam purgatus affectionibus et aliquãtu-
lũ etiam reparatus spe: attamẽ inidoneus seu minꝰ

sufficiens redditur vt deo per feruidam ꝑfecti amo-
ris affectionem inhereat vigore caritatꝭ deficiente.
¶ Cōtra istas cordis tui impuritates oportet te tri
bus ascensionibus successiue ascendere: id est tribus
virtutū gradibus ꝓficere. Nā contra primā impu-
ritatē ascendimus ꝑ timorē domini q̄ q̄si violent̄ cor
concutit et rumpit a noxijs inferiorū affectionibus
et inhesionibus. ¶ Contra scd̄am impuritatē profi
cimus per spem: quia spes cor nostruꝫ leuat et de ce
lestibus ei gustum recuperat/ dando affectum cele-
stia adipiscendi. ¶ Contra tertiam impuritatem:
caritate ascendimus qua deo vnimur et ei adhere-
mus. Sed de his plenius ꝑ singula ē dicēdū.

¶ De primo gradu huiꝰ ascēsiōis q̄ ē i ti-
more: quō videlicet cor nostrū ꝑ timorem
abstrahitur a noxia affectiōe et inhesione.
¶ Capitulū. xvj.

Cum igitur cor tuū adeo cōcupiscētiarū ille
cebris incūbit: ip̄is ita affixū et impressū vt
vix possit auelli: sugens inde mel noxie dele
ctatiōis/ et lac nociue refectiōis/ oportet vt amaritu
dine quadā hec respergas: sicut solēt femine ꝑuulos
ablactantes vbera sua respergere rebꝰ q̄busdā ama-
ris: vt gustata amaritudine auertāt se ab vberū dul-
cedine/ et tandem vberum obliuiscātur. Ita oportet
vt cor tuuꝫ timor dn̄i rebꝰ amarissimis īpleat. Ver-
bi gr̄a. Plenꝰ es mūdi ꝯcupiscētijs/ carnalibꝰ vitijs
toto desiderio anhelas ad altū statū: ad gl̄iaꝫ mūdi

difficile est tibi carere cibis delicatis: graue est tibi despici/ vilipendi ꝛc. Veniat timor dñi in cor tuũ/ respergat omnes huiusmodi rerum dulcedines quibusdam amaritudinibus: proponẽs tibi et terrens te et ostendens: q̃ cito omnis mundana delectatio transit: quanq̃ magnam et inexplicabilem penam/ pro qualibet inordinata delectatiõe: quamlibet modica sis recepturus: quamq̃ seuere et terribiliter adueniet iustus iudex/ super his te puniturus. His et similibus/ oportet cor tuũ amaricari ac timore pcuti et terrore perturbari: et ita violenter a suis delectationibus donec earum obliuiscatur auelli. Itaq̃ noli negligere ex huiusmodi et similibus meditationibus facere quoddam lixiuiũ: quod licet sit amarum: est tamen mirabiliter malorum humorum. id est cõcupiscentiarum purgatiuum: quo perungas seu laues omnem delectationem mundi/ et facile eam respues et abominaberis/ territus amaritudine qua eaz perunxisti. Ut autem hoc genus lixiuij quod ex timore compunctio appellatur: quotiens placuerit confice re possis. ecce modum describimus conficiendi.

Nõ cõpunctio q̃ ex timore nascit varie et diuersimode in exercitio et meditatione potest assumi. Ca. xvij.

Compunctio ex timore multipliciter nascitur. Primo cum quis peccata sua preterita ad memoriam reducit: et quãtum deum offenderit/ quantamq̃ penam meruerit: anxie recordat: et inde tremẽs ac timẽs amarissime lachrymat. Secundo cũ quis defectus ꝓprios: passiones ani-

me ⁊ desideria noria adhuc ī se: et si nō regnātia/agi
tantia: amē et vexantia diligenter discutit: et q̄ taz
parū in eis expugnādis pficit eiulans et dolens re-
cordat. Tertio cū quis pecatorū meminerit q̄ post
conuersionem suā ppetrauit/que et si nō sūt crimina
lia/nō tamen p ea dubitet deū offendi quotidie: ⁊ iō
lugendo et timendo deplorat. Et de his trib⁹ dictū
est supra de tribus discussionibus vel examinatiōi-
bus. Quarto cū homo cōsiderat q̄ iudicia dei sunt
inscrutabilia: et nescit homo an sit dignus odio vel
amore: et lz sciat se penituisse: nescit tamen: an solo ti
more percussus: an ex gra infusa cōpunctus ⁊ cōtri-
tus: et ita totus horrore concutit nesciens et incert⁹
quid ō eo fiet in futuro: an sit damnandus vel saluā
dus. Quinto cū homo breuitatē vite sue diligenter
attēdit/et se adhuc tā parū pfecisse intelligit/et inde
timore succendit et intus cōpunctiōe irrorat.
Sexto cū districti examinis et futuri iudicij memi-
nit/quo iudex vnicuicq iuxta opera sua redditur⁹ ad
uenet: vnde peccata sua agnoscens expauescit.
Septimo cū hō magnitudinē et multitudinē pena-
rū infernaliū ptractat/et cū se his dignū esse cogno-
uerit vel cogitauerit/multū incipit lugere et timere.

De vtilitate cōpūctiōis et quomodo cor purificat. Ca. xvij.

Hec si in corde tuo studiose ruminaueris ⁊ ex
istis vel eorū aliq̄b⁹ frequēt cor tuū repleue
ris/oia dulcia fiēt amara: tūc trāit mūd⁹ a
corde tuo et cōcupiscentia ei⁹: ⁊ cōcupiscentia car-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

uis et cõcupiscentia oculoꝝ inde euanescit/nullãq; foris senties amaritudinẽ hmõi amaritudine interius adipletus. Et ita cor tuũ incipiet oẽm dulcedinẽ mũdi ꝛ affectionẽ et adhesionez respuere/siue sit gloria mũdi ꝛ vel honor vel fauor popularis: gulã ꝛ luxuriã penitus abhominari. Uerũ vt in ꝓmptu habeas hoc genꝰ cõpũctiõis cõficere: ecce sicut modũ descripsimus cõficiẽdi/sic ponamꝰ et artẽ materiam vnde conficitur colligendi.

Generalis modus ad formãdũ meditationes ꝺ morte. Ca. xix.

Meditare igit̃ hõ/ et ab oculis tuis nũq; recedat ꝙ post modicũ sis ab hac vita in aliam ignotã regionẽ trãsiturus: et oẽs res mũdi gloriã et honorẽ et quecũq; alia ĩ quibus in hoc mũdo delectaris hic sis relicturus. Omĩ enĩ hora/omĩ die fini et vltime hore tue ꝓpinquas. Scrutare igit̃ et quãtũ potes in te interdũ affectũ trãsforma hoĩs moriẽtis/ꝛ forma in te et meditatiõe tua quasi statiz moriturꝰ esses/ꝛ iã sit pñs qꝺ sine dubitatiõe adhuc tibi pñs erit. Uide igit̃ sic affectatꝰ q̃ntꝰ tibi dolor ĩest: quãtꝰ cõsciẽtie remorsus/ꝛ internꝰ clamor ꝺ malis delectatiõibꝰ tuis: quãtũ dolebis ꝙ te nõ emẽdasti/et a delectatiõibus te non auulsisti: ꝙ dei p̃cepta trãsgressus es. Nã in illa hora videbis q̃d meruisti et q̃d cõmisisti. Adhuc añ oculos singulas delectatiões: vide singula vitia et passiões q̃bꝰ mõ dulciter delectaris. Cogita q̃z amarũ erit tibi tũc a delectatiõibꝰ separi/et quãtũ dolebis ꝙ viuens nõ fuisti

cōcupiscentijs mortuus. Deinde cogita et forma in te talem affectū/ vt si aīa tua statim deberet exire q̄z libenter omnē delectatiōez relinqueres/ q̄z gratāter omnē laborē et pnīam arriperes/ ⁊ si vitā posses obtinere. ¶ Cogita deinde in illa hora q̄z breue videbit̄ tibi omne tp̄s vite tue et delectationū tuarū. Tunc videbis totū tp̄s tuū transisse/ quasi somniū vl' sicut vmbrā: maxīe cū ꝑpendis instare eternitatē q̄ nūq̄z finietur. ¶ Deinde cogita quātus tibi erit dolor: q̄ ꝓ tam minima delectatione breuissimi ipis amisisti delitias letitiā et gloriā sempiternā. ¶ Cogita etiā q̄ oēs iste delectatiōes nihil tibi tūc amplius cōferent q̄z q̄ amarā mortē facient amariorē. Tāto enī difficilius hinc separaberis/ quāto pluribus reb⁹ inordīatis concupiscentijs fueris alligatus. Vñ sapiens. O mors q̄z amara est memoria tua homini sano ⁊ pacē habenti' in substantia sua. Cuz aūt talem affectum in te formatū et cordi tuo imp̄ssū senseris/ tunc ꝓcede vlterius cogitās q̄ illa hora certissime veniet ⁊ ē tibi īeuitabilis. Omnes enī hoīes moriunt̄/ et mille generationes a principio seculi p̄terierūt: ita et tu seq̄ris. Deinde cogita q̄ illā horā determinate p̄scire nō poteris/ s̄ īprouise veniet. forte hoc anno: forte hoc mēse: forte hac septimana: qr sicut fur ita ī nocte veniet qñ nihil de hoc cogitabis. s̄ mlta te acturum cogitabas. ¶ Nonnunquā etiam vt eo plus timor concupiscentias tuas excruciet et expurget/ reuolue ordinem quo ad mortē deuenies. Siq̄dē mortez vt cōmuniter p̄cedit infirmitas grauissima. Cogita quanta hec erit infirmitas q̄z g̃uis debilitas quādo

cor tuū pre nimio dolore rumpet. Cogita quō tūc erit cor tuū depssum ac si totū mundū sup se contineret: tū ppter infirmitatis magnitudinē: tū ppter naturalis inclinationis esse suuz appetentis mirabilem horrorē: tū ppter timorez de peccatis et de futuro iudicio et sic tandē sequitur mors. Itē aliquādo ponе oculis tuis imaginē alicuius hoīs morientis/ et diligenter respice formā modū et ordinez quibus ad mortē deuenit. Nigrescit totū corpus: oīa membra rigescunt: oculi versant ꝛc. Deinde cogita qualiter demones aduenient expectātes sicut rugientes preparati ad escam si quid de suo in aīa potuerint īuenire: et qualiter immundi spiritus aīe egredienti obuiabunt q̄rentes in ea opera sua vt secuz eam trahant ad inferni profunda. Deinde cogita qualiť aīa de corpe egressa statim añ tribunal iudicis statuitur iam tūc sentētiā receptura q̄ ex hoc tūc vsqz in secula non mutabitur. Deinde sequere funus ad sepulturā/ et vide quō caro misera ppter quā tantopere q̄siuit delectationes/ terre traditur et vermib⁹ esca parať et tradiť ppetue obliuioni. Ex istis et similibus bene considerabis q̄ gaudiū et delectatio mūdi sit īstar puncti. trāsit sicut vmbra/ et q̄ hō sit h̄ velut hospes noctis vnius. Ecōtrario nō nunq̄z debes tibi affectum assumere iusti viri morientis et ad mortē bñ dispositi: cogitando q̄z letus talis erit qui prius penituit et se a delectationibus purgauit et nihil hicvitiose dilexit/ et sic de singulis.

¶ Generales meditationes de extremo iudicio q̄b⁹ hō poterit sibi incutere timorē.

Capitulũ.xx.

DEinde oculũ mẽtalẽ verte ad extremũ iudiciũ/ vt ex eius memoria amarissima amarescant oĩa dulcia. Cogita igit̃ quãtus timor/ quãtus clamor/ quãtaq; fiet admiratio/cũ tuba archangelica sonuerit:cũ fulgura terribilit̃ splẽdescẽt: tonitrua mugient:cũ ad terrẽduz peccatores sol obscurabit̃/ꝛ luna nõ dabit lumen suũ. Cogita q̃d cordis tũc habebit peccator. Cogita qualiter tũc vniuersi mortui resurgent tractantes vnusq̃sq; secũ q̃d boni egit vel mali. Et boni q̃dẽ cũ ineffabili leticia expectabunt iudicẽ. Iniusti aũt indicibili terrore timebunt de aduentu et facie iudicis dicentes. Montes cadite super nos et operite nos a facie iudicis:tẽ p⁹ em̃ abijt et recessit:nõ ẽ q̃ eant ꝛ emant oleũ meritorũ. Egredere deinde et speculando occurre/et vide iudicẽ venientẽ cũ ptãte magna/cũ senioribꝰ populi:comitantibus angelis vniuersis et sanctis. Deinde reuolue amarũ illud diuortiũ cũ separãt̃ oues ab hedis. Et nũc quidẽ sunt duo ĩ domo vna ĩ mola vna:ꝫ tunc vn⁹ assumet̃ et vnus relinquet̃ nũq̃ ammodo cõiungendi. Trãsforma in te affectũ eorũ q̃ a sinistris sunt q̃bus dicet̃: Ite maledicti in ignẽ ꝛc̃. quõ lamentabunt̃ dicẽtes. Ecce hi sũt q̃s aliquãdo habuim⁹ ĩ derisũ.quantus eis dolor: quãtus luct⁹. Deinde assume affectũ eoꝝ qui a dextris sũt/quãto repleti sunt gaudio q̃ ꝓ tam modicis laboribus eterna p̃mia meruerũt. Cogita q̃ districte fiet ibi examinatio operũ/locutionũ/et meditationũ et malarum affectionũ:omnia ibi nuda erunt ꝛ apata/ etiam q̃ h̃

fuerunt palliata. Nā hierusalē scrutabit̄ in lucernis ⁊ inuenient̄ nōnulli babylonij q̄ ciues putabātur fore hierusalē. Testis erit ibi diabolus qui ostēdet nobis peccatū qd̄ cōmisim⁹: tēpus qñ: et locū vbi peccauim⁹: et dicet: Equissime iudex iudica hūc eē meum ob culpam q̄ tuus esse noluit ꝓpter supbiam. Accusabit propria conscientia/ ꝫ et sancti angeli accusabunt. Ibi xp̄s insignia passionis sue ostendet et malis beneficia incarnationis improperabit eo ꝙ ea cōtēpserunt et ingrati fuerūt. Deinde ꝓfert iudex sentētiā diffinitiuā/ a qua nullus pōt appellare: nullus cōtradicere: nullus subterfugere: nullus se defendere valebit. Cogita q̄d amaritudinis/ q̄d doloris/ q̄d horroris contineat sententia illa. Ite maledicti. Cogita q̄d dulcedinis/ quid admiratiōis ⁊ gaudij habeat vox illa. Venite benedicti. Interdū etiā cogita de particulari tuo iudicio/ ⁊ forma meditationes ex premissis suo modo.

Qualiter hō per memoriā penarū infernalium timorem acquirit et cōpunctionē.

Capitulū. xxj.

Deinde verte oculū ad regionē dānatoruꝫ et carcerē miseroꝝ diligenter scrutās/ que ibi agāt̄/ q̄lis sit illa māsio/ ⁊ q̄s loc⁹. Quia aūt mēs nr̄a ceca meli⁹ ꝑ visibilia ⁊ sensibilia ducitur ad noticiā inuisibiliū: iō vt illas penas melius sētias potes tibi assumere similitudines a sanctis sup hoc in scripturis positas. Aspice igitur infernū chaos horribilissimū locū subterraneū et ꝓfundissimū/ totūq̄s

tenebrosũ/puteũ pfundissimũ et totaliť ignitũ: fornacẽ totã incensam et terribiliter flãmantẽ/ ciuitatẽ magnã/tenebrosã/obscurã/totã incẽsã et ardẽtẽ/plenã infiniti populi multitudine clamantib⁹ vniuersis et miserabiles sonitus dantib⁹ et eiulat⁹ p̃ dolore et ardore ex inuidia se mutuo mordentib⁹/tanq̃z si canes tabidi simul essent coniuncti. Cogita deinde penarũ acerbitatẽ. Ibi ẽ calor nimius cui noster hic calor in nullo ẽ ꝓparabilis. Ibi frigus intolerabile/ cui nullũ frigus mundi in aliqua cõpatione põt equari. Et ita cogita de singularũ penarũ intẽtionib⁹ et cruciatibus. Cogita de penarũ multiplicitate. Ibi ignis inextinguibilis: abundans ardore/carens tamen luce. Ibi intolerabile frigus: fetor pessimus/tenebre palpabiles/vermes immortales. Ibi ẽ pena in oũi sensu/in omni mẽbro. Visus videbit laruales demonũ/ facies mirabiliter suo terribili aspectu affligẽtes. Auditus nil aliud audit q̃z fletus planctus et vlulatus/et vocem illã/heu heu/ve ve/vt q̃d fuim⁹ nati: vt quid a deo creati: vt q̃d nõ perim⁹: maledict⁹ ve⁹ et maledicta trinitas q̃ nos creauit ad hãc penalitatẽ. Ecce hoc ẽ carmẽ quod ibi cantãt continẽs lamẽtationes et ve. Cogita de illa miserrima societate demoniorum/et crudelitate torturum quoniam sunt sine misericordia: in torquendo non fatigantur ad misericordiam non commouentur: sed penam omnibus modis quibus poterunt augebunt.

Ipsi insultant dicentes. Vbi nunc gloria: vbi voluptas: vbi honor: vbi altus status: vbi diuitie ĩmẽse: vbi potentia: vbi dignitas: vbi ꝓlatura: vbi dõiũ

Quid nũc ꝓsunt oĩa que fuerũt: tã breuia tã cito trã seuntia? Cogita ꝙ q̃uis ibi pl⁹ in illis mẽbris punietur ꝑ q̃ amplius deliq̃t/siue in lingua siue ĩ corde. Et quãtũ plus q̃s se extulit et in delitijs fuit: tãto plectetur ibi pena grauiori. Cogita etiã de penis interioribus/et maxĩe d̃ priuatione visionis diuine q̃ excedit oẽm penã aliã. Cogita ꝙ sũt eṫnaliter anathematizati et eiecti ab illa supna ⁊ gloriosa ciuitate hierusalẽ nunq̃ illuc redituri. Cogita de verme cõscientie q̃ nunq̃ morieṫ: q̃ nõ cessat: clamat et affligit ꝙ ꝓpter tam modicũ gaudiũ adinstar puncti ad illas penas descẽderũt. Itẽ cogita de passionib⁹ aĩe ire et inuidie: quibus affliguntur. Nam iracundia inuidia ⁊c. maxĩe in ip̃is regnãt. Item diligenter rumina penarũ eternitatem q̃ omnibus penis graui⁹ affligit: penarũ nullus est finis: nulla ibi redemptio. Post mille miliũ annorũ non propinq̃t finis/quia null⁹ est finis. His et similibus meditatiõib⁹ timorẽ dñi cõcipies/et cõpunctiõez salutarez cõficies: vt sic affectiones tuas a rebus infimis auellas. Oportet autez te longo tpe in his exercitijs immorari: et cũ hmõi meditationibus ac alijs virtuosis operibus maxime in remedijs vitioꝝ de quibus postea dicetur ipsas affectiones expurgare: alias vlteri⁹ ascendere nõ possum⁹. Nã quãtũ affectiões carnales et terrenas abiecerim⁹ tanto amplius spirituales adijciem⁹: si parum parũ: si multũ multũ. Ergo a timore dñi scd̃m ꝓphetã debem⁹ ꝑturire spiritũ salutis. Est enĩ initiũ sapiẽtie timor dñi/et in ip̃o debem⁹ nos studiose exercere/⁊ cor nostꝝ purgare/vt ad caritatẽ possim⁹

puenire. Unde sapiens Initiandi sũt a timore vt ad caritatez perueniant. Uides ergo q̃z cõgrue diuina scriptura puritatez cordis fidei asscribit/iuxta illud: Fide purificans corda eoꝝ/eo q̃ timor q̃ est primus effectus fidei euellit et extrahit cor ab ĩmundis affectionibus et vitiosis inquinamentis. Est igit̃ p̃mus gradus scd̃e ascensionis/qua tenditur ad puritatem cordis/fides vel timor q̃ est eius effectus.

De secũdo gradu secunde ascensiõis qui fit ꝑ spem et desideriũ celestiũ et spiritualiũ rerũ quib⁹ purgatur et sanatur hõ a secũda impuritate cordis. Ca. xxij.

Sicut fides timore futuri iudicij ac supplicio rum metu facit vitiorũ cõtagia decliare/cõcutiens quodãmõ medullitus oĩa interiora ⁊ extrahẽs ab inferioꝝ vitiosa affectiõe et inhesiõe. Ita consequẽter spes mẽtẽ nr̃am de hmõi affectiõibus auulsã/ꝫ nõ eleuatã/ĩmo timoris pondere depssã de p̃sẽtibus auocat et ad supiora eleuat/et vniuersas corpis voluptates vel mũdi vanitates celestiuz p̃mioꝝ expectatiõe cõtemnit/incipiẽs suspirare sursũ et mẽte aspirare ad illud sublime gaudiũ qd̃ spes interi⁹ rep̃sentauit. Igit̃ si cor tuũ iã ab infimis abstractũ timore senseris: noli iã stare: noli te esse ĩ toto putare. Si stare cepisti iã descendisti. Siquidẽ cor tuũ vacuũ ab affectõib⁹ eẽ nõ põt. Si igit̃ sit noxijs vacuatũ impleat̃ celestibus et sanctis affectionib⁹. alioquin rursum descendit. Unde etiam cũ te ĩ timore purgas/expedit vt interdũ in spe respiras. Sed multo aliter ad spem ascendit qui diutius iam ĩ ti-

moris profectu cor purgauit. Igitur contra secūdā cordis īpuritatē q̄ in eo cōsistit ꝙ affectus tuꝰ adeo est cōcupiscētijs infectus vel ex reliquijs cōcupiscētiarū depressus ⁊ infirmus factꝰ: vt nō sapiāt ei celestia ascendit̄ per spē. Nā spes saporē eternoꝝ ingerit et affectū ad supiora restituit. Sicut igit̄ supius dictū fuit ꝙ hō per adhesionē/cōmixtionē siue affectionē inferiorū fit impurus. Ita per adhesionem et affectionē supiorum fit purꝰ et acquirit̄ quedā puritas cordis: id est affectus ad celestia et spiritualia: et hoc fit per spem. Igit̄ o homo imaginare sup te locū quendā totū purū et mundū. Infra te ꝟo locum quendā: totum inquietū: totum turbulentū ⁊ in continuo moti existētē ⁊ totū turbidū et impurū: te ꝟo in medio consistētē. Quanto igit̄ descēdis ad locum infra: tanto magis efficeris inquietus p cōcupiscentias: instabilis per varia desideria: impurus per immundas affectiōes et pmixtiōem īmūdoꝝ. Quāto ꝟo supra ascēdis p iugē meditatiōez cōtinuā affectionē desideriū ⁊ spē ⁊ celestiū admixtiōez: tāto magis eris quietus et stabilis: vnā illā desiderans esse sez ī atrijs hierusalē: tāto etiā eris purior per meliorum te admixtionem.

De compunctione per amorē qualiter se in ea exercebit.

Capitulū. xxiij.

Superius cū per timorē tremefactus cepisti coactus ascendere: medicinā quādā tibi de-

dimus malorum humorum quibus ab ascensu impediebaris purgatiuam. Sed quia adhuc infirmitas tibi ex hmõi humorib⁹ remãsit et infectio gust⁹ vt minus possis ascendere qꝛ min⁹ spũalia sapis iõ ad sanitatẽ tuã recipe aliã medicinã de spe venie generatã/ videlicet cõpunctiõez ex amore. Nã si ꝑ spez desideras ascendere in hac cõpunctiõe maxĩe debes te exercere. ¶ Cõficitur aũt hmõi cõpunctio p̃cipue duobus modis/ lz multis alijs modis possit cõfici. Primo cũ iam timore et timoris horrore excitatus diu ascendisti/ multa bona opa et deuota exercitia ꝑfecisti/ et a noxijs cõcupiscentijs fueris depriuatus/ ⁊ a deo ascendisti vt ad spem venias. Cũqꝫ in spe steteris tũc a longe videns hierusalẽ celestem ciuitatez visionis pacis qđ in timore nõ potuisti. Incipis sepe ad eam respicere et eius admirãdã pulchritudinẽ considerare: cuius illectus pulchritudine incipis suspirare/ gemere et plorare: ꝙ adhuc sis tã remotus cupisqꝫ dissolui et esse cũ xp̃o clamãs. Quis liberabit me de corpore mortis hui⁹? Itaqꝫ considerãs te adhuc ab illa sup̃na hierusal ez longi⁹ peregrinari ĩcipis dulciter flere ac sepius deplorare ꝙ nõ poterĩ illac ꝑuenire. ¶ Scđo nascitur hec cõpũctio cũ studiose in corde tuo rumĩas et enumeras beneficia dei que tibi tam multa et tam magno affectu dedit. Incipis considerare tuam ingratitudinem/ et quodam interno desiderio incipis dilatari et extẽdi in amorẽ dei tui q̃ tibi tãta ꝯtulit bñficia. Et hꝫ ẽ ꝯpũctio pietatis nascẽs đ fõte caritatis q̃ valet mirabiliꝫ ꝯ scđam

ĩpuritatẽ cordis. Ut autẽ de p̃missis duob⁹ modis habeas vñ te possis ad hãc cõpunctionẽ facili⁹ inflã mare: sequit̃ modus q̃ possis formare et erigere meditationes tuas de celesti beatitudine.

Generalis mod⁹ formãdi meditatiões de regno celorũ ad habendã cõpũctiõem ⁊ desideriũ ad ipsũ obtinẽdũ. Ca. xxiiij.

Poteris aũt de celesti illa p̃ria similitudines sensibiles assumere a sanctis ꝓ nr̃a capacitate adinuentas. Est igit̃ ciuitas illa gloriosissima amplitudine/ ⁊ capacitate ꝑmaxima/ ex auro mũdissimo: gẽmisq̃ p̃ciosissimis mirabiliter cõstructa: singule eius porte sũt ex singulis margarit̃. Est itẽ cãpus speciosissim⁹ oĩm flor̃ pulchritudĩe decoratus Ibi semp ẽ estas amenissima. Ibi odor̃ suauitas fragrantissima et oĩm delectabiliũ copia. Cogita et totis virib⁹ teip̃m totũ ad cogitãdũ recollige/ vt videas q̃ntũ sit gaudiũ deũ sp ꝑ essentiaz intueri: sũmã et indiuiduã trinitatẽ mũdo cordis oculo ĩspicere/ ĩ q̃ relucet oĩs pulchritudinis/ oĩs dulcedinis omnisq̃ bonitatis exẽplar essẽtiale: in q̃ visione oĩa videbis/ oĩa q̃ velis scies: ex ea visione oĩ bonitate/ oĩ gaudio ⁊ leticia repleberis. In ea beat⁹ eris/ ⁊ beatissima beatitudine q̃ de⁹ ẽ ꝑfrueris. Cogita q̃ntũ sit gaudiũ dño Jesu sp assistere/ ⁊ ei⁹ sãctissimam et gloriosissimã hũanitatẽ sp aspicere. cũ Petr⁹ videns eũ trãsfiguratum optabat sic sp ꝑmanere. Or̃ magnũ ẽ gaudiũ videre illũ in regno suo sublimez ⁊ gloriosũ qui pro nobis in hoc exilio quondaz paup

venerat exul pariter et pegrinus. ¶ Cogita quātū sit gaudiū interesse sociati celestis curie: quanta leticia reginā celi matrē dei cuz ceteris virginibus intueri: quāta leticia et exultatio interesse agminibus angelorū: letari cū prīarchis ⁊ ꝓphetis/apostol'/martyribus et confessorib⁹. ¶ Cogita de dotibus corporis tui q̄b⁹ ipm corp⁹ beatificabit: videlicet de et⁹ immortalitate/īpassibilitate/sūma agilitate ⁊ gloriosissima speciositate. Cogita de dotib⁹ aīe q̄bus ipa aīa implebit iam beata: que sūt plenitudo scientie q̄ntū ad vim rōnalem: repletio iusticie quātū ad vim cōcupiscibilem/superfluentia leticie quantum ad vim irascibilem. ¶ Cogita ex his dotibus principalibus q̄z multa alia magna dona et ineffabilia consequeris/videlicet securitatem vt iam non timeas eijci: non timeas a carne/sathana vel mundo vinci. Itē libertatē ad faciendū quodcūqz volueris. Itez voluptatem mundissimā et iocundissimā in corpe ⁊ in anima. Itē amicitiaz/amorē/honorē/concordiā/et perfectissimā caritatem. Et breuiter oīa colligendo habeb q̄cq̄d voluer⁊/⁊ q̄cq̄d noluer⁊ ñ habebis.

¶ Qualiter homo ex memoria beneficiorum dei inflāmetur ad deuotionem et accendatur ad cōpunctiōem. ¶ Ca. xxv.

Verum vt maiorem habeas fiduciam sperādi/et futuraz gloriam optinendi/debes nōnunq̄z signa dilectionis que tibi dñs tu⁹ exhibuit studiose reuoluere/et eius beneficia diligentius considerare/et tali consideratione accendi quasi

q̄busdā stimul' ad reamādū. Cogita igit' p̄mū q̄ sit
magnū signū dilectiōis dei tui q̄ te q̄ totiēs eū offē-
disti: totiēs ad eū terga ꝟtisti: totiēs ab eo r̄cessisti:
totiēs g̃uissime peccasti: q̄tiēs r̄uerti volebas ip̄e te
suscepit: dolēti pctā indulsit: emendātez ⁊ corrigētē
adiuuit. ¶ Dinumera beneficia naturalia que tibi
contulit si potes. Creauit te / ⁊ esse dedit tibi ex nihi-
lo: s̄ esse pulchrū et speciosū sensibile et viuū q̄nq̄ sē
sibus decoratū. Dedit tibi p̄ ceteris creaturis īferio
ribus intellectū / quo ceteris animātibus p̄emineres
et deū tuū cognoscere posses / et veritatē ip̄am intel
ligere: et huic intellectui tuo lumen vultus sui īfudit
et magnā claritatem luminis naturalis dedit. ¶ De-
dit tibi memoriā qua similiū rerū simulachra r̄pone
res / donec alicuius tibi placeret reminisci. Similit̄
dedit intellectum possibilē vbi intelligibilium speci
es iterū occurrēdas collocares. Fecit aīam tuā tāte
dignitatis tāteq̄ nobilitatis: vt nihil eā r̄plere / nihil
ve posset ip̄i illabi / nisi sctā ⁊ gl̄iosissima trinitas vn⁹
de⁹ ad cui⁹ imaginē et similitudinē te creauit. Quid
plura? Dedit solem vt luceret tibi p̄ diem: lunā vt ti
bi lumīaret p̄ noctē: oēmq̄ inferiorē creaturā ad tu
um fecit obsequiū / et ad tuū ministeriū ordinauit.
Deinde cogita de donis gr̄e tibi collatis. Dedit. n.
tibi contritionē et dolorē de peccatis: ⁊ ab iniusticia
reuocauit / et iusticiā infudit q̄d est soli⁹ dei / q̄d tamē
multis negauit. Dedit et inspirauit voluntatem q̄
te velles emendare: tempus et locum ordinauit vbi
et quando te emendare posses: et hec omnia multis

te melioribus non dedit. ¶ Cogita de donis super-
excellentie que tibi cõtulit/ videlicet q̃ dedit tibi di-
lectissimũ suũ filiũ. Primo ĩ incarnatiõe. Nã propt̃
te natus est: propter te crucifixus ẽ: deinde in altar̃
sacramento in cibũ et in potum. Misit tibi spiritũ sã-
ctum in signaculum acceptationis: in priuilegium
amoris: in anuluz desponsationis. Ut autem te am-
plius ad amorem/ deuotionem et cõpunctionẽ pie-
tatis eleues/ cogita q̃ multa ꝓpter salutem tuã dñs
ille magnus pegit. Siquidem locutus est cum pr̃i-
bus: apparuit in figuris: loquebat̃ in ꝓphetis: edux-
it de egypto: induxit in terrã promissionis et infini-
ta miracula et mirabilia fecit. ¶ Ut quid autem fecit
hec omnia/ nisi desiderio et amore tui: vt tu celorum
regnum et eternam beatitudinem posses promere-
ri: vt in cognitione celestium intellectum tuum illu-
minaret et affectũ ab infimis purgaret. ¶ Hec om-
nia spem tuam et affectum sursum debent erigere
in amorem dei tui. ¶ Ut autem he et similes me-
ditationes de beneficijs dei amplius te moueant/
debes tenere hunc modum/ et talem affectuz forma
re in meditando: vt diligenter inquiras magnitudi
nem et potentiam benefactoris tui qui tibi hec om
nia contulit. ¶ Nam est potentissimus vt potes vi-
dere in rerum creatione. Est sapiẽtissimus vt appa-
ret in earum gubernatione et prouidentissima dis-
positiõe: vñ ꝓ magno debes hr̃e si q̃d q̃ntũlibz mo-
dicũ tibi t̃buerit. Scd̃o debes aduertere ⁊ cogitare
q̃nta sollicitudĩe ⁊ q̃nto d̃siderio: h̃ tibi bñficia t̃buit

Ab eterno hec tibi dare disposuit: ab eterno ꝑdispo
suit. Ab eterno de te actualissime sine cessatione co-
gitauit/et tibi benefacere ab eterno ꝑordinauit. Sic
fuit sp ⁊ ē circa te sollicitus sicut erga integrā vrbem
vt totū orbē. sic intēdit tibi sollicit⁹ ꝓ te acsi vacaret
a ceteris. Tertio oia beneficia diuina generalit hu-
mão generi collata ita tibi debes assumere ⁊ attrahe
re acsi tibi soli forent collata/vt cogites: Ecce ꝓpter
me totū mūdū creauit/⁊ oia in eo. ꝓpter me crucifi
xus ē ⁊c. Et istud nō modicū ad amorē: caritatem ⁊
gratitudinē te accendet/⁊ tantis bñficijs ampli⁹ ob-
noxiū te reddet. Sed et teipm debes attēdere ⁊ mi-
rare: q̄ tam vili: tam indigno: tā tepido ⁊ tā ingrato
tanta beneficia: tanto tribuit affectu et amore.

¶ Incipit de tertio gradu hui⁹ ascēsus q̄
ē in caritate et puritate cordis: et in q̄ cōsi-
stit iste ascensus: ⁊ qualiter hō pōt scire qñ
venit ad istū gradū puritatis vel caritatis

¶ Capitulū. xxvj.

IN ꝑmissis ascensionib⁹ et ascēsionū gradi-
bus versat oīs labor incipientiuz et ꝓficiē-
tiū/et hucusq̄ magnis laborib⁹ et multī do
lorib⁹ vigiliis ieiunijs lectiōibus meditatiōib⁹ ope
manuū alijsq̄ deuotis exercitijs et opib⁹ pietatī la-
borāt vt hic veniant. Nec pōt hic ascēdere tepidus
aut negligēs vel remissus: nō mollī aut piger. Siq̄
dē nō ē qui laborīs in ꝑma ascēsiōe ꝑteritaz vitā di-
mittere/plāgere ⁊ penitere/et dignos fruct⁹ peniten
tie facere. Sz multo maiorīs laborīs vel saltē lōgio-

ris est inueteratã cõsuetudinẽ priorẽ vincere: inordi
natã affectionẽ et inclinatiões ad inferiora deserere
ĩmunditiã ⁊ ĩpuritatẽ et affectionẽ ꝓctã expurgare:
aperitũ gule extĩguere: luxuriã depmere: irã suffo/
care: supbiã debellare/ et sic de alijs affectionib⁹ vici
osis/ que oĩa spectãt ad purgatiões timoris. Sz ad/
huc mltoplus laboriosũ vel saltẽ altior gradus ẽ de
inde totã aĩam ⁊ affectiões quãtũ ad hũc gradũ pti
net ad celestia erigere/ ⁊ p spem in celestibus habita
re. Ecce quanta et q̃z magna sit inter ascensionem et
ascensionem ascensio/ inter timorem et spem quan/
tum ad p̃sentem cõsiderationem distantia ascensus
et labor pueniendi. Sz qui hucusqz bene pfecerit iã
vicinius puritati et caritati ppinquat: lz adhuc p ali
quos gradus eũ ascendere oporteat. Oportet enim
q̃ longo et diuturno tpe in istis duob⁹ gradib⁹ timo
ris et spei ascendendo ⁊ descẽdendo se exerceat: affe
ctiones noxias supbiã irã gulaz ꝛc. conet debellare:
humilitatẽ: castitatẽ ceterasqz virtutes quodãmõ in
naturã trãsformãdo. ¶ Sũt aũt duo in quibus pfe
ctio isti⁹ tertij grad⁹ puritatis et caritatis cõsistit.
Primũ q̃ hõ iã induit affectũ virtutũ. et ipm q̃dam
mõ in naturã trãsformauit/ ita q̃ virtutes operat nõ
iam ex timore pene coactus: nõ ex spe remuneratio/
nis attractus/ ꝫ solo bonitatis affectu indito delecta
tus/ et eodẽ affectu puritatis ⁊ caritatis ipam malĩ
ciã ⁊ ĩmunditiã phorrescit amore/ videlicet ⁊ deside
rio virtutis interi⁹ habituato/ ⁊ in interiori delecta/
tione virtutuz: nec opat iam ipas virtutes reluctan
do oblectatiõib⁹ ĩmo ipax virtutũ affectũ medul/

litus retinēs q̄cq̄d illi virtutū affectui cōtrariū fuerit: nō solū nō corde recipit: verūetiā sūmo detestat̄ horrore. Iste ē qui opat̄ bonū ꝓpter bonū: boni delectatus affectu. Nā q̄ superata īpugnatiōe vitiorū pacis iam securitate ꝑfruit̄/et trāsit in ipsi⁹ virtutis affectum: iugem statum illius boni cui⁹ iaz totus ē retētabit: qꝛ dāno ītime puritatis nihil credit eē dānosius. Nec enī carius ac p̄ciosius q̄cq̄ p̄senti iudicat puritati/cui pena grauis ē vel virtutuz ꝑnitiosa trāsgressio. Huic nec reuerentia hūane p̄sentie q̄cq̄ adijciet honestat̄/nec minuit solitudo: ꝑ vbiq̄ secū sp̄q̄ circūferens arbitrū/nō solū actuū: ꝑ etiā cogitationū suaꝝ cōscientiā: nullā mentis recipit īpuritatē. Scdm̄ ē q̄ sicut affectus virtutū ē in eo habituatus mō p̄dicto/ita affect⁹ sit deo ꝑ ardētē amorem vnitus/et ad diuine voluntatis bn̄placitū semꝑ ex feruore paratus et in diuina speculatiōe erectus. Siquidē ei adheret ꝑ feruidū amorē et ad eius intuitū oē perhorret vitiū et peccatū: eius amore et intuitu zelo sꝑ est accensus. veritatē vbiq̄ zelat: feruet sapientie studijs: huic amica sanctitas vite et morū disciplina: cuius mores erubescūt iactātiā: abhorrēt detractiōz/inuidiā nesciūt: suꝑbiā detestāt̄/oēm humanā gloriā nō solū fugiūt/ꝑ ꝛ fastidiūt et ꝯtēpnūt: oēm in se carnis et cordis īpuritatez vehemētissime abomināt̄ ꝛ ꝑsequūt̄: oē deniq̄ tāq̄ naturalit̄ et q̄d malū ē respuūt/ꝛ q̄d bonū ē amplectūt̄. Hic ē mōs pinguis in quē qui ascenderit ingrediens et egrediens pascua inueniet. Ingrediens intus in vi concupiscibili inueniet gaudiū ī spiritu sancto/longanimi

tatem/benignitatē/modestiā ꝛc. In irascibili fortitudinē/constantiā ꝛ pseuerantiā/patientiā ꝛc. Intellectu sepe vltra se ascendit ad intuitū diuine speculationis: licet p speculū in enigmate. Foris egredit et cognitione et pulchritudine creaturarū in amorem accenditur creatoris. Compara istū statū ad illū de quo supr̄ fuit dictū Adā fuisse constitutū: et vide q̄n tū iste ab illo distat. Hic est status pfectionis: hic est mons puritatis et pfectus ascensus pfectiōis vere caritatis. Qui pōt ascendere ascendat: qui pōt capere capiat: & recedant segnes laborē fugiētes. Quis hic status pfectionis nisi dei speciali grā a nemine acquirit: grā tñ dormientibus/negligentib̄ et nō cooperantib̄ nō dat: ergo milicie species amor ē discedite segnes: successiue tñ possūt repere et diutinis exercitijs appropinquare.

De tribus gradibus ascendendi cōtra tertiā impuritatē quib̄ hō successiue disponitur vt deo perfectius possit inherere.

Capitulū. xxvij.

Sed quia supius dictū fuit: qz tertia impuritas cordis consistit in quadaz inhabilitate et inidoneitate adherendi deo et cognoscendi eum. Unde etiam affectibus iam purgatis et spe recepta forsitan/nō tamen semper homo est idoneus et habilis deo adherendi/ꝛ in ipso quiescēdi p affectum: cum tamen hoc vnū esse dicim̄ in q̄ altior gradus puritatis ꝛ caritatis ꝓsistit. Hō dicēdū quō

hō successiue ascendendo fiat ad hoc idone⁹ vt sic fi-
at plenius purus qui tertiā expurgat īpuritatē. Uñ
iterū oportet te nouas ascensiōes in corde dispone-
re q̄bus discas et assuescas iugiter deo ꝑ caritatē ad
herere. Pro q̄bus ascēsionibus disponēdis scire de-
bes: ꝙ xp̄s Jesus de⁹ et homo/dei et hominū medi
ator/ip̄e est via per quā ad diuinitatis noticiā simul
et amorez debes ascēdere ſm Augustinū. vij. cōfes-
sio. Ad hoc em̄ p̄cipue xp̄s carnē assumpsit vt q̄ de-
um spūaliter intelligere nō potuimus ꝑ xp̄m verbū
caro factū ascenderem⁹ ad notitiā et amorē spiritua
lem. ¶ In xp̄i ergo vita ⁊ morte constitue tibi tripli
cem ascensionē per deuota exercitia. ¶ Prima ascē
sio sit vt affectu quodā dulci et desiderio cordiali: lz
q̄dāmō carnali adhereas xp̄o: comiteris xp̄m iugit̄
circa xp̄i vitā et mortē affectat⁹/et ei⁹ p̄ñtia et recor
datione in tuis exercitijs delectat⁹. In hac p̄ma as-
censiōe vel p̄mo affectu potes diuersimode variare
tuū exercitiū: sicut xp̄m in vita multi diuersimode af
fectati et varijs intētionib⁹ sequebāt̄. Apostoli eniz
primo sequebāt̄ eū sola eius p̄ñtia corꝑali delectati/
eius colloquio recreati: eius dulcedīe et affabilitate
allecti. Et tu etiā primo hoc mō sequere xp̄m esto in
eius comitatu. ¶ Cogita q̄ꝫ fuerit eius p̄ñtia dulcis
Cogita corporis elegantiā et speciositatē. Nā speci
osus forma p̄ filijs hoīm. Attende suaues eius ſmo
nes et dulcissimā doctrinā/et attēde modū quo xp̄s
se in omnibus habuit q̄ꝫ dulciter et benigne verba il
la melliflua protulit. Attende modum quo interius
se habuit: quia ab intra mitis benignus ⁊ suauis.

Attēde incensū maturū/aspectū venustū. Cogita ī xp̄o profundissimā sapientiā in corde: venustissimaz eloquentiam in ore: optimaz morū dispositiōem in exteriori cōpositione. Hoc mō apostoli sequebant̄.

¶ Alij quidā sequebāt̄ vt eoꝝ xp̄s sanaret infirmitates. Sequere et tu eū int̄dū hoc mō et hūilit̄ ꝓstratus adora eū dicens: Dn̄e si vis potes me mūdare: vl' Jesu fili Dauid miserere mei. ¶ Quidā sequebāt̄ eum propter miracula eius. Et tu mirare potentiaz eius in miraculis. Naturam mutat/elementa cōmutat/demones fugat/omnēqꝫ infirmitatem sanat. Ex his disce eum esse deum qui nature suos effectus ī primo eis indidit naturales salua sibi semper obedientia in omnibus etiam ad effectus supernaturales ꝓducendos. Et similibus modis potes variare exercitiū et affectum in primo ascensu. ¶ Sed scias ꝙ licet hec exercitatio in re spirituali satis vtilis sit: scz occupare se circa mores et gestus Jesu xp̄i domini nostri: tamen quantū ad ascensū ad xp̄i amorem non sufficit: īmo de per se parum prodest. Quid profuit inde Pilato/herodi vl' phariseis/ ꝙ xp̄i mores/ vel gestus aut presentiam corporalē viderunt qui eum imitari noluerunt. Igitur terminus huius prime ascensionis ꝑm Bernardum super cantica: erit tibi: vt sicut apostoli hoc affectu tracti omnia: mundi diuitias ꝛc̄. relinquerunt: ita et tu in isto gradu ꝑseuerabis vt cor tuum illa suauitas occupet/et totū sibi ab amore vniuerse carnis ac carnalis illecebre vendicet. id est breuiter homo cor suum in tali exercitio debet extendere in affectum et amorem huma-

nitatꝫ xp̄i/ vt oīs affectꝰ suus ⁊ appetitꝰ ad dulcedinē
hūanitatꝫ xp̄i trāsferat. ¶ Scōs ascensus ꝑ vitā et
passionē xp̄i ē iam aliquātulū altius ascendere et nō
solū circa xp̄i humanitatē se exercere: ꝫ vt Bern̄. di-
cit/ in hoīe xp̄o deū inuenire licz/ nō deū nudū neqꝫ
nudū hoīem: ꝫ xp̄m deū parit̄ et hoīem cōprehēde-
re/ xp̄mqꝫ vt deū pariter et hoīem diligere: diligere
et adorare. Multuz quidē fructū in exercitio cōfert
circa vitā et passionē xp̄i dn̄i si quotiēs legis vel co-
gitas xp̄m hoc vel illud fecisse vel sustinuisse/ talē ti-
bi conceptum de xp̄o poteris formare vt tibi lucide
deum et hominē representet. id est vnā ꝑsonā signifi
cet que simul est deꝰ et hō: vt quicq̄d legis vel cogi-
tas xp̄m fecisse/ siue in mortuis suscitādis/ siue in mi
raculis faciendis hoīem fecisse xp̄m nō dubites: q̄c-
quid xp̄m legis sustinuisse/ siue in manuū ꝑforatiōe
et pedum conclauatione: deū credas īdubitanter su
stinuisse: et hoc ꝓpter ꝑsone vnitatem in qua diuini
tas ⁊ hūanitas sine naturarū ꝑmixtione substiterūt
et hoc credit quilibet verus xp̄ianus: ꝫ q̄nto lucidiꝰ
cōcipit deuotus: tanto in xp̄i vita/ passione ⁊ miracu
lis pinguior erit affectus. Si xp̄m hominem cogi-
tas inde tibi dulcis affectio et magna fiducia. qꝛ hō
mitissimus/ benignissimus/ nobilissimus/ suauissimꝰ
totus decorus gratiosus et formosus. Inde tibi fi-
ducia accedendi/ adorandi ⁊ facilior cōceptus. Nā
facilior est nobis hūanitatis noticia: vtputa menti ī
pressa: q̄ꝫ dei a mente remotissima. Sed si christum
deum cogitas: inde tibi omnia verba facta miracula

gest' magis apparēt metuenda terrēda/horrenda et admiranda. ¶ Et sic si vtrumq; in christo intelligis et concipis/magna tibi nascetur deuotio amor et fiducia. ¶ Et rursum timor et reuerentia. ¶ Tertius ascensus est iam per humanitatem christi ad spiritualem affectum assurgere: et iam ipsum deum p speculum in enigmate mentalibus oculis intueri: et sic ex humanitate ad noticiam et amorem diuinitatis peruenire. ¶ Et hic maxime abūcitur tertia mētis impuritas p adhesionē dei. Et p hmōi mentis intuitum et adhesionem et transformationem incipit quodammodo homo vnus spiritus cum deo fieri/ꝛ extra seipsum transgredi/ et ipsam veritatem intueri/ꝛ ad vnionem et adhesionem habilitari. ¶ Vnde Augustinus septimo confessionum. Iam inquit admonitus redire ad metipsum intraui ad intima mea duce te et potui/ quoniam factus es adiutor meus: et vidi qualicunq; oculo anime mee super eundem oculum anime mee/super mentem meam lucem domini incommutabilem: non hanc vulgarem et conspicuam omni carni: nec quasi ex eodez genere grādior erat tanq; si ista multo multoq; clarius claresceret totūq; occuparet magnitudine: nō hoc illa erat sed aliud/aliud valde ab istis. Qui nouit veritatez nouit eam/et qui nouit eam/nouit eternitatem: caritas nouit eam. O eterna veritas et vera caritas et cara eternitas: tu es deus meus/tibi suspiro die ac nocte. Ecce hic est vltimus ascensus in hac peregrinatiōe donec ascendamus ad dei essentialē visionē.

Sed caueat hic bestia ne tetigerit montē hunc: caue at impurus adhuc ne appropiet. Nam bestia q̄ tetigerit montē ip̄a lapidabit̄. Ut etiā circa has ascensiones modū habeas te exercitandi / etiaz hic sicut ⁊ ī precedentibus generalē modū meditandi de vita et passione xp̄i curauim⁹ annotare.

De figuris: ꝓphetijs et scripturis circa incarnatiōem xp̄i. Ca. xxviij.

Circa op⁹ nr̄e redemptiōis versat̄ materia totius diuine scripture / et omnia in scriptura ad ip̄m referūtur. Ip̄m futurū testamentū vetus ꝓnunciat: ip̄m factū et impletū: nouū clarius demonstrat. Cogita igit̄ q̄z multa in figuris gestis factis oraculis apparitionibus ꝑ reges ꝓphetas sacerdotes / ip̄m opus precesserūt: ⁊ ex hoc intellige magnitudinē huius opis qd̄ exigit ḡtitudinē. Cogita tuā īgratitudinē et in affectiōz respectu desiderij antiq̄ꝝ. Pertracta antiq̄ꝝ desideriū. Mirare tuā et multoꝝ circa hoc opus tepiditatē.

De annūciatiōe dn̄ica. Ca. xxix.

Cum p̄missas figuras īplēdi venisset īplenitudo tp̄is / ⁊ xp̄o d̄sideriū pr̄m īplere placuissz: miss⁹ ē angel⁹ Gabriel q̄ virgini nūciaret dn̄m īcarnādū. Hic exulta iā patrū desideria et p̄cedētia oracula īpleri. Attēde āgeli fuerētiā ad Mariā: Mirare dei hūiliatiōez. Cōsidera virginis exaltatiōz. Nota Marie humilitatē castitatē aliasq̄z virtutes. Nota eiusdē iā leticiā exultatiōez et iocūdā deuotiōem. Nec obiuiscere ministerij qd̄ exhibuit Elizabeth.

Vita xp̄i sub ꝯpendio vsq̄ ad cenā.

Ca. xxx.

De hinc dei filius cuius magnitudīs nō ē finis/factus ē paruus infantul⁹. Cogita ꝙ deus paruulus vagit et lachrymat⁹ est in p̄sepio. Attēde h̄ pauptatez. Nota hūilitatē. Angeloꝝ mirare concursū. Pastoꝝ intuere excubias. Angeloꝝ et pastorū ausculta colloquiū. Vide Joseph stupentē. Aspice Mariā iubilantē. Nota faciē et dispositionē pulcherrimi pueri. Sz et attēde paruuli magnitudinē interiorē. Mirare sapīam/ ⁊ reuerēt̄ osculare presepe pueri. Octauo die circūcidit̄ et Jes⁹ vocat̄. Attēde ꝙ sine pctō assūpsit pctī r̄mediū. Cōpatere/ꝙ tā tener puer ledit̄ et fūdit ꝓ te sāguinē. Cōsidera quō lachrymat̄ exteri⁹/interi⁹ homī ꝯpatiebātur. Cogita de dulci noīe Jes⁹. Sume exēplū teip̄z circūcidendi. Apparēs deinde stella fulgida magos duxit ad xp̄m. Cogita magoꝝ deuotiōz ⁊ seq̄re eos: ⁊ deuotissime offer cū eis xp̄o/q̄cq̄d habes. i. aīaz tuam. Cōsidera q̄ntā vilitatē et pauptatē magi inuenerūt/nec xp̄s alit̄ se disposuit ꝓpt̄ magoꝝ aduētum. Nota hic triplex testimoniū de xp̄o nato: stelle: magoꝝ: et iudeoꝝ ꝑhibentiū testimoniū de xp̄o vt ne vacilles in fide. Maria deinde xp̄m obtulit/et oblatione pauperū redemit quasi primogenitū. Cogita Marie: Anne: Simeonis: et Joseph ꝓcessionē: ⁊ deuotus occurre vel aspice: et attende dulce colloq̄um et magnā deuotiōez. Attēde xp̄i simul et Marie matris hūilitatē. Christus adhuc paruulus fugatur ab herode. Attēde xp̄i patiētiā et disce pati. Se-

quere peregrinantes: attende colloquentes: in omni
bus disce paupertatem et humilitatem. A duodeci-
mo autem anno vsq; ad tricesimuz ipse rex glorie in
pplo abscōdit⁹ latitabat: ñ docebat nec mirabilia fa
ciebat: s dū tā diu tacuit: tacēdo maxīe docuit et ni-
hil faciēdo maximū q̄d egit: docēs te ñ cito ad docē
dū surgere nisi sedēdo p⁹ ⁊ hūiliādo. Tricesimo xvo
anno a Johanne baptizat̄. Cogita Johānis reue-
rentiam/q̄liter ad xp̄i tactū tremuit. Cogita xp̄i hūi
litatē qui se Johanni subiecit: et omnē iusticiā. id est
pfectā humilitatem impleuit. Nota qualiter hic se
tota trinitas psonarū ostēdit: qualiter pr̄ xp̄m ad p̄-
dicādū misit dicens: Jp̄m audite ⁊c̄.

¶ De hinc quadraginta dieb⁹ et q̄draginia noctib⁹
in heremo ieiunās postea tēptat̄ a sathana. Cogita
xp̄i in heremo cōuersationē: quid ibi fecit: de deuo-
ta eius oratione et cōtēplatione. Nota ibi ei⁹ hūili-
tatē: qr fuit cum bestijs s̄m Marcū. Cogita miran
dā xp̄i patientiā a demone portat̄ et sustinet. Cogi-
ta q̄z sapienter sathane restitit et tibi exēpluz cōtulit
resistendi. Mirare eius dignitatē: qr āgeli ministra-
bant ei. Ex tunc quosdā abiectos eligens piscatores
cū eisdez p̄dicationis gladio cepit totū mūdū debel-
lare. Nota eius cōmunē vitā cū apostolis. ¶ Nota
eius dulcē conuersatiōez. Considera secretū eoꝝ col
loquiū in domo in via. Vide quō ipe īter eos ē sicut
qui ministrat. cū eis comedit vna mensa ⁊ scutella.
non habet priuilegium ⁊c̄. Ex tunc deinceps visus
est super terram/et cum hominibus conuersatus.

Siquidem inter homines ambulans et vbiq; verbum dei seminans multa miracula que nisi a deo fieri non potuerunt fecit: cecis visum/surdis auditum restituit. demones fugauit: leprosos mundauit: breuiter omnes sanauit/ ⁊ tot miracula fecit que vix scribi possunt. Orantibus peccata indulsit. Ubiq; p̄dicabat. Parabolas mysticas ꝓponebat: in quarum vna pastorem se dixit ad ouem perditam reducēdaꝫ aduenisse. Nota hic et attende quomodo frequent̄ sequebatur xp̄m multitudo maxima/ nō nunq̄ quatuor milia vel quinq; milia etiam vsq; ad heremum. Sequere et tu et esto circa Jesum vt verba eius audias: faciem xp̄i et apostoloꝝ inspicias et colloquia et miracula videas. ¶ Volens autem hostiam offerre propter quam venerat vt se agnum verum paschalem ostenderet: quinta die ante pascha allatū a discipulis asellus celi terreq; dominus ascendit: magnoq; triumpho ⁊ laudum p̄coniis pueris hebreorum clamantibus osanna in excelsis hierusalem sāctam ingreditur. Nota asinationis regis xp̄i humilitatez: quomodo sedet/ quomodo ē ornatus/ qualē habuit regiam familiam. Cerne Jesum hierusalem cum appropinquaret et videret lachrymantem et deflentem. magis autem animam peccatricem.

De cena dñi. ¶ Ca. xxxj.

Cum autem iam tempus patiendi eius instaret/ ipse qui suos semper dilexerat vsq; in finem dilexit eos. Siquidem transitur⁹ ex hoc mūdo cenā fecit magnā

mirabilē plenā mysterijs et grauidā sacramētis / ad quā inuitauit apl'os. Desiderio inquit desideraui b̄ pascha māducare vobiscū. In qua cena multa mirabilia fecit: īmo mirabiliū oīm suoꝝ qd̄dā memoriale et cōpendiū instituit / dans escā timentib⁹ se ī memoriā mirabiliū suoꝝ. Hoc inquiens facite in meaꝫ cōmemoratiōꝫ. Hiero. Hāc vltimā nobis memoriam reliquit: quēadmodū si quis pegre ꝓficiscēs aliqd̄ pignus ei quē diligit relinquat: vt quotienscūqꝫ viderit possit eius beneficia et amicitias cōmemorari quē: si ille perfecte dilexit sine ingenti desiderio vel fletu illud videre nō pōt. Jōqꝫ saluator hoc tradidit sacramentū vt sēp cōmemoremur / qꝛ ꝓ nobis mortuus ē. Hoc igit̄ cuꝫ accipimus a sacerdotibus cōmemoremur / qꝛ corpus ⁊ sāguis xp̄i ē: vt nō sim⁹ ingrati tantis beneficijs. ¶ Sūt aūt in hac cena mlt̄a tibi / oī deuotione ⁊ reuerentia reuoluenda om̄iqꝫ pietate colenda. Meditare igit̄ quō in hac cena ip̄e dn̄s magn⁹ et laudabilis nimis / pedes discipuloꝝ et sui traditoris lauit / inclinās se vsqꝫ ad terrā et p̄cingēs se linth eo: vt nos instrueret sue humilitatis explo. Cogita modū quō xp̄s in hac lotione se habuit exteri⁹ ⁊ īteri⁹ / qꝛ exteri⁹ humilime ⁊ diligentissime lauit. Interius sūma humilitate et deuotione opus suū ꝑfecit. Respice pijssimū mgr̄m et dn̄m sedentez ad mensā vnā et comedentē ex scutella vna cū discipulis. Cogita q̄ꝫ abundāter xp̄s in hac cena refecit discipuloꝝ corda infundens doctrinarū fluenta. Deniqꝫ sermonē ip̄is fecit singulis verbis ignitis quasi amoris facib⁹ scintillantē / quē Johānes euāgelista

ceteris acutius videns et altius volans solus copio se descripsit. Cogita qualiter agnũ typicũ comedit & tibi quõ verũ agnũ et eucharistie sacramentũ mãducare debeas figurauit. ¶ Sed super hec omnia mẽtalibus oculis et deuotissimis desiderijs sẽp recogitare et ad cor tuũ reducere debes ipm excellẽtissimũ sacramentorũ quod ibi instituit. mirare christi largissimam munificentiam et huius sacramenti pfundissimam dignitatem. ¶ Ut dum huius dignissimi sacramẽti facis memoriam: in mente tibi veniant omnia que christus p te gessit in carne. Hoc enĩ est qd ait. Hec quotienscũq feceritis in mei memoram facite/eorũ scilicet que p te gessi in carne: q propter te homo sum factus: ppter te amarissime et multa passus: ppter te tandem crucifixus. ¶ Verum quia tibi p tot arduas et difficiles ascensiones gradiẽti ad huc multa restat via et magnus ascensus. hic cibus est summe necessarius in hac via qua gradiaris. Unde et nomen sumpsit: vt viaticũ appelletur. Bernardus: Corpus christi egrotis est medicina: peregrinantibus dieta: debiles confortat: valentes delectat lãguorem sanat: sanitatem seruat: fit homo mansuetior ad correptionem: patiẽtior. ad laborem: ardentior ad amorem: sagacior ad cautelam: ad obediendũ pmptior: ad gratiarũactionem deuotior. Ideo necesse est tibi vt frequenter te ad sacrã huius sacramẽti prepares communionem. ¶ Nam sicut hic cibus bene et digne susceptus magnam et multam confert anime gratiam: ita male dispositis maiorem infert culpam. et mortem non sui culpa: sed vitio re-

cipientis. Sunt enī frequenter effectus sacramētorum ꝟm dispositiōem accipientium vt ad bonuz vl' ad malum cooperent. Ut aūt ipm digne possis suscipere in tribus te debes exercere ad huius sacramenti dignā susceptiōem requisitis: que sūt corpalis mūditia: puritas conscientie: et deuotio actualis. Corporalis mundicia: interdū ē de congruo: interdū ꝟo ē necessario requisita ꝟm ꝙ corporalis immūditia ē diuersa. et ꝟm ꝙ habet variā causā et originē. Puritas autē conscientie ipa ē tibi precipue et ante omīa necessaria. Ideoq; ante reuerendi hui⁹ sacramēti sūptionē maxime debes teipm ꝟm primā et scdam examinationē discutere mō supi⁹ posito/et sic ad cōtritionem exercere et ad cōpunctionē inflāmare/ vt scz doleas de peccatis cōmissis/corde/ore/et ope/et insup de his que facere omisisti. Ac deinde eo mō quo dictū est accede confessorē ⁊ confitere peccata tua p̄cipue grauiora: ꝫ ⁊ poteris confiteri peccata tua notabilia cōmunia et ignorata. Tertio debes te exercere ad actualē deuotionē que videt in duob⁹ consistere vt ad sumptionē huius sacramenti scz timorem ⁊ reuerentiam habeas: atq; insup actuali amore vnionis ad xp̄m et desiderio mouearis. Igit tibi timor īducat reuerentiā adducens internis obtutib⁹ huius sacramenti ꝓfundissimā dignitatē et dignissimam ⁊ metuendam ꝓfunditatē. Itaq; vt reuerentiā huius sacramenti et dignitatem intelligas et non insensibilis sine timore accedas: diligenter aduerte quis est quem sumis/quis sis qui sumis. Sumis enī eū quē Johannes baptista tangere tremescit: quem Petr⁹

apostolorꝝ princeps a se expulit ꝑ formidine ei non audens propinquare dicēs. Exi a me domine quia homo peccator sum. Ipm quē sumpturus accedis adorant dñationes: tremunt potestates. ¶ Ipe iste quem sumis erit iudex tuus et eius tribunali iudicādus astabis. Ipe est in cuius manus anima tua hīc egressa deueniet ab eo prout meruit receptura. Vide igitur quāta reuerentia debeas accedere. Attēde ꝙ nihil tantū deū offendit quantū temeritas ꝑsumptuosa et irreuerentia inuerecunda. Cogita deinde tu quis es. Certe homo tepidus/negligens/vitiosꝰ Reduc ad memoriam qualis sis ex tribus examinationibus premissis. ¶ Cogita deinde ꝙ q̄uis mille annis te preparaueris/nullatenus sufficeres ad cōdignaz sacramenti huius sumptionem: etiam si omnium sanctorum meritis gauderes/et angelorum et hominum puritate floreres. Quomodo igitur audes accedere sine timore/sine reuerentia: qui vix ad modicum tempus te in corde disponis preparare. Time ne dicatur: Ecce tradentis manus/mecum ē in mensa: si videlicet ꝟm Bernardū susceptum christum tradis vitijs superbie: inuidie: ⁊ sic ꝺ singulis. Time indigne suscipere ne iudicium tibi manduces et bibas. ¶ Non tamen sit hic timor tantus vt desiderium penitus excludat et deuotionem tollat. Nam panis iste: ꝟm Augustinum: querit esuriem homīs interioris. ¶ Vñ necesse est te etiā habere desideriū et amorē. ¶ Multis aūt modis poterꝫ desideriū tuū inflāmare erga huiꝰ reuerendi sacramēti sūptiōem.

Nõnunq̃ debet affectũ tuũ inflãmare amor vnio-
nis christi/ vt christũ ad te sepius venientẽ mẽtis af
fectu et intimo possis cordis tui desiderio ãplexari.
Nõnũq̃ vero trahere debet affectũ tuũ sanitatis in
terne desideriũ: vt cũ te vides cõcupiscẽtijs et passi-
onib⁹ plenũ ⁊ teip̃m in te deficientẽ et ꝑficere ñ valẽ
tem tãq̃ medicũ pijssimũ ad te introducas dñm Je
sum: cui⁹ nomen dicit̃ Jesus. id ẽ saluator. Nõnũq̃
debet accendere desideriũ tuũ cõscientia delictoꝝ.
Cum enĩ sẽtis te grauibus peccatis deũ offendisse:
atq; legis christũ hoc sacramentũ in remissionẽ pec-
iatoꝝ instituisse: nõ est mirũ si ad ipsi⁹ inflãmaris sus
ceptionẽ. Itẽ debet trahere affectũ tuũ amor et cõ-
passio ꝓximoꝝ: vt scz ꝑ hanc hostiã possis succurre-
re viuis et defũctis: et sic de multis similib⁹. ¶ Pro
maiori aũt desiderio tuo inflãmando: et exercitan-
do potes diligẽter ex vita christi reuoluere: quõ ip̃e
dolores ⁊ infirmitates omniũ desiderantiũ: adoran
tiũ: et in se credentiũ tulit/ ⁊ infirmitates omniũ ipse
portauit. Siquidẽ mulier accedens retro et humili
ter: sed et cũ fiducia: tangens ei⁹ fimbriã/ est sanata.
Peccatrix pedes eius osculans est mũdata. Chana
nea dũ importune sequit̃ exaudita est. Leprosi acce-
dentes curati sunt. Demoniaci: paralitici: et cuncta
nature monstra dum accedũt et credũt salutem cõse
quũtur. Nã virtus de illo exibat et sanabat om̃es.
Publicani et peccatores accedẽtes veniam ꝓmerẽ
tur/ nec eorum cõuiuiũ despexit. Igitur cum feceris
quod in te est/ cũ reuerentia et timore/ cuz desiderio
pariter et amore accede/ sperans de infinita dei pie

tate. Cum etiã ad huius sacramẽti sumptionez dis/
posueris te: debes te in memoria passionis domini/
ce diligentius exercere. Inter ꝑdictos autem duos
affectus/timoris scilicet et amoris fluctuat mens et
exercitiũ deuotorum: et aliqui quidem magis ad
eius sumptionẽ ardenti desiderio anhelant ⁊ frequẽ
tius accedũt. Alij timore et reuerentia hui⁹ sacramẽ
ti territi attendentes sacramenti dignitatem et ꝓpri/
am vilitatem periculũq; indigne sumentiũ /magis
se retrahunt/et pre formidine ab eius sũptione se cu
piunt elongari. Verum vterq; effectus recõmendã/
dus est: et interdum ex desiderio accedere: interdum
ex reuerentia dimittere laudabile est ꝓ loco et tẽpo/
re opportunis. Et secũdũ Augustinũ: vniuscuiusq;
cõscientie relinquendum est quod faciẽdũ videtur.
Unum tamen omnibus indubitanter securũ est: vt
scilicet nec ex reuerentia desiderium et spem excluda
mus: nec rursum ex spe et desiderio relinquamus re
uerentiam et timorem: sed inter vtrumq; affectũ me
dij fluctuemus: aliquãdo plus de vno habentes: ali
quãdo plus de alio. Vit enĩ beatus Gregori⁹: Nihil
enĩ nob̃ securius q̃z sub spe semp timere. Affect⁹ tñ
amor⁹ absolute loq̃ndo excellit. Sz qd̃ absolute est
meli⁹ ĩ casu fit/ ⁊ est mult⁹ piculosi⁹ magisq; timẽdũ.

¶ De passiõe dñica ⁊ d̃ trib⁹ ĩ quib⁹ hõ de
bet se exercere circa passiõz xpi. ¶ Ca. xxxij

Vadã ad mõtez mirrhe. Et tu hõ deuote si mon
tẽ mirrhe. id ẽ amaritudinẽ penitẽtie p carnis
mortificationẽ vis arripe/ atq; p timorez et spem ad

mōtē et ascensionē puritatis vis ascendere: nihil tibi
vtilius q̄z vt nōnūq̄z mirrham primā de morte salua
tor tui studeas colligere. Inde enī tibi mirrha ama
ra timoris p̄seruās a putrefactione vitiose delecta
tionis/ dū vides dnm tuū ascendisse mōtē mirrhe. id
ē mōtē caluarie vl magnitudinē pene ꝓpter pctā tua
sustinuisse. Inde tibi nōnūq̄z econtra spes et deuo
tio et vnguēta p̄ciosissima timoris amoris gratitu
dinis cōpassionis et hmōi emanabūt. Igit vt te la
bor ñ terreat/ amaritudo ñ deiciat/ spes trahat: de
uotio alliciat: gratitudo amor et cōpunctio cogant
ascendere montē puritatis/ prius vade speculando
ad xpm q̄ ñ incōgrue pōt dici mōs mirrhe ꝓpt ama
ritudinē passiōis acerrime. Debes aūt primo ad ip
sū ire: deuote passionē suā velut mirrhā primā viua
cit colligendo et cordi tuo īprimēdo. Et hoc fit duz
xpi passionē circūspecte morose et deuote ruminas
diligenter ad lram seu fm sensū verborū speculādo.
Secōo debes ad xpi passionē tāq̄z mirrhā ire et īde
aliqua ad tuā vtilitatē trahere/ siue medicinā contra
vulnera passionū/ siue exēpla virtutū. Tertio debes
ad ipm ire et ex illa mirrha prima mētē tuā ad deuo
tionē pungere et amorē inflāmare et teipm ꝓmptū
efficere ad oīm tolerātiā tribulationū. Ut autē xpi
passionē ad lram deuote relegere valeas et circūspe
cte dirigere/ scire debes q̄ talis meditatio passionis
dñice simpliciter ad litteram. id est simpliciter fac
ta et gesta et penalitates christi in passione conside
rare: maxime inducit compassionem et deuotionez
ad christum ex cōpassione. ¶ Ut aūt melius cō pas-

sionē et deuotiōez ex hmōi meditatione elicias: debes sūmope hoc qđ prius dictū est attēdere vt semper xp̄m quo lucidi⁹ poteris vnam psonā concipias quē deū et hominē esse et fuisse nō dubites. Cū igit̄ legis xp̄m talem penā sustinuisse/ vel sic et sit respondisse vel tacuisse: cogita semp et in cōceptu sic forma vt nomen Jesus tibi deū et hominez rep̄sentet: ⁊ sic xp̄m deuotius et maiori reuerentia aspicis multoq̄ amplius compatieris. Si enī hūano affectu bruto animali cōpateris intēse afflicto: quātomagis cōpaereris xp̄o si eū ñ solū vt hoīez pijssimū dulcissimū mitissimuz/ nobilissimū/ amantissimū/ gratiosū ⁊ decorū in conceptu assumeres: verū insup vt deuz omnipotentē/ metuendū/ reuerendū/ adorandū creatorem et iudicem tuum mentis tue oculis rep̄sentares ¶ Secundo vt xp̄o amplius compatiaris et penalitates eius medullitus animam tuam gladio doloris transuerberent: debes xp̄m in q̄uis pena cōstitutum non solum resprcere quasi exterius sūmo dolore afflictum: sed etiaz sūmopere eum diligentissime interius cernere omni dolore repletuz et absintheo vniuerse amaritudinis inebriatum. Primo igit̄ q̄tiens legis aliq̄z penalitatez vel aliqđ opprobriū xp̄o illatum: non per illud ita accipias xp̄m passum ⁊ sustinuisse sicut si alius aliquis homo per eandem penam sustinuisset: sed indicibiliter aliter et ampli⁹ vltra omnem hominem. Cui⁹ causas debes ī corde diligenter colligere: quoniaz sunt multum ad compassiōz motiue ⁊ īductiue. ¶ Igitur notum est tantuz precise vnumquemq̄z aliqua pena sensibili torqueri

et affligi/ quãtoplus aliquis sensuũ illã penã tãq̃ si
bi incõuenientẽ sentit. Sed et iterum nõ ẽ dubiũ sẽ-
sus alicuius hominis tantoplus et citius penã senti
re ⁊ ex eadẽ torqueri: q̃to sensus illi⁹ hoĩs fuerint vi
uaciores. Xp̃s aũt natura viuacissim⁹: et cõplexiõis
dignitate nobilissim⁹ extitit. iõ maximã sustinuit pe
nalitatẽ vltra quẽuis aliũ hoĩem. Uide ergo si ẽ ali-
quis dolor similis sicut dolor eius. Cogita ergo si
tibi vel alteri tenero homini intolerabilis essz pena/
caput spinis pforari: totũ corpus acerrime flagella-
ri ⁊c̃. quãtomagis Jesu xp̃o homĩ et deo fuit illa pe
na grauissima in natura sua nobili et delicata. Scdo
xp̃s patiebat̃ tm̃ quãtũ voluit. Nã ꝑm euãgelistam
Jesus turbauit seip̃m nõ passio: ꝫ ip̃e seip̃m. Itẽ ob
latus ẽ/ quia voluit. Sed qꝛ xp̃s passionẽ suam assũ
psit pro satisfactione originalis criminis/ qd̃ tãtũ fu
it: vt totũ gen⁹ hũanũ iusticia originali spoliaret/ et
ipsã naturã inficeret et eterna beatitudine spoliaret.
Et itẽ assũpsit passionẽ et mortẽ vt ip̃e eẽt hostia suf
ficiens ꝓ oĩbus hoĩbus: et qꝛ dei pfecta sunt opa: vi
det̃ oĩno ꝙ xp̃s assũpsit mortẽ amarissimã. Uñ Hie
remias. O vos oẽs qui trãsitis ꝑ viã: videte si est do
lor simil̃ sicut dolor meus. acsi diceret nequaq̃: ĩmo
dicũt doctores ꝙ dolor ei⁹ et passio fuit adeo a cer-
bissimus et afflectiuus ꝙ excederet dolores omniũ
hominũ quos ab initio seculi passi sunt vel passuri.
¶ Preterea tertio non modicum auxit xp̃i dolorẽ/
ꝙ hanc passionem a tali populo sustinuit/ cui tot be
neficia ꝯtulit/ cui merito dicere potuit. Popl̃e me⁹
quia ego deus tuus: quid pro te facere potui et nõ fe

ti: tu ꝟo quid mihi peius repēdere posses q̄ꝫ ꝙ acer
rimā mortē inflixisti. Uñ ꝓpterea cōpatiēs huic po
pulo orabat. Si possibile est trāseat a me calix iste.
id ē ab hoc populo infligend⁹: vt quidā sancti volue
runt. Sed et passio xp̄i fuit in omni mēbro/in omni
sensu. Manus gratiose ꝑforate. Caput spinatū: to-
tū corpus flagellatū ꝛc. sicut potes ꝑ singula currēs
studiosius ꝑscrutari. Itē ei⁹ passio fuit opprobriosis-
sima ꝺrisiōe ꝯfusiōe scādalo sputatiōe: capit⁹ velatio
ne plenissima: vt nūq̄ꝫ simile legisti. et hoc ex maxīa
inuidia phariseoꝝ. ¶ Itē vt melius amaritudinem
passionis xp̄i sentias/hoc habe ꝓ regula vt quotiēs
euāgelista ponit absolute aliquā penā xp̄o inflictam
adde tu in corde valde vl' maxime vel seuerissime ꝛc.
vt verbi gr̄a. Pereussit eū seruus pontificis/cogita
tu valde grauiter sicut dubiū nō ē: q̄ꝫuis certus gra-
dum percussionis vel afflictionis scire non poteris.
¶ Auerte nunc etiā/ꝛ diligēter in corde colloca cau
sas afflictionū et doloꝝ internorū xp̄i/q̄ forsitā sensi
bilē penā precellebant. Hec aūt interior afflictio sur
gebat primo ex feruido zelo xp̄i ꝓ humano genere
saluando. Pro quo tñ ad maiorē partē passionē suā
videbat infructuosam et inutilē/licet ꝓ omnibus es
set sufficiens et suꝑabundans/non autez efficiens ꝓ
pter maliciam multoꝝ. Itē habuit maximam com-
passionem cum sua matre benedicta omnibus ama
ritudinibus repleta. Item grauabatur interior pena
xp̄i ex miseratione iudeorum. Itē ex dolore discipu
lorum et peccato precipue iude. Item ex nostra ce-
citate et ingratitudine/pro qua et fleuit super hieru-

salem dicens. Si cognouisses et tu ꝛc. Ecce nūc pio oculo respice xpm in passione sua constitutū. Lege eius passionem/et respice eum non solū exterius afflictū: ꝫ interius exteriusq; totuz dolozosum/totum afflictū /et amarissimis dolozibus repletum. Et valde mirandū est/si ita respicis deum z hominem afflictū/et tantis tribulationibus circūdatum/et nō moueris affectuosa compassione. De secundo autem q̄ modo tibi vtiliter passionez xpi assumere debes ad fructum et vtilitatem/ad imitationem scz virtutum vel fugam vitiozū: debes sūmo conamine ad hoc affectum et intellectum tuū dirigere/vt in oibus gestis verbis et responsionibus xpi q̄ in historia legis passionis dñice sentire possis/quomō xps se habuit iterius et exterius. quō iudei Pilat⁹ et Herodes: Maria mater dñi/Maria magdalena p loco z tempoze se habuerunt interius et exterius. Et sic inuenies in xpo passo oīm virtutū copiam/et contra omnia vitia sūma medicamina. Verbi gra: cū legis. Stetit Jesus coram Pontio Pilato preside. Cogita primo modum stationis/quō xps se habuit exterius: quia inclinato capite/oculis in terraz demissis/et sic de alijs moribus humilibus. Similiter cogita de responsione eius et de modo proferendi verba/q̄z hūiliter/q̄z leniter et pie protulit. Cogita ō modo/ quō se habuit interius in his omnibus/et inuenies eum absq; rancoze /absq; inuidia/ absq; impatientia humilem et mitem corde. Sic cogita de modo quomō se habuerunt iudei exterius/quia horribiliter et perverse magnis clamoribus/et durissimis vocibus eū

accusantes: clamantes: Reus est mortis: Crucifige crucifige eũ: Si non esset hic malefactor non tradi dissemus eum tibi/ & sic de singulis. Cogita de mõ quomodo se interius habuerunt: et inuenies q ex ĩ uidia stridebant sup eum dentibus suis/ et mouebã tur contra eũ ex magna inuidia et iracundia. ¶ Sic cogita de beatissima virgine Maria et Magdalena: quomodo se habuerũt in moribus exterioribus quia dolorose/ non tamen inordinate et incõposite/ maxime dei genitrix/ que nec vnq̃ venialiter peccauit per aliquã deordinationem. Cogita modũ quõ se interius habuerunt/ et inuenies maximum dolorem et summam tristiciam. Et si ista bene tractaueris inuenies in xpo omnium virtutum summam & compatiendi materiam et debita medicamina vitiorum. Tertio quomõ ex mirrha passionis domini ce/ possis mentẽ tuã tãq̃ pingui deuotiõe ex adipe inungere/ et ad caritatẽ affectũ tuũ inflammare: debes cogitare: q tu hõ es causa tanti dolozis/ tante amaritudinis. Itaq̃ vt supdictus est attrahe tibi b̃ beneficiũ quasi pro te passus sit solum xps. Et inde gratitudo orit tibi. Nam passus est ppter tuam illuminationem: redemptionem: iustificationẽ: et glorificationem. Propter tuam illuminationem/ vt sequereris exemplum eius/ et intellectus tuus illuminaretur in cognitione veritatis. Igitur omnia que legis christus fecisse: attrahe tibi quasi propter te solum facta: et cogita semper quasi xps dicat tibi: b̃ feci vt sequaris me. Propter tuam redẽptiõem/ q: ppter peccatum originale eras perpetue damnatus.

Cogita ergo q̃ graue ē peccatū tuū ꝓpter qd̄ expiandū tantū exigit̄ medicamentū/tātū p̄ciū: ⁊ inde tibi nascit̄ timor et horror peccandi/⁊ sic de alijs. propter tuā iustificationē. Inde gratitudo oritur ꝙ tātum voluit pati vt tu dignus posses haberi iustificatione dei. Propter tuā glorificatiōem et inde maxime tibi exurget amor ꝙ ille qui te non indiguit nec bonoꝝ tuoꝝ eget ꝓpter tuā gloriā tanta voluit sustinere. Sed qꝛ hō hunc montē mirrhe. id ē magnitudinē amaritudinis nō potes simul in corde colligere vel apprahendere: ꝫ necesse est vt successiue ꝑ exercitiū recolligas et continue in corde reponas. Iō pro faciliori tuo exercitio passionē xp̄i sub breuib⁹ particulis hic ex euangelio collectis/anneximus ꝓ lucro meditationū et āminiculo exercitiorum.

Passio Christi breuiter tacta et particulis diuisa. Particula prima.

Capitulum. xxxiij.

Igit̄ celebrata illa solemni ⁊ regali cena/xp̄s deus et hō surrexit atq; cū discipulis cepit ad mortē inimicis obuiā ꝓperare: Ueꝝ eūdo dulci colloquio discipulos de sua passiōe īstruxit et p̄muniuit dicēs/ ꝙ ꝑcusso pastore dispgende essent oues gregis Petrū p̄muniuit/et ꝙ eū negatur⁹ esset p̄dixit. Hec ad lr̄alē sensū et deuotā meditatiōꝫ trahēs/añ oīa cū reuerētia et pia dulcedine recole ꝑsonā xp̄i deū sil̄ et hoīem. et ita que dicit et loq̄t̄ diligent̄ cū reuerentia ⁊ admiratiōe et pietate ausculta. Deinde ad tuā vtilitatē et moꝝ informatiōeꝫ diligē

ter cõsidera q̃ dulcit̃ verba ꝓtulit: q̃ benigne se habuit: q̃ dulci colloquio admonuit. Cõsidera etiaz q̃ fuit ab intra dolorosus et de morte īminẽte cõtristatus ꝛc̃. Deinde cogita tertio ꝙ ꝓ tua redemptiõe iã incipit ire ad mortẽ/ ꝛ ꝓ te immolari et cõpũgere ad deuotiõez et lachrymas. Et hec et his similia ꝑtracta vbicunq; tibi conuenit ꝟm tria prius dicta/ ne sit opus ãmodo iterare. ¶ Deinde relictis aliis discipulis et assumptis dũtaxat trib⁹ principalioꝛib⁹ ad ipsos colloquẽdo ait. Tristis ẽ aĩa mea vsq; ad mortẽ. Sed et illis relictis solus iuit in montẽ orare/ vbi post tertiã orationẽ tant⁹ ei ꝛ tã īmẽsus factus ẽ horror ꝛ timor vt ꝑ magnitudine horroris sãguinẽ sudaret in terrã defluentẽ: qđ de nullo vnq̃ hoĩe quãtũlibet afflicto legit̃. Et ecce angel⁹ dñm suũ cõfortat. ¶ Procedens aũt ꝓmptissime lz mirabiliter penã horreret inimicis suis obuiat/ et verbo vnico in terrã ꝓsternit. A iuda patiẽtissim⁹ dñs osculũ suscipit. Deinde crudeliter a iudeis capitur/ vincit̃ et trahit̃. Tunc oẽs discipuli relicto eo fugerunt. Ip̃e aũt ad domũ Anne primo ducit̃ vbi grauiter in maxillaz a seruo neq̃ ꝑcutit̃. ¶ Et si volueris poteris te hic diligẽti⁹ exercere/ cõsiderando q̃s sit iste qui ita opprobriose trahit̃ et ducit̃: et cogita vt pri⁹ ꝙ hõ benignissim⁹ mitissim⁹ mãsuetissim⁹ ꝛc̃. Sz ꝛ ꝟm deitatẽ co quis sit iste vt te ei subdas per rõnis assensũ. Crede igit̃ et cogita ip̃m veraciter esse dei filiũ/ omniuz ꝑncipium/ saluatorem omnium/ ꝛ oĩm retributorẽ. Et hec sit particula prima mirrham dominice amaritudinis colligendi.

Particula secunda. Capitulū. xxxiiij

Trahit aūt in domū Caiphe. vbi scribe/et sacerdotes eū expectabāt. Cogita quō xp̄z trahebant/qꝛ ꝑuerse et dure. Cogita quāta auiditate pharizei expectabāt: qꝛ inuidia pleni. Cū aūt a principe adiuratus veritatē fuisset confess⁹/tāq̄ blasphem⁹ ꝑcutit ictibus grauib⁹/tāq̄ si sibi false nomen ꝓphete vsurpasset. facie velata ꝑcutit / conspuit et irridet: et falsū testimoniū contra eū querit: ꝫ cōueniens nō inuenit. A Petro ceteris discipulis fortiore negat: xp̄i tñ respectu admonitus/amarissime deplorat peccatū. Mane aūt facto tanq̄ latro ꝑ plateam iudici adducit adiudicād⁹ morti. Videns aūt Judas ꝙ ad mortē/peteret tantū in se doluit/ꝙ taꝫ dulcē magistrū suū tradidit/vt seip̄m p̄ amaritudine et dolore/laqueo suspenderet: et retulit trigīta argenteos cū quib⁹ emptus est ager iuxta ꝓphetiā Hiere. Deinde multis clamorib⁹: falsis accusationibus: concurrēte tota populi multitudine/ ē corā Pilato accusat⁹. Missus et ductus ꝑ plateam ad Herodē ab eo vt fatuus irridet. Hic diligentissime cōsidera qualis ē qui patit/et ei configurare vt cōpatiaris īnocentissimo / mitissimo / nobilissimo/et amantissimo.

Tertia particula. Capitulū. xxxv.

Stante aūt Jesu hūilime corā Pilato preside magn⁹ tumult⁹ et clamor valid⁹ inualuit clamātib⁹ ip̄is iudeis: Crucifige crucifige: Nos legē habem⁹: et ꝫm legē nr̄am debet mori.

ꝛc. Tũc Pilat⁹ xp̄m fecit durissime ꝑ totũ corp⁹ fla
gellari: ꝛ ĩ figura regꝫ tãq̄ illicite se regẽ noĩasset mlt̄
tiplr̄ illudit̄/ac chlamyde ĩduit̄. Caput spinis coro
nat̄: arundine grauit̄ verberat̄. Ut rex genib⁹ flexis
irrisorie adorat̄. Hic hõ diligent̄ attẽde modũ quo
xp̄s se habuit: quõ Pilat⁹ sedẽs in throno/tãq̄ dn̄s
foret xp̄i dn̄i et iudex ei⁹. Nescꝫ inq̄t ꝙ ptãtẽ habeo
dimittẽdi te. Attẽde modũ quõ iudei se habuer̄t: vi
de causã cur xp̄s hec oĩa sustinuit/nisi ꝓpt̄ te redimẽ
dũ ꝛc. Itrant et multiplicant clamores iudei. Si
hũc dimittis nõ es amic⁹ cesaris: Crucifige crucifi
ge ꝛc. Tũc Pilat⁹ timore cesaris vict⁹ tradidit xp̄m
crucifigẽdũ. Exiens aũt/vt crucifigat̄ ip̄e suũ portat
patibulũ. Sequentib⁹ se mulierib⁹ ait. Nolite flere
sup̄ me ꝛc. Considera aũt hic q̄nt⁹ et q̄ gloriosus
rex celi et terre et dn̄s sabaoth sit iste q̄ sic illudit̄ re
gis scemate/vt sic ad ip̄m possis egredi ꝑ admiratio
nis aspectũ. Est enĩ ĩmensus ptãte. speciositate: feli
citate: eternitate. Admirare igit̄ maiestatẽ annihila
ri: speciositatẽ decolorari: felicitatẽ tormẽtari: eterni
tatem mori.

Particula quarta. Capitulũ. xxxvj.

Ductꝰ in mõtẽ caluarie/ĩcipiũt se lictores dis
ponere ad crucifigẽdũ/exuere xp̄z vestib⁹/
ꝛ sic de singulis. Cogita tu diligẽtissime mo
dũ crucifixiõis: qꝛ aut crucẽ prĩo erexer̄t et xp̄s cru
cẽ deĩde ascẽdit. Et tũc vide quõ pẽdet prĩo brachio
vno fixo ꝛ altero ñ: ꝛ cogita xp̄i patiẽtiã ꝛ ꝛ modũ q̄
se habuit. aut certe crucẽ ponẽtes ꝑ affixer̄t: ꝛ deĩde

erexerunt: et tunc considera xp̄m iacentem sup̄ crucez manus ꝓprias extēdentē et ita erigit̄. Respice deinde xp̄m in cruce lachrymātē. Sitit in cruce. Orat ꝓ crucifixoribus. Blasphemat̄ a pretereuntib⁹ a phariseis et latrone. Titulus verissim⁹ et īdelebilis scribitur: Jesus nazaren⁹ rex iudeoꝝ. Stat virgo benedicta mater xp̄i gloriosa sb̄ cruce xp̄i dolorib⁹ plena q̄ vtiq̄z tanto ampliorē habuit dolorē quanto feruētiorē amorez. Tandē xp̄s matrē suā Johanni cōmisit: fiunt deinde tenebre ꝑ totū mūdū. Clamans proinde hely hely: quanta sua foret pena/et ꝙ humanitas a diuinitate q̄dammodo fuit deserta designauit. Et hoc ꝓpterea ꝙ nulla fuit redundantia viriū supirum q̄bus fruebat̄ ad vires inferiores quib⁹ patiebatur. Igit̄ accepto aceto cū iā nil restaret agenduz vel implendū clamās voce magna sp̄m emisit: innuens ꝙ q̄z̄diu voluit vires sibi retinuit et ꝙ null⁹ animam suam a se tolleret nisi ip̄e eam poneret. Vñ precipue Centurio ex hac voce motus dicebat. Vere filius dei erat iste. Et hic considera quali forma xp̄s passus est vt eū studeas imitari. Passus est enī sicut verus agnus: liberalissime respectu proximi: seuerissime respectu sui: obedientissime respectu p̄ris: prudentissime respectu aduersarij. Stude igit̄ ad habēdū habitum s̄m effigiem imitationis xp̄i/scilicet benignitatis seueritatis/hūilitatis ⁊ ꝑspicuitatis.

Particula quinta. ¶ Capit. xxxvij.

Ossa latronū et crura confringūt̄/xp̄i autez os nō minuit̄ vt ꝓphetia integra seruetur. Latus ei⁹ vni⁹ militū aperuit: vñ sāguis et

aq̄ exiuit/et sacramēta ecclesie cōsecrauit. Velū tem
pli scinditur. Sepulchra mortuoꝝ aperiūt: vt inde
in die resurrectionis cū xp̄o resurgerent. Hec consi-
dera quanta ꝓ te passus est xp̄s et ex oībus p̄dictis
montem mirrhe ascende. id est totam passionem xp̄i
et amaritudinē/acerbitatē reuolue. Passus est eniz
xp̄s iniuriam/conuitia/ludibria/supplicia. Sic et tu
xp̄i passionem imitando amplectere ꝓ eo omnē pas
sionem plenā iniurijs/cōficijs/ludibijs ⁊ supplicijs.

Qualiter deuotus in suis ascensiōibus passionē Christi debet dirigere: vt ꝑ timorem oscēdat: ꝑ spem ꝓficiat: ꝑ caritatē deo inhereat: ⁊ intellect⁹ illuminet. Ca. xxviij.

Si xp̄o plenius vis scire/quō passio xp̄i gene
rat dolorem/⁊ ita ꝓficit in prima ascensiōe:
quō timorē incutit: ⁊ ita iuuat in primo gra
du scd̄e ascēsiōis. Si vis scire quō spem eleuat ⁊ ca
ritatez auget/intellectū illustrat ⁊ affectū informat:
debes diligenter in xp̄i passione et morte inuestiga-
re et inquirere septem veritatis illuminationes/q̄rū
cognitio añ xp̄i passionem ad modū erat occulta/s t
passione velū est scissū ⁊ veritas reserata: vt d̄ his di
ci possit illud Apoc. Aperta sunt signacula ei⁹ septē.
Si igit̄ vis te exercere ad timorem/si vis erigere ad
spem: respice primum signaculum in xp̄i passiōe re
seratum. Est aūt signaculum hoc. De⁹ admirabilis:
de quo in passione ostensum est ꝙ ipse sit sūma sapi-
entia/qui tam prudenter diabolū decepit. nō autem
per infinitam potentiam suam violenter oppressit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Scdo ostensū ē in passiōe/ q ipe sit sūma iusticia in-
quātū quesiuit redemptiōis pciū. Tertio ostensū ē q
ipe sit sūma miscdia / in eo q p nobis tradidit filiuz
suū vnigenitū. Si ergo vis te exercere ad timorem:
quid magis timēdū q̄ q deus est sūma iusticia q̄ ele-
git subire mortē potius q̄ iusticia sua relinqueret pec
catū originale inultū. Si iterū in xpi passiōe vis te
exercere ad timorē / spem et caritatē: diligēter lege
apertū signaculū: sm qd est spūs intelligibilis qui
manifestatus ē per xpi passionem eē maxime benig
nitatis. Et hoc quātū ad angelos qui dnm suū per
miserunt crucifigi. Scdo manifestatū ē q sit eximie
dignitatis: et hoc quantū ad hoīes p quibus chri-
stus fuit crucifixus. Tertio manifestatū ē q sit maxi-
me crudelitatis: et hoc quātū ad demones q̄ eū cru
cifixerunt. Si igitur vis timorē incutere: cogita q
aduersarij tui tā sunt crudeles/ q nec xpo dño pepce
rūt: s tēptauerūt/ et crucifigi fecerūt. Utiq nō pcēt
tibi: hic tēptādo/ et in futuro si pmerueris puniēdo.
Si vis spem erigere/ cogita q illi spūs angelici tan-
te sint benignitatis/ libenter orōes tuas ad celum de
ferent/ et p te dño supplicabūt. Si vis ad amorē in-
flāmari: cogita q xps tanti te reputauit tātūq ama
uit/ vt pro te redimendo voluit crucifigi. Si incipi-
as ascendere a concupiscentijs/ et delectat te psens
seculū neq̄/ lege aptuz signaculum tertium qd ē mū
dus iste sensibilis. Nam ipe in morte xpi pbatur eē
locus tenebrarum/ in quo regnat cecitas: quia lucē ve-
rā nō cognouit. In quo regnat sterilitas: qr xpm in-

fructuosũ reputauit. Impietas: qꝛ innocentez xp̃m
ꝯdemnauit. Et ita hmõi speculatiõe mens tua auel-
litur ab amore mundi. ¶ Si ꝟo vis pleni⁹ cor tuuz
forsitan infixum oblectamentis mundi abstrahere/
exerce te in passione xp̃i: lege aptum signaculum q̃r-
tuz qd̃ est infernus: qui manifestatus est esse per xp̃i
mortem plenus omni egestate vilitate et pauperta-
te. Quoniam si hec xp̃s passus est ꝓpter peccati de
letionem/ multomagis damnati hec patienter pro-
pter iustam operum retributionem. ¶ Itẽ si vis cõ-
punctionem ex timore cõficere de peccatis tuis/ vt
ꝑ eam a concupiscentijs libereris: lege signaculũ q̃n
tum in passione reseratum. id est reatum culpabilez:
qui ex hoc mirabiliter ꝓbatur deo detestabilis ꝙ ad
sui remissionẽ indigeat tã magno precio: tã grãdi pi
aculo: tã difficili medicamẽto. ¶ Itẽ si vis cor tuuz
ab amore mundi aliquãtulũ separatũ/ sursum ꝑ spem
erigere: lege signaculũ sextũ aptum. id est paradisuz
desiderabilẽ: qui ex passione aperitur: et monstrat⁹
est esse locus plenus glorie leticie et opulentie: in eo
ꝙ xp̃s ꝓpter eius restitutiõz factus est vilis/ paup ⁊
miser. ¶ Itẽ si vis te accendere ad cordis puritatez
et ad exercitia virtutum: lege apertum signaculum
septimum quod est virtus laudabilis: et inuenies ĩ
morte xp̃i: q̃ sit virtus preciosa/ speciosa et fructuo-
sa. Preciosa: quia xp̃s ante voluit perdere vitam tẽ
poralem q̃ contrariari virtuti. ¶ Speciosa: quia in
contumelijs relucebat. Fructuosa: quia vnus per-
fectus actus virtutis infernum spoliauit: celũ ape-
ruit: perditum restaurauit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De resurrectiõe dominica. Ca. xxxix.

Tertia autem die xp̃s victor mortis resurrexit et nos resurrecturos mõstrauit. Si igit̃ xp̃o passo fuisti cõpassus/nũc resurgẽti con gaude. Cogita deuote qualiter anima xp̃i ad infernum descendit: quid ibi egit/ ⁊ de gaudio sanctorum patrũ et tristitia demonioꝝ. Cogita de timore custodũ. Cogita de custodia angeloꝝ/circa sepulchꝝ q̃ꝝ nunc refert̃ vnus solus sedere: nũc stare: nũc sup̃ lapidem: nunc in sepulchro: nunc duo et hi diuersimode: ꝑ qd̃ oñditur multitudo angelorum circa sepulchꝝ/ et varia visitatio mulierũ. Cogita quõ amor ⁊ desideriũ Magdalenam et alias feminas frequent̃ cogebat currere et sepulchrũ dñi visitare. Cogita d̃ varijs xp̃i apparitionibus. Cogita de dulcibus eius colloquijs cũ discipul̃. Cogita cur xp̃s ĩ galilea voluit apparere nisi vt tu debeas d̃ vitijs trãsmigrare. Uñ pascha di. it̃ trãsitus. Sed ⁊ in galilea. id ẽ trãsmigratione et mutatione corꝑm nostroꝝ. id ẽ in regno celoꝝ/xp̃m videbim⁹ post generalẽ resurrectiõz.

De gloriosa ascensiõe Christi. Ca. xl.

Post q̃draginta dies resurrectiõis ascendẽs xp̃s in altũ captiuã duxit captiuitatẽ sanctoꝝ patrũ. Meditare de gloriosa ꝓcessione ascẽdẽtiũ cũ xp̃o. Nã scti seq̃bant̃ angeli venientes obuiabãt: ⁊ tũc int̃ se q̃stiões illas formabant. de q̃bus Esaias. Quis ẽ iste q̃ ascẽdit ⁊c̃. Cogita de tristitia apostoloꝝ et gaudio. Cogita de angelis redeuntibus et apostolos cõsolãtib⁹. Disce et tu ascẽdere ad xp̃m: ꝫ ꝑ ascẽsiõ es pri⁹ dictas vt relinq̃s hic vi

tiũ: qꝛ nullũ vitiũ ascendit cũ saluatore vt dic Aug⁹

De missione Sãctispirtus. Ca. xli.

Deinde ꝺ celo dñs in linguis igneis misit spiritũsãctũ. Vide quõ deinceps fuerũt apostoli confortati et in caritate fundati. Meditare cur spũssanctus in igne: cur in linguis: et cur in vtrisqꝫ simul: et cur in alijs creaturis apparuit: et stude ꝓprietates talium rerũ ĩ te habere. Cogita effectus et dona sancti spiritus/ ⁊ multa similia circa spiritussancti missionem.

Quod ꝑfecte in hac vita nullũ de ꝑmissis tribus gradibus possumus consũmare Capitulũ. xlij.

Estis trib⁹ gradib⁹ ad puritatẽ cordis ⁊ caritatẽ ascendimus. In ꝑmo siq̃dem deũ q̃rim⁹: ꝫ nõ ĩuenim⁹ ꝑ feruidã videlicet caritatẽ. In scdo circũeuntes plateas celestis hierusalem et in tabernaculo ei⁹ offerẽtes hostiaꝫ vociferatiõis magni desiderij/ inueniũt nos vigiles q̃ custodiũt ciuitatẽ: sancti angeli scꝫ: q̃s ꝑ spem et desideriũ cõtẽplamur. Sꝫ nec est ibi q̃escendũ: ꝫ adhuc ascẽdẽdũ. Paululũ inq̃t cũ ꝑtrãsissem eos. id ẽ ad tertiũ gradũ ascendissẽ inueni quẽ diligit aĩa mea. Itaqꝫ ĩ ꝑmo mundi concupiscentia deserit̃. In scdo mẽs supius subleuat̃. In tertio quiescit ĩ deo quieta. Nec tñ putes ꝙ aliquẽ istoꝝ graduũ vsqꝫ ad sũmũ vel ꝑfectuꝫ in hac vita possimus ascendere. Nec em̃ in hac vita possumus omnes concupiscentias expurgare/ cum neqꝫ ipse Paulus perficere inuenit. id est ꝑ erfectio-

nē/q̄ ē in nō ꝯcupiscere ſm Aug. Sz nec q̄ꝫdiu viuimus possum⁹ oēs affectiones sursū leuare/q̄n aliq̄d remaneat in terra. Corp⁹ qd̄ corrūpit aggrauat animā/ꝛ deprimit terrena inhabitatio sensū multa cogitantē. Sed multomin⁹ possum⁹ tā puri et idonei fieri/vt possim⁹ iugit deo adherere. Quoniā q̄ꝫdiu sumus in corpe pegrinamur a deo. Sz isti sūt gradus et ꝓfect⁹ q̄bus nostra fragilitas ascēsiones debet disponere/ꝛ successiue quātū poterit ꝓficere ascēdēdo.

De tribus quibus sustentatur et ꝓmouetur spiritalis ascensio: scz lectione: meditatione et oratione. Capitulū. xliij.

Verum qꝛ nō ē hūane fragilitatis cordis sp insistere ascensionibus ꝛ spūalib⁹ affectiōibus ꝛ exercitijs: et difficile ē ascēdenti nūq̄ꝫ descendere/nisi habeat in q̄ fatigat⁹ req̄escat: nisi cibū secū habeat q̄ sustētet ī via. Jō sicut supi⁹ designatis trib⁹ descensib⁹ triplicē possum⁹ discussionez ꝓ ipoꝝ descensuū pleniori habenda noticia. Ita iaz erecta scala ascensionū/tria assignem⁹ sustētamēta/in q̄b⁹ requiescere valeas fatigat⁹ q̄b⁹ possis te reficere deficientē in via. Sūt aūt tria ista: Lectio/meditatio/oratio. His trib⁹ innitit et ꝑficit oē spūale exercitiū. Hec sūt q̄dāmō cib⁹ in via. Qm̄ sicut de⁹ dedit corpi panē vinū ꝛc. ad sustentatiōz suā: ita premissa tria contulit de⁹ aīe in hac pegrinatiōe ꝓ sua refectione: vt dicit Aug⁹. Lectio autē magis ꝑtinet ad primū ascensiōis gradū q̄ in timore ꝑficit. Nā lectio ſm Hugoꝛ ad incipiētes ꝑtinet/q̄ vtiqꝫ in ꝑmo

gradu a timore cōcipiunt/et pturiūt spiritū salutis. Meditatio magꝫ spectat ad ꝑm gradū. i. ꝓficiētes q̄ iā lectionib⁹ instructi sciūt secū ī corde suo deambulare. Orō ꝟo q̄uis ad oēs spectet ascensus: p̄cipue tñ ⁊ ꝓprie ip̄is cōgruit q̄ in tertio ascensiōis gradu ī cipiūt deo adherere. Est enī orō hoīs/deo adherētꝫ affectio/⁊ familiaris q̄dā et pia allocutio. Sed videamus quō ista tria nos in ascensionib⁹ p̄missis ꝓmouent et adiuuant et sustentant/si debite dirigantur ⁊ discrete assumantur.

¶ Qualiter sacra lectio adiuuat et sustentat ascendētes: ⁊ qualiter sit ad ꝓfectū spiritalem ordināda et dirigēda. ¶ Ca. xliiij

Igit̄ timore ꝑcussus/⁊ cōpunctiōe depssus: affectu quoq̄ et desiderio ascendendi inflāmat⁹ lectiōez tibi arripe ad tuū ꝓfectuz: ita videlicet/vt te sp̄ ad ascendēdū admoneat/ ad ꝓficiendū hortet̄: vt q̄cq̄d legis ad ascensū puritatis ⁊ caritatis tibi ꝓficiat: vel viā ascensus ꝑ sancta opa ⁊ exercitia oñdēdo: vel affectū tuū ad ascēdēdū inflāmādo: timorē incutiēdo vel ꝑ spem subleuādo. Itaq̄ vt q̄dā ait Christiano philosopho: lectio admōitio dz eē/ñ occupatio. Hoc aūt facile fiet si ꝑm doctrinā Augustini initiū cū volueris legere sit timor dñi: si videlicet timor ītētiōz et affectū tuū regulet/vt ñ nisi ꝓfectū q̄ras spūalē ad cordis puritatez: ⁊ sicut ille sanctus Antoni⁹ de q̄ refert Grego. in. iiij. dialogo. non queras scientiam verborum: sed fletum cōpunctionis inquiras/quatenus per hoc excitata mens tua īardescat/et ima deserēs ad celestia bona tēdat.

Sane vt tibi lectio ꝑ spūali ascēsu sit fructuosa: multa sūt tibi attendenda: videlicet q̄d legis: qm̄ legis: q̄modo legis: ⁊ ad q̄d legis. Quid legis. Nō enī legesoia q̄uis etiā vtilia eque ꝓficiūt ascendenti. Ām illarū scripturarū lectionibus magis debes incūbere q̄ tuū affectū magis inflāmant ad spūalem ꝓfectu⁊ et ascensum q̄z q̄ in rebus difficilibus et curiosis illuminant intellectū ⁊ acuūt curiositatē /sicut sunt materie disputabiles. Lectio etiā difficiliū scripturarū nō reficit animū teneriorē: ⁊ nonūq̄z frangit et intētionem. Illos aūt libros ꝑcipue debes legere q̄ vel instruūt te de moribus/ de extirpatione ⁊ natura vitiorū/ de exercitijs virtutū et spūali ꝓfectu: vel illos qui in te augent deuotionem et inflāmant affectum ad xp̄m et ad celestia. Et si interdū alios legeris q̄z uis ex causa statim debes redire ad materias deuotionis. Quale enī habes ꝓtinuū studiū in scripturis/ talē tibi formas affectū: tale sentire: et talia sepe meditaris. Scōo debes attendere qm̄ legis. Lectio enī vt sit fructuosa/ nō debz esse ex abrupto ⁊ casu fortuito: ⁊ tpe et hoc firo. Homo ꝑcipue debet diligent animū ex sacra lectiōe reficere vt habeat vt ī suis exercitijs: cū meli⁹ nō occurrit: memoria occupet. Ita q̄z lectio non nos retineat in se occupatos: ⁊ vlterius dirigat ad deuotas meditationes et spūales orōes: et ille sua dulcedine et affectione dirigant vlterius ī opus et seruant delectabiliter operantes. Tertio debes attendere: quō legis. Sunt eēm qui librū ex toto ante pcurrunt anteq̄z incipiant. Alij nūc vnum folium student in principio statim/ deinde aliud folium

in medio vel in fine/et sic casualiter pcurrũt. Fastidiẽ-
tis aũt stomachi: vt quidã ait: ẽ multa degustare q̃
vbi varia sũt et diuersa inquinant nõ alunt. Tu vero
integrũ librũ tibi elige q̃ ꝓposito cõueniat: mores ĩ-
formet: deuotionẽ augeat: quẽ timore dñi: vt dictũ
ẽ/ p̃cedente a principio vsq̃ ad finẽ cõgrua deuotiõe
ꝛ debita reuerentia debes studere. ¶ Quarto debes
aduertere ad q̃d vel ꝓpter q̃d legis. Et certe p̃ncipa-
lis intentio tua: sicut in oĩbus exercitijs debet eẽ pu-
ritas cordis nõ vanitas: nõ tm̃ vt scias: s̃ multo mi-
nus vt sciaris: s̃ vt tibi ꝓficias et alijs ꝓ tuo modu-
lo. Debes igit̃ vt immediatius lectionẽ ad puritatez
referas sp̃ aliquid de lectione extrahere q̃d tuo ꝓpo-
sito conueniat: q̃d memoriã occupet: q̃d te ad ꝓfici-
endũ admoneat/ vt sis animal mundũ q̃d consueuit
ruminare. Sed et alios fructus potes in lectione q̃-
rere/ vt scz nũc legendo: nũc orãdo: nũc opando ex-
ercitia varies: et tedium mẽtis deuites/ et ita te tene
as stabilẽ. Stude g̃ in oĩbus q̃ consueueris exercere
delectatiõz aliquã ĩuenire. Delectatio enĩ s̃uat ope-
rantẽ in ope. Time in oĩbus tediũ mẽtis. Et hic de-
bet tibi eẽ vn⁹ in oĩbus finis/ vt te serues ꝑseuerantẽ
delectabiliter in tuis opatiõib⁹ et exercitijs. Itẽ vt
lectionẽ immediate dirigas ad puritatẽ/ sepi⁹ lectio-
nem orõ interrumpat/ vt de lectione formes affectũ
et de affectu surgas ad orõem. Hec de lectione.

¶ De modo meditandi ¶ Capitulũ. xlv.

Meditatio vero dicitur/ cum ea que legisti vel
audisti studiosa ruminatione in corde tuo
diligenter pertractas ꝛ per ea affectũ tuum

circa aliquod certũ inflãmas vel illuminas intellectũ. Itaq; ascendens/et iam in spe ꝓficiens frequẽt i corde rumina ꝓcipue q̃ te ad ꝓfectũ iuuant puritatis q̃ timorẽ incutiũt vel augeant amorẽ. Et aũt meditationes tue tibi sint fructuose/et vt faciliter assuescas bonis meditationib⁹: duo debes diligenter cõsiderare. Primũ ẽ/vt aĩo tuo de quibusdã vtilib⁹ materijs puideas q̃bus intentus ꝓficiat/et fructuose occupet. Siquidẽ vt aiũt sancti/aĩa tua ẽ sicut mola quicquid ei imponitur molit: si nil imponitur se cõsumit/et vanis et ociosis implicatur. Si autem nil certi vel determinati/ad qõ vtiliorib⁹ nõ occurrẽtibus recurras/tibi ꝓfigas: necesse est te q̃buslibet rebus occurrentib⁹ aditũ in te ꝓbere. Facile enĩ cor tuũ q̃buslibet occurrẽtibus adheret si nõ intense alicui sit affixũ. Sed et si nõ habeas aliq̃d ad qõ recurrere/sepe ꝓponis deuote meditari/et añq̃ occurrat vñ mediteris/perit propositũ/voluntas negligit/et rursũ icidis ociosa. Que aũt materie tibi sint vtiliores ad meditãdũ et ꝓficiũt tibi ad ascensũ: superius audiuisti. Sũt enĩ memoria pctõr tuor: memoria mortis/extremi iudicij/penar infernaliũ: memoria celestis glorie/bñficior dei et passionis dñice/et si q̃ hmõi. Has etiã meditatiões ꝓm tpa poteris variare: illas assumẽdo q̃ tẽpori congruũt et ꝓ tpe deuotioni magis deseruiũt: vt tpe quo pagit vel recolit in ecclesia memoria dñice passiõis: tu te ecclesie cõformans meditationes tibi formans amaritudinũ et passionuz xpi. Sic facito et in alijs festiuitatib⁹ ꝓcipuis ecclesie: vt circa materiã festi verset tuuz exercitium

iuxta consiliū beati Bernardi. Scdm est q̄ lz hō omni tpe: om̄i hora pro sua fragilitate niti debet / vt animā suā repleat sanctis meditatiōib⁹ et spūalib⁹ / ac deuotis affectionib⁹: consilio tamē beati Hiero. debet sibiip̄i hō aliq̄s horas deputare / q̄b⁹ singularius aīam exerceat: scopendo qd̄āmō spm̄ et in calefaciēdo ad spūale desideriū. Ad hoc aūt ꝑm Hiero. maxime conueniens est hora matutina. Hac enim hora hō magis est sobrius / et ad spūale exercitium melius dispositus / et necdū inuolutus mūdanis tumultibus. Hac igit̄ hora hō debet p̄cipue niti / vt se excitet in aliquā deuotiōem: quoniā frequenter hō ꝑ totā diem in tali desiderio remanet ad quale se de mane excitauit. Tunc igitur homo summo conamine studeat aliquam deuotionem a domino petere. vel per deuotum exercitium ipse studeat in corde ꝓducere deuotis meditationibus se exercendo ⁊ se preparando ad matitinas suas legendas vel decantādas. Similiter faciat de vespere antequā vadat dormitum. Tunc enim in horrore visionis nocturne / quando solet sopor ceteros homines occupare / ipse diligenti⁹ studeat / venas diuini susurrij ꝑcipere orans dominū post quotidianaz examinationē quā tunc facturus est / vt indulgeat que male egit: ⁊ gratias agat de his que laudabiliter adimpleuit.

Sed et contra timorem nocturnum: tunc acrius per affectus puros / per orationes deuotas se armabit. Et si sacram scripturā tunc legeris sit lectio tua precipue de materia aliqua deuota / et nō de

veteris testamenti historia: sicut consulit. b. Benedictus. Or aũt dictũ ẽ de meditationibus/ vt certis tẽporibus singularius exerceant̃/ id idem multũ expedit in omnibus exercitijs/ vt scias qñ vnũqđq; sis arrepturus/ ⁊ qñ ad aliud te versurus: vt habeas tẽpora orandi/ tẽpora legendi/ vt oĩa fiant ordinate. Uñ beatus Aug⁹. Optima ẽ gubernatio vt oĩa suis tẽporibus distributa gerantur ex ordine/ ne animuz humanũ turbulentis ĩplicatiõib⁹ inuoluta ꝑturbẽt.

De orõne et mõ orandi. Ca. xlvj.

Oratiõez ꝟo quocũq; pergis/ vbicũq; fueris: in domo/ in agro ip̃am tecuz sume: ad ip̃am sꝑ habe refugiũ et recursũ. Debes aũt circa orõem q̃tuor attẽdere. Primo de affectu orationis: qualẽ videlicet orandi debes affectũ ĩduere ⁊ qualẽ modum orãdi assumere. Secundo quales orationes/ breues an prolixas debeas legere. Tertio pro quibus debeas orare. Quarto quõ te habebis in orõne et de attẽtiõe mentis in orõne.

De primo igit̃ scias/ ꝙ vigor orõnis et virtus surgit ex affectu orãtis. Magis enĩ audit de⁹ desideriũ cordis q̃ꝫ clamorẽ oris. Jõ sꝑ affectũ aliquẽ et desideriũ tibi assumes et indues ꝟm modũ exercitij vel meditationũ quibus ꝓ tꝑe occuparis: vt sꝑ orõ tua ꝓcedat de radice cordis/ nõ tãtuz ex labijs oris ꝓcedat sꝑ vel ex affectu timoris: meroris: dilectiõis: admiratiõis: cõgratulatiõis ⁊c̃. Uñ breuit̃ vt modum habeas ꝟm p̃dicta. Si te in p̃ma examĩatiõe discusseris et inueneris pctã tua multiplicata sup numerũ arene maris: forma in te affectũ hũilitatis vel mero

ris/et assume ꝑsonã serui q̃ dñm suũ offẽdit/ et ex ta
li affectu forma orõem dicẽs. Scdm multitudinem
miserationũ tuaꝝ dele iniq̃tatẽ meã. Si in scda ⁊ ter
tia examinatione te discutiens inueneris cor tuũ re-
pletũ malis cõcupiscentijs/et vitiosis desiderijs: for
ma iterũ affectũ hũilitatis/⁊ assume ꝑsonã ĩfirmi ad
uocantis medicũ ⁊ dic. Sana dñe aĩam meã: qꝛ pec
caui tibi. Itẽ nõ ẽ sanitas in carne mea/a facie ire tue
nõ ẽ pax ossibus meis. Qm̃ iniquitates mee suꝑgres-
se sunt caput meũ ⁊c̃. Si te in secũdo ascensu ĩ timo-
re ꝑ meditatiões mortis/vel iudicij/vel inferin exer-
cueris: assume affectũ timoris/ ⁊ assume ꝑsonam rei
astantis corã iudice cũ timore et tremore q̃si iã cõui-
ctus: cõtra quẽ de iure ꝓferenda ẽ snĩa et dic. Noli
me cõdemnare. Nõ intres ĩ iudiciũ cũ seruo tuo ⁊c̃.
Vel dñe ne in furore ⁊c̃. Si aũt in spe te exerces per
memoriã regni celoꝝ: assume affectuꝫ amoris et ora
ex feruore cordis dicẽs. Vnã petij a dño hãc r̃quirã
vt inhabitẽ in domo dñi. Itez quẽadmodũ deside-
rat ceruus ad fõtes aq̃ꝝ/ita desiderat aĩa mea ad te
deus/⁊ sic de alijs affectiõibꝰ quos ex istis formare
poteris/⁊ assumere debes sicut exercitiũ tuũ exigit/
et meditatio tua req̃rit. ¶ De scdo debes scire ꝙ ali
q̃s formare debes orões ꝓlixiores: aliq̃s breues.
Prolixiores dicimꝰ horas canonicas vel alia sil̃ia:
scꝫ ad q̃ aliunde obligaris vel volũtarie assumis. Et
añ has orões sꝑ debes facere qd̃ admonet ꝓpheta
dicens. Scopebã spiritũ meuꝫ ⁊c̃. donec incalescat
spũs tuꝰ ex deuota meditatiõe: et affectũ et desideri
um/vel ex timore/merore/vel amore/⁊ sic d̃ singulis

concipiat. Et hoc presertim añ matutinas et vespe-
ras / assumendo meditatiões: d̄ extremo iudicio: de
peccatis tuis: de hora mortis: d̄ penis inferni: de be
neficijs dei: d̄ passione xp̄i scd̄m ꝙ tūc tibi cōuenit.
Alie aūt sūt orationes breues q̄s beatus Aug⁹. io-
culatorias vocat in epistola ad Probam. Et has si-
cut sancti patres consueuerunt debemus continue ī
promptu habere / semper ignitis desiderijs emittere
formando de lectione affectū ⁊ dicamus. Declara-
tio sermonum tuorum det intellectum ⁊c̄. Similit̄
oratio interrūpat meditationem: interrumpat ope-
ratiōem. Sed hic nō oportet tātā fieri mētis prepa
rationem: sufficit enim ex meditatione deuota iam
presenti / mētē aliqualit̄ ad dn̄m eleuare. ¶ Pro ter
tio ꝟo scias ꝙ q̄uis corporis necessaria etiam sint a
deo petenda: multo ampli⁹ et sepius debem⁹ orare
ꝓ diuina gr̄a: ꝓ remissione peccatoꝝ: ꝓ adeptiōe re
gni celoꝝ: ꝓ expurgatione vitioꝝ et acquisitiōe vir-
tutū. Maxime aūt et quasi semper ante oculos ver-
setur id vitiuz contra qd̄ principalius pugnamus: si
cut infra dicetur: ꝓ cuius extinctiōe ignitis debem⁹
orare desiderijs. Sed ⁊ debes orare non solum pro
teip̄o: ꝫ exēplo vniuersalis ecclesie debes interdum
orare pro defunctis in purgatorio: pro amicis tuis
si tēptati: si tribulati: si infirmi: si peregrinantes.
¶ De quarto scias ꝙ in breuioribus oratiōibus q̄s
vtiq̄ habebis creberrimas magis expedit vt ex af-
fectu concepto / vel meditatiōe formata / ita te habe-
as in oratione quasi deo presente colloquereris / pe
tens ab illo gr̄az aliquā / vel temptationū liberatiōz

formans te ex te verba sm tuũ affectuz vel assumẽs verba ad illum affectum deseruientia iã cõposita et formata. Sed hunc modũ in prolixioribus orationibus difficilius et graue maxime capiti est continuare: et ergo oportet vt deuote attendas qõ legas/ et ide moderate formes affectum et deuotionẽ ex sensu in oratione: custodiens cor tuũ ab euagatione. Inter dum cũ te in oratione conscientia vrget/ et xpm fiducialiter timore percussus adorare formidas: sm consilium beati Job: conuertere ad aliquem sanctorum et deprecare eum vt oret pro te: quod genus orandi dicitur postulatio. Clama: Sancta Maria ora pro me etc. Sed et pro breuibus et magnis orationibus habe tempora cõstituta. Breues autem orationes maxime debes arripere/ quando te temptatio comprehendit ne te deijciat. Quando exibis domum vt dominus custodiat introitum tuum et exitum tuũ/ sicut sancti patres consueuerunt sm Piero. Item quotiens tibi peccatum innotescit/ siue per admonitionẽ alterius/ vel tui examinationẽ: et sic de alijs.

Incipit ascẽsio tertia qua debellãdo vitia ascendimꝰ de virtute in virtutẽ: et vires anime destitutas rursũ reformamꝰ: precipue de duobus que ipediũt ascẽdentes ascensu spirituali. ¶ Ca. xlvij.

Tene cor hominis altũ propheta describit ad cuiꝰ sũmitatem vel sũmum apicez nõ nisi tot ascẽsiõibꝰ puenit. Nec miz tñ si altuz dicit ipm/ cũ superior eius portio si bene eẽt ordiata

immediate deuz attingeret et ei soli subesset: ita vt si in superiori ꝑte mentis tue stares: adeo alte respiceres vt ipsum deum cernere posses/ q̃uis non per essẽtiam propter tuam ĩ idoneitatem vel oculorum ad huc impuritatem ⁊ infirmitatem. Igitur altus mõs est hũana mẽs ad quã ascẽsiões in corde disponim⁹. Sz vtinã labor eẽt solũmõ ex altitudĩe ascẽs⁹ ⁊ multitudĩe graduũ ascensionũ essetq; al's via tuta ab hostib⁹ essetq; plana et directa ad ambulãdũ ĩ ea. Sed nunc hec duo plurimũ/impediunt et retrahunt ab ascensu/videlicet multitudo hostium ascensum ip̃m obsidentium: et ignorantia viarum. Siquidem ipsa via que ducit ad vitam arta est a dextris/⁊ a sinistris ab inimicis circumclusa/qui ascendentes ꝑ eam mittentes sagittas ignitas grauiter vulnerant. Ipsi enĩ hostes viam obsidentes/intendunt arcum vt sagittent tendentem ad cor ĩmaculatum et cordis puritatem. Vincula etiã. id est rerum inferiorum affectiones ad pedes ꝓiciunt vt ita laqueis suis vl' infra trahant/seu a dextris vel sinistris a via regia p̃cipitent: ita vt videas mille cadentes a sinistris vie huius: decem vero milia a dextris ei⁹. Vñ et ipsi ĩimici simul narrauerunt vt absconderent laqueos atq; adeo occultauerũt vt dicerẽt: quis videbit eos? Sed et via ipsa multa habet diuerticula. Sunt enĩ circumquaq; a dextris ⁊ a sinistris iuxta viam multe semite que videntur bone: sed nouissima earum ducunt ad inferos. Sed et ĩimici magis nituntur sepe decipere viarum seductione/q̃ opprimere violenta temptatiõe. Induũt enim ipsa vitia frequenter splendorem ⁊ de

corem virtutum et iungunt se ascendentibus quasi aliunde et non de pte aduersariorum venientes/quē admodum gabaonite populum dei deceperūt.

Qualiter vitia vires aīe occupāt et impediūt spiritaliter ascēdentez. Ca. xlviij

Sicut aūt superius diximus vires et potentie anime concupiscibilis et irascibilis: et anime affectiones que homini a deo fuerunt date/vt quotiens ipse homo supra vellet ascendere/vl' infra descendere: p̄dicte eum vires et supra ascendētem et infra descendentem: sine labore: et sine timore inimicoꝝ deberent deducere cū q̄ete. In casu autez p̄mi hoīs ip̄e vires destitute facte sūt cōtrarie: ⁊ castrametati sunt ibi inimici nr̄i. Supbia etem̄ vitioꝝ regina et sāthane p̄mogenita/ip̄a nūc in harū viriū arce habitat/et loco supiori: et in reliq̄s affectiōibus et potentijs et appetitibus iuxta viā q̄ te oportet ascendere constitutis: septē duces. id ē septē vitia capitalia disposuit ad viā custodiēdā q̄ calcaneuz obseruent ascēdētis. Itaq; sic ex supius dictis apparuit/qm̄ via g̃duū directa ē p castra ꝯcupiscibil' ⁊ irascibil' ⁊c. q̄ sūt ab inimicis ꝓpt̄ lapsū p̄mi hoīs q̄dam mō possessa: videlicet gula: luxuria: ⁊c. Iō oportet te successiue ꝯ vitia ista q̄ in p̄missis virib⁹ cōmorāt̄ preliū arripe/atq; cōtra cōcupiscētias ex p̄mo descēsu in nobis surgētes cōtinue p̄liari. Et ita tertia ascēsio cuius gradus nūc disponim⁹ q̄dāmō ordinat̄ cōtra p̄mū descensū in Adā. Nō ē autē ista ascēsio sup̄ p̄missas ascēsiōes altior: ꝫ collateralis vl' certe vna ⁊

eadē ē ascensio cū p̄missis/ diuersis respectib⁹/ ⁊ modis varijs exercitādi. Ipa ē autē priores ascensiōes p̄mouens ⁊ adiuuās/ rectificans et p̄parans/ sine q̄ nullⁱ pōt in p̄missis ascensionib⁹ ambulare.

¶ De quibusdā vitia deserentib⁹: et se ad alia spūalia cōferentib⁹ et de origine affectionis. ¶ Ca. xlix.

Srauerūt igit nōnulli et directā viā ciuitatis habitaculi nō inuenerūt/ qui dimissis in se vitijs regnātib⁹/ ceperūt p magnas deuotiones ⁊ alta et ardua exercitia spūalia ascendere. Nā qua hora nō putabant hostiū insidijs ⁊ venatorū laqueis supplantati sūt: seroq̄ sunt expti q̄ nō est tutū cohabitare serpentib⁹ cōcupiscentiaꝝ et motibus habituatis vitioꝝ. Siquidē vt ait. b. Bregoriⁱ Nōnulli ordinē certaminis ignorātes edomare gulā negligūt/ et iā ad spūalia cōsurgūt/ ⁊ multa sepe q̄ magne sūt fortitudinis faciūt: et tū postm odū p carnis illecebrā oē qd̄ fortit egerūt pdunt: et dū venter nō restringit p carnis cōcupiscentiā simul cuncte ꝓtutes obruūtur. Et eodē mō dicendū d̄ alijs vitijs. Hec ē aūt tutissima via: in hoc securissima deuotio: dulcissima et pura affectio: cū videlicet inordinatis affectiōib⁹ ab aia repulsis delectamur actib⁹ ꝓtutū iternis. hoc. n. ē vere ī dño delectari i caritate: scz castitate ⁊ hūilitate. Alie ꝓo inkdū deuotiōes pūt eē deceptorie. Sane vt sup hoc q̄ntū ad p̄sens sufficit habeat aliqua discretio: Sciēdū q̄ deuotio in ꝓposito dicitur dulcis quedā affectio/ vel inclinatio affe-

ctuosa ad bonũ/vel incitatio quedã dulciter trahens affectũ. Talis aũt delectatio/vel affectio põt eẽ duplex vl' dupliciter oriri sicut ad ꝓpositũ sufficit. Nã ẽ interdũ talis affectio subito veniẽs et cito trãsiens q̃uis nõnũq̃ vehementer concutiens. Et ista videt̃ oriri ex desiderio alicuius appetibilis vel amabilis. Verbi gr̃a. Cũ homini aliqd̃ delectabile ꝓponitur/ siue ab extra ꝑ auditũ/siue ab intra ꝑ suggestũ: statiz affectio amoris ad hoc trahit̃/ quẽ deinde sequit̃ motus ad ꝓsequendũ: ⁊ dicitur desideriuz: vel fuga ad repellendum/et dicitur odiũ. Et isto mõ sepe incipientes habent deuotionẽ ad bonũ/vl' de malo/ ⁊ dulcẽ inclinatiõem saluo dono dei/qd̃ desup frequẽter infundit̃: imo ꝟo hoc mõ sepe hoĩes secularissimi/ ⁊ in peccatis mortalibus existentes habent tales affectiones: maxime aũt mulieres/et hoĩes molles leuiter ꝟm appetitũ mobiles/ ⁊ ꝟm desideriũ agitabiles. Frequẽt̃.n. tales cũ audiunt de regno celoꝝ cõmouẽt̃ desiderio cupiẽtes dissolui et eẽ cũ xp̃o. Sz ⁊ vanagloria sepe vehemẽs desideriuz ĩgerit dulce ⁊ q̃si melle ĩtoxicato linitũ. Hoc mõ afficiũt̃ hoĩes vani audientes legi de aliq̃ forti p̃liatore ad quẽ ꝓpt̃ fortitudinẽ auditã amor eoꝝ fuit inclinat⁹. Vñ cũ talez postea audiũt victũ vel occisũ miscd̃ia cõmouent̃/ ⁊ nõnunq̃ vanissime lachrymãtur. Et multi sicut de facili concipiunt interdum et momentaneũ/et subitaneum ad aliquod bonum affectum: ita econtra subito alium recipiunt affectum ad mundum/ vel ad carnẽ gule/vl' luxurie. Vñ ml'ti hoĩes decipiũt̃ q̃ rũdã tales affectões q̃si magnas deuotões ml'tifarie

extollentes. Verũ etiã et si hmõi affect⁹ fuerit circa gloziosã carnẽ xpi/nequaq̃ in eo meritũ caritatis vl̃ vere deuotiõis cõstare arbitrãdũ ẽ: ꝫ in tãtũ eẽ vtilem et arripiendũ/quãtuz inozdinatas affectiões et passiões vitiosas ꝓ ipm extirpam⁹ vel extinguim⁹/ vt supza etiã fuit tactũ. Nec tñ talis affect⁹ respuendus ẽ: ꝫ tenend⁹ et in amminiculũ caritatis et cõtra vitiosas affectiones in adiutoziũ ẽ assumẽd⁹: ꝫ meritũ caritatis et vere deuotiõis in eo nõ ẽ collocandũ vel ponendũ. Vñ Hugo in libzo de amoze. Nec putes q̃ ꝫm momentaneos affectus dei estimãdus sit amoz: ꝫ potius ꝫm continuã hũane voluntatis q̃litatẽ. Multi aũt hic decipiũt/meritũ z pfectiõz i hac dilectione vel inclinatiõe affectuosa reqrentes. Sz vt ex dicta oziginе et causa cõsiderare poteris affectuosa dilectio vel talis dulcis inclinatio etiam circa carnem christi vel quecumq̃ huiusmodi interdum plus afficit/minus diligentem z minus pfectiozem. Non enim tantum diligit quisq̃ quantum hanc dilectionez sentit/et quantum sibi in illo statu diligere videtur: sed quantum in virtutibus: in humilitate videlicet et patientia alijsq̃ virtutibus/et caritate fuerit fundatus: et in seruandis mandatis fidelis habetur. Talis autem dulcis affectus in deum etiam interdum carnalis est et fallax/et humanitatis potius q̃ gratie: cozdis q̃ spiritus: sensualitatis q̃ rationis: ita vt magis accendat ad minus bonum/et minus ad maius: et ad id quod sapit amplius/q̃ ad id quod expedit. Est aũt alia deuotio cum iam: verbi gratia: post longa certamia/post multa exercitia di-

uina cooperante gratia/iam ipsa vitia imperio rationis subegit: indutus quodãmodo naturali affectu boni et dulciter in eis delectans et requiescens. Hec nõ est transitoria: sed quodãmodo medullis anime infusa/et p habitus virtutum in anima radicata: semper pmpta/ad dei beneplacita adimplenda/siue ad quelibet agenda siue sufferenda: si hoc fit cum dulci affectione et delectatione. Ipsa est vera deuotio et volũtatis cõtinua et pmanens qualitas: penes quã amor debet estimari. Quantum vitia extinguis: ẽtum in virtutibus proficis: tantum in hac deuotiõe nisi a deo tibi dispensatorie subtrahatur.

De tribus necessarijs his q̃ volũt legitime cõtra vitia pliari: vicz strenuitate: seueritate et benignitate. Capitulũ.l.

Tacz noli teipsum decipere: noli putare q̃ poteris ascẽdere nisi vitia studueris extirpare. Quia aũt non inuenis in te bonum. id est in carne tua: sed ipsa vitia in te castrametata sunt cõtra te incõcupiscibili et irascibili ⁊ sola voluntas tua tecum est. Nam velle adiacet tibi: ideo ipam volũtatem necesse est armari cõtra omnia huiusmodi generа vitiorum. Oportet aũt q̃ sit armata a dextris ⁊ a sinistris. Sint igitur hec eius arma: strenuitas: seueritas: benignitas. Diffinitur aũt strenuitas secũdum Bonauẽturam: quidam vigor animi excutiens omnem negligentiã/et disponens animam ad faciendũ opera bona: vigilanter/cõfidenter et eleganter. Seueritas est quidã vigor animi restringens omnes cõcupiscẽtiã et habilitans animã ac feruentes reddens

eā ad amorē asperitat' pauptat' ⁊ vilitat'. Benigni
tas aūt ē q̄dā dulcor animi excludens oēm neq̄tiā/⁊
habilitās animā ad beniuolentiam: tolerantiam ⁊ in
ternā leticiam. Hec tria sint tibi arma/ vt scz sis stre
nu⁹ abijciendo negligentiā/et ad opus etiā durum ⁊
arduū strenuus ad incipiendū. Sis deinde seuerus/
vt cū iam pugnā contra vitia arripueris et eorū for-
titudinē ī te ꝑ experiētiā sent': quā alit' vix sētire po-
tes: noli cedere: noli fugam arripere: ꝫ inceptū virili
ter ꝓsequere: seuerissime cōcupiscentias insequere/
vsqz ad internitionem/ vsqz dū deficiant. Sis tertio
benignus vt cū frequēter vulnera suscipis et sepe de
ijceris: noli cadere in animi ꝑturbationē: ī malaz tri-
sticiam: in deiectionez: in desperatiōem. Hec tria ar
ma si habueris/nō sit tibi cura ꝙ ꝑuus sit numerus
tuorū contra tot cateruas vitiorū. E celo enī est vic-
toria: et eque difficile est dño vincere in multis et in
paucis. Attende Jonathan filiū Saulis cum suo ar
migero dumtaxat plurimos occidentē. Judam ma
chabeum Jonathan ⁊ Simonē fratres. Gedeonem
aliosqz plures milites strenuos non in se: sed in dño
sperantes cū paucis multos occidentes.

¶ Quod in spūalib⁹ exercitijs ꝓficiēti sit
expediēs vel necessariū habere ductorem
virū spiritualem. ¶ Capi. lj.

Sed qr vt audisti circa p̄missas ascensiōes sūt
vie multe et inter ip̄as ea q̄ ducit ad vitā diffi
cult' agnoscit': noli sine ductore ascēdere: noli
sine doctore incedere q̄ et viā nouerit/et astutias ho
stiū nō ignorat. Solet de⁹ hominem per homines

frequent instruere/et ad rectas ascensiones et veras vias admonere. Ue illi q̄ sibi ꝯfidit et sol⁹ sine doctore īcedit. Nā leuiter incidit in venatoꝝ laq̄os/et cuꝫ inciderit nō habet subleuantē. Igit̄ ad nr̄am humiliatiōꝫ vult vt doctores seq̄mur. Sic enī totū ꝓpl'm israeliticū ꝑ Moysen ductorē/ īduxit ad terrā promissionis: cui⁹ cōsilio popul⁹ oīa faciebat: cui⁹ monitiōi acq̄escebat. Sic Loth de zodomis nō ꝑ seip̄ꝫ: s̄ ꝑ ductorē. s. angelicū cogit̄ exire: et ascensū mont' ascendere. Sic xp̄s Corneliū ꝑ se non instruxit: s̄ ad Petrū īstruēdū destinauit. Sic Pauluꝫ direxit ad Ananiā. Et hoc ē qd̄ ait ille deuotus eunuch⁹ legēs in curru Esaiam. Quō ait possū intelligere: nisi aliquis me docuerit: et innumera talia reperis in scripturis. Igit̄ cū ascensiones ī corde disponis celū ascēsurus/ductorē tibi elige hoīeꝫ spūalē: cui⁹ eruditiōe cui⁹ monitiōe et examinatiōe oīa tua exercitia ꝑficere studeas et adimplere. Hec ē doctrina tutissima ⁊ sanctoꝝ patrū sententia antiquitus approbata.

¶ Oꝝ pugnās contra octo vitia capitalia: qd̄ammō pugnat contra oēs inordinatas affectiones. ¶ Ca. lij.

Igit̄ si arma arripuisti/si ductorē q̄ te p̄cedat ꝯsulēdo ⁊ dirigēdo īuenisti: tp̄s ē vt p̄liū aggrediar'. Itaq̄ꝫ pugnādū tibi ē ꝯtra oēs īordinatas affectiōes q̄ maxīe surgūt ex viriū aīe destitutiōe ꝑ p̄mū tuū descēsum a iusticia origīali. Quāuis aūt vitiose affectiones anime sunt plurime ab ascensu te retrahentes: verum vna est regina et septem duces: vnde omnes alie vitiose passiones oriuntur:

quibus deuictis et in locis eaꝝ cõtrariis virtutibus introductis/ oĩa inordinata desideria ꝯquiescũt: ⁊ ꝑ certamẽ contra illa octo qđãmõ vires restituũt/ duꝫ eaꝝ noxie motiones freno rõis moderãt. Sũt autẽ hec octo vitia q̃ interdũ dicunt principalia q̃si p̃nci-pes alioꝝ vitioꝝ: interdũ capitalia eo ꝙ de rõne eo-rũ sit vt alia vitia ex ip̃is oriant. Illa ꝟo vitia de q̃ꝝ rõne ẽ vt ex ip̃is ꝓcedant: filie eoꝝ dicũt. Interdum ꝟo dicũt mortalia inquãtũ morte culpe occidũt ⁊ a vita gr̃e separant/ et a deo q̃ ẽ vera vita. Non tñ hec octo sp̃ sunt mortalia/ nec etiã ex genere suo Sũt au-tẽ hec octo supbia/ vanagloria/ accidia/ inuidia/ ira/ philargyria/ luxuria/ gula.

De mõ pugnandi contra vitia et ꝙ hõ non debet cõtra oĩa simul: sꝫ cõtra vnum principale decertare. Ca. liij.

Non aũt debes cõtra oĩa ista simul pugnare sicut nec potes p̃missas ascensiões simul as-cendere. Nõ in vno anno ait dñs: eijciã eos a facie tua: ꝫ paulatim ne terra redigat̃ in solitudinẽ. Igit̃ iuxta traditiões sanctoꝝ patrũ hũc ordinẽ ser-uabis certamẽ contra hec vitia ingressur⁹. Primo vt ante oĩa teip̃m diligenter discutiens ꝑm formam examinãdi pri⁹ traditã inquiras q̃lia vitia in te late-ant vel pateant: deinde que sint in te vitia magꝭ for-tia/ et magis te infestãtia. Deinde q̃ remedia sint cõ-tra singula vitia efficatiora. Quo facto contra vnuꝫ vitiũ preliũ arripies qđ ẽ tibi p̃ cetert̃ magis ĩfestũ. Igit̃ ꝯtra illud vnũ p̃ricipale certamẽ arripe/ expur-gationi illius totis viribus insiste/ omnẽ laborẽ ⁊ sol

licitudinē principalit̄ retorq̄ ad illud expurgandu3/ contra illud iugiter deū īplora: illud tibi ī orōne ver set̄ sp̄ ante oculos: ꝓ illi⁹ extinctione lachrymas īde sinent̄ funde/ gemitus et suspiria ad eū deuote emit te. Nec tñ ita tibi cōtra vnū illud pugnādū ē/ vt cete ra vitia non īpugnes: s̄ ita contra id vnu3 p̄ncipalit̄ pugnabis/ vt generalē tñ cōtra oīa vitia habeas sol licitudinem et horrorē. Quinīmo q̄ntū cōtra vnum magis strenue et sapient̄ certaueris: tāto plus gene ralit̄ oīa vitia horrebis. ¶ Scire etiā tibi cōuenit ꝙ sicut in naturalib⁹ ex diuersa cōmixtione q̄tuor hu mor̄ sanguinis: videlicet colere/ flegmatis/ ⁊ melan colie diuerse causant̄ cōplexiones naturales. Ita in diuersis hoībus s̄m interiorez hoīem ex diuersa cō mixtione affectuū/ et ex corruptiōe viriū ꝑ fomitem s̄m naturalia sunt diuerse dispositiones morales/ si ue inclinationes ad mores/ et varie dispositiones vi tiose/ vel etiam virtuose. Hinc ē ꝙ vn⁹ magis inclīa tur ad luxuriā: alter magis ad iracūdiā. Et frequent̄ hō habet vnā q̄ndā inclinatiōez/ q̄si vnā massā/ quā dā/ vñ cetera vitia quasi oriant̄ vel maior ꝑs: q̄ forsi tan nō absurde dici possit moralis cōplexio. Siq̄dē vn⁹ ē tristis: alter ꝑplexus: tertius implexus: q̄rtus scrupulosus: quintus q̄rulosus: sext⁹ in exercitijs su is afflict⁹: septim⁹ occupat⁹. Et hec oīa vt videtur ex quadā interiori indispositione vel anime/ vel or ganorum proueniunt/ et sunt melancolicis nō dissi miles suo mō. Alius autem est letus/ vagus/ hilaris et dissolutus ⁊c̄. Debet autem vnusquisq̄ statu3 su um interiorem modo prius habito diligenter inq̄

rere: et sm hoc ascẽsiones virtutũ in corde dispone-
re/ et vitiorũ remedia in suo exercitio ordinare: et sp
illã suã inclinationẽ vitiosã habere suspectã / et oib⁹
modis iuxta rõnis imperiũ refrenare. Cũ aũt illud
vnũ vitiũ de quo supi⁹ fuit dictũ/ adeo p deuotũ ex
ercitiũ/ et virile preliũ debilitaueris: vt rõni obedi-
ens contradicere nõ p̃sumat: s si qñ se erexerit/ statiz
rõnis imperio sine prelio refrenet: tũc aliud vitiũ si-
mili diligentia debes inquirere/ qd te plus infestat:
et contra illud mõ cõsimili p̃liari. Noli tñ putare q
aliquod vitiũ adeo in te radicitus possis euellere/ vt
nõ sit opus amodo saltẽ generali sollicitudine et hor
rore contra ip̃m debellare. Etenĩ: vt ait Bernard⁹.
Vitia semel putata repullulant/ et effugata redeũt ⁊
reaccendũt extincta et sopita denuo excitant.

Qr scdm diuersitatẽ nature vitiorũ diuersimode sit contra ea decertandũ: et in q̃ cõsistit illa diuersitas vitiorũ. Ca. liiij.

Adhuc aũt de mõ preliandi cõtra vitia scire
expedit/ q contra p̃dicta octo vitia/ ⁊ ab eis
pcedentia nõ sit eodẽ mõ preliãduz: s sicut
diuersa ẽ natura vitiorũ/ ita et varia sunt contra ea p̃
lia arripienda. Siquidẽ carnalia vitia meli⁹ vincis
fugiendo oẽm occasionẽ et materiã tibi de ip̃is sub-
trahendo. Spũalia ꝟo meli⁹ expugnas occasiones
q̃bus ip̃a irritant/ et cõtraria fiant habẽdo et fortit
resistendo. Scdo considera adhuc aliã diuersitatez
et variam naturã vitiorũ. Sunt etem̃ quedam vitia
q̃ semp ex aliis oriunt/ et sine alio vitio p se nõ veni-
unt/ q̃le vitiũ est inuidia: et tũc nõ tã contra illud vi-

tiũ/ q̃ contra ip̃m vnde habet originẽ debes prelia-
re. ¶ Tertio aduerte aliã vitiorũ diuersitatem et na-
turã temptationũ. Nam sunt quedã vitia q̃ apte ad
malũ trahunt/ et suo ĩpetu volunt aĩam opprimere:
sicut ẽ luxuria vel iracũdia: et his debes resistere cũ
labore ⁊ dolore. Sunt alia que suo ĩpetu nõ ĩpellũt
ꝫ seducendo fallunt: et talia sunt sepius etiaꝫ contra
appetitũ: sicut tẽptatio de excessu vigiliarũ/ ieiuniorũ
et hmõi. Et hic nõ tã opus ẽ fortitudine q̃ discretio-
ne: Vñ ꝫm Bern. nouisse in hac pte ẽ vicisse/ ⁊ crede
re est vincere. ¶ Sunt aũt adhuc alia vitia q̃ parit̃
suo impetu impellũt et bonitatis apparitione/ sicut
ẽ: verbi gratia/ affectus inordinat⁹ ad p̃dicandũ: qui
seducit sub pallio zeli aĩaruꝫ: ĩpellit appetitu laudis
et impetu reputatiõis. Et hec est piculosissima tẽp-
tatio. Vñ hic primo opus est scire ⁊ credere esse tẽp
tationẽ: nec tñ scire vel sciuisse ẽ vicisse: ꝫ et opus est
eius impetũ laboribus et exercitijs refrenare.

¶ Qd̃ tres sunt ascensus contra vnũqd̃-
q̃ vitiũ. id est tres profectus ad oppositã
virtutem.

¶ Capitulũ. lv.

HIs igitur ad cautelam tuam de vitiorũ cer
tamine in generali premissis: nunc ad vitio
rum singulorum certamina singularia des-
cendamus. ¶ Prius tamen scire debes q̃ contra
quodlibet vitium quod arripis debellandum/ as-
censiones in corde debes disponere/ et quosdam
ꝓfectuuꝫ gradus: vt scias quantum ad virutẽ ip̃aꝫ

ascendis vel descendis ad ipm vitiū. Igit cōtra qd̄libet vitiū tres potes distinguere grad⁹: quoꝝ p̄m⁹ est incipientiū/et ptinet ad primū graduz ascensiōis ad cordis puritatē q̄ ē in timore. Scd̄s ē ꝓficiētiū/et ptinet ad ꝟm gradū scd̄e ascensionis q̄ in spe agit

Tertius grad⁹ ē pfectoꝝ/et ptinet ad vltimū gradum ascensionis ad puritatem.

De ascensionib⁹ contra primū vitium quod ē gula. Ca.lvj.

Primū aūt certamen ē cōtra vitiū gule. Inde primo diabolus primū hoīem tēptauit et supauit: inde ꝟm hoīem prīo tēptauit /et succubuit. Itē hoc vitiū ē sitū q̄si in finibus nature. Si igit ipm nō potuim⁹ supare: quō spūalia superemus extra fines nr̄os carnalis nature nos ipugnantia? Contra istud vitiū ascēdim⁹ p virtutē sobrietat̄ p quā ascensiōes in corde disponim⁹ ꝯ gulam debellādā. Sobrietas aūt virt⁹ dicit̄/q̄ corporis alimēta cū recto moderamīe admittūt̄. Triplicē aūt gradū vel ascensū cōtra vitiū gule debes in corde disponere/vt possis gule appetitū refrenare ⁊ q̄ntū ad h̄ vim cōcupiscibilem reformare. Prim⁹ ascēsus cōtra gulā.i.prim⁹ grad⁹ virtutis sobrietatis ē patient̄ ferre cū nō pōt haberi cibus vel potus delectabilis: ⁊ nō contristari cū nō habent̄ interdū desiderata ad libitū. Sed ī hoc gradu gulosus multa patit̄ certamīa et gule tela. Vn̄ opus habet vt hic aliq̄ꝫdiu stans p̄lietur et gulam superet. Scias ergo q̄ natura gule ē vt causet in concupiscibili inordinatū appetitū cibi et potus quo impediat̄ ab ascensu: et talis affectus

vel appetitus ĩordinatus aliq̃s cogit aĩ tempus co
medere: aliquos cogit se nimis. i. nimio desiderio et
effusiõe sup̃ cibos effundere: aliq̃s cogit inordinate
cibũ delicatũ querere: alios cõpellit excedere in ni-
mia quãtitate. ¶ Ut aũt totam familiã ei⁹ cognos-
cas et scias contra q̃ debeas pugnare/ aduerte q̃ p̃n
cipalit̃ filie gule sũt s̃m Greg⁹. Scurrilitas verbor̃
mlt̃oloquiũ/ detractio/ vituperiũ/ ĩepta leticia/ lasci-
uia mentis/ ĩmunditia carnis. ¶ Ut aũt hũc affectũ
impuritatis q̃ p̃ affectionẽ inclinamur vitiose ad ci-
bos: purgare et expurgare valeas: aduertere debes
generaliter ꝓ expurgatione oĩm vitiorũ carnalium
q̃ ĩ anima ẽ triplex vis motiua corporalit̃: videlicz:
Vis naturalis que ẽ motiua humor̃: ⁊ inde sepe gu
la et luxuria trahunt originez. Alia est vis vitalis q̃
homo exercet motus vitales. Tertia est vis anima
lis q̃ hõ exercet imaginatiõz/ cogitatiõem ⁊c̃. Quã-
tũ ꝟo virtus animalis remittit̃ et hõ minus eam ex
ercet/ tanto vis naturalis intenditur et augetur. Et
hinc est: q̃ hoĩes accidiosi/ et tepidi et q̃ intus delec
tationẽ nõ habent in meditationib⁹/ in sp̃ualib⁹ desi
derijs: maxime vitijs carnalibus p̃iclitant̃. Vñ Sa
lomõ. In desiderio est oĩs ociosus. Hinc ẽ s̃m Cas-
sianũ: q̃ gulosus nescit: nisi de cibo et potu ⁊ q̃ ven-
tris sũt cogitare. Hinc ẽ iter̃ s̃m Chrysost. q̃ mu-
lieres maxime ĩẽptãt̃ vitijs carnalib⁹/ q̃r min⁹ ab in
tra sũt sollicite. Vñ et Chryso. d̃ luxuria dic̃: q̃ ẽ ani
me vacantis passio. Ecõtra ẽ q̃ quantũ vis animal̃
intendit̃/ tantũ naturalis remittit̃: sicut patet in stu-
diosis. Et hinc ẽ q̃ inq̃t beatus Hiero⁹. ad rusticuz.

Ama scientiã scripturarũ/et vitia carnis nõ amab.
Quãtũ igit̃ hõ ĩteriori ⁊ exteriori occupatiõi/⁊ solli
citudini cũ delectatione fuerit intentus: tãto ampli⁹
carnalia vitia supabit. Et ergo remedia gule/et etiã
luxurie ẽ oĩs sollicitudo/⁊ interna ad bonũ affectio/
sicut est compunctio q̃ valde valet contra gulam et
luxuriã: similiter deuotio: sacra lectio: q̃libet exteri-
or vtilis occupatio cum affectione interiori. Istis
igitur et similibus remedijs oportet te pugnare con
tra gulã/vt tandẽ ascendas ad supiorẽ gradũ: qui ẽ
vt ita ꝓficias/vt iam ꝓmpta volũtate velis/et sine
magno appetitu contrario possis abstinere ab illis
cibis delectabilib⁹ q̃ possũt haberi/ et esse contentũ
simplicibus et cõmunibus cibis/et abstinere a deli-
catioribus/puta vino ⁊c̃. In isto gradu stas tutius/
nõ tñ adhuc es sine impugnationib⁹: lꝫ debilioribꝰ.
Unde vt ad tertiã ascensionẽ ꝑuenire possis: eiusq̃
tibi calcãda ẽ ꝯcupiscẽtia remedijs ꝑdictis: ieiunijs
vigilijs: lectione: et crebra cõpunctione cordis/q̃b⁹
te forsitan illusum vel victum reminisceris: ingemis-
cẽs: nũc horrore vitiorũ: nũc desiderio ꝑfectiõis ⁊ ĩ-
tegritatis accensus: donec hmõi curis/ac meditatio
nibus mẽs occupata parit̃ et possessa: ipi⁹ cibi refe-
ctionẽ: nõ tã iocunditati cõcessã/q̃ꝫ oneri vite ĩposi-
tã sibi recognoscat magisq̃ necessariã corpori q̃ꝫ de
siderabilẽ aĩe sentiat attributã. Et tũc attingis terti-
um ascensũ cũ talem iam indutus fueris affectuꝫ.
Est aũt iste tertius gradus et ascensus quo hõ ita
edomauit gulã/⁊ adeo reformauit vim ꝯcupiscibilẽ/
vt sine aliqua difficultate ab habitis delectabilibus

possit abstinere/et contentus eē necessarijs in qualitate et quantitate/et q̄ simplicior cibus eo magis diligat. Cum aūt adeo gulā supaueris: sobrietatē i locū eius ordina/q̄ diligenter obseruet maxime qualitatem et quantitatē in cibo. Qualitatem videlicet: ne delicata queras vel singularia: quantitatez ne mēsurā excedas. Nam ꝗuis varia ē capacitas mensure hominū: vnus tamē in oibus est finis cōtinentie ne quis iuxta mensuraz capacitatis sue onerēt ingluuie. Maxime aūt videat sobrietas vt semper equale moderatumq̄ ieuniū obseruet.

Ascensiōes ad debellādū vitiū luxurie Capitulū. lvij.

Secundo oportet te ascensiones contra luxuriam dispōnere/vt ipsam valeas superare. Siquidē et ipa in vi concupiscibili sedē collocans/neminem quem pfecte possederit ꝛmittit in corde ascendere: sed tāq̄ bestiā facit cōputrescere in stercore suo. Ascendimus autem contra eā et debellamus per virtutem castitatis que est sobrietatis: q̄ gulā debellauit: filia/et ab ea precipue nutritur ꝛ augetur. Hec aūt castitas ē virtus magna origine celestis. Hanc sancti angeli ab ipso dño omniū fontali principio didicerunt. Hanc christus de celo ad terram attulit/et matrem suam virginem gloriosam huius virtutis discipulam prefecit alijs imitandā.

Huius autem castitatis triplici ascensu vel profectuū gradu ascendim⁹ contra luxuriā/ꝛ deuincim⁹ eā. Prim⁹ est continentia ab actu carnali cū ꝓposito

sic manendi et oīb⁹ illicitis motib⁹ consensū negādi.
In hoc ascensu ē hō adhuc in labore pugne ⁊ ñ mul
tū distat ab inimicis cū sola volūtas castitatez eligit
affectu repugnante. Igit̄ oportet vt in h̄ gradu con-
stitut⁹ virilit̄ armeris ad p̄liū. Nā contra istud viti-
um ē longū et īmane bellū p̄ ceteris vitijs ac diutur
nū. Ut aūt scias quō istud vitiū debeas oppugnare.
debes ip̄i⁹ naturā ⁊ modū quo te īpugnat diligēter
aduertere. Naturā aūt habet duplicē. Unam ex p̄te
carnis: alterā ex p̄te aīe. Ex p̄te carnis naturā habet
motus in carne/et ascensiones mēbroꝝ excitare. Ex
p̄te aūt anime ingerit affectus feminaꝝ/et inclinati-
onē ad eas. Ingerit imaginatiōes eaꝝ vel familiari
tatem ⁊c̄. Filie ei⁹ s̄m Gregl. sunt septē: cecitas mē
tis/inconsideratio mortis ⁊ inferni/incōstantia cogi
tationū ⁊ desideriorꝝ/amor sui/p̄cipitatio ad pctm̄/
odiū dei/affectus p̄ñtis seculi/desperatio futuri se-
cuti. Ut aūt motus hos et affectiones deuincas di-
ligentius considerandū: ꝙ hoc vitiū vt ait Chryso.
ē anime vacantis passto. i. sine exercitio/sine deside-
rio existētis. Uñ q̄ntū cor tuū timore/sollicitudine/
cōpunctione repleueris: tāto minus tēptaberis. Et
hinc ē ꝙ in somno cū vires aīales sūt sopite/hec be-
stia ampli⁹ īfestat. ¶ Pro specialib⁹ tñ remedijs/no
ta ꝙ hec passio interdū magis se habet ex p̄te carnis
aliqñ magis ex p̄te aīe. Et cū tñ in carne fuerit/ī aīa
suscitat affectionē: et ecōtra cū in aīa fuerit statiz mo
uet carnē. Sūt aūt quedā remedia magl̄ ꝓ sanatiōe
huius vitij ex p̄te carnis: videlicet ieiuniuz qd̄ ē vnū
p̄ricipale remediū. Itē op⁹ manuū/vigilie: labores:

tribulatiões ꝛc. Ex ꝑte aĩe ꝯtritio spũs/deuota orõ freq̃ns et sctã meditatio/sollicitudo mẽtal' ꝛ spũalis exercitatio: studiosa et intẽta interioꝝ ꝛ exterioꝝ occupatio. Itẽ custodia sensuũ vbiq̃ in platea: in domo ꝛc. Itẽ repressio interioꝝ cogitationũ. Itẽ nullã familiaritatẽ habere cũ mulieribus: nec sol⁹ cum sola loqui: nec in secreto ꝟm Hiero: nec frequentare domos eaꝝ. Itẽ maxĩe valet humilitas et mititas. Unde sapiens. Cum sciui qꝛ aliter continens eẽ nõ potui/abij ad dñm et deprecatus sũ ꝛc. Quãuis autem sine humilitate nullius vnq̃ vitij poterit triumphus acquiri/ in hoc tamen vitio singularit' indigemus gratia diuina. Igit' his et similibus exercitijs te excitando tandẽ ascendis altius: videlicet ad secũdum gradum castitatis/et scd̃m ꝓfectum contra luxurie vitiũ. Est aũt scd̃s gradus/ cuꝫ per macerationem carnis/et alia ꝑmissa exercitia affectus mundatur/et caro ita spiritui subiugat': vt rarius tẽptet' ꝛ facili labore tẽptatio cedat/imperando tamen magis q̃ꝫ reluctando. Sed sup̱ hunc est adhuc altior et tertius gradus. cũ videlicet ꝑ longa exercitia ꝛ multos labores diuina adiuuante gr̃a/ ita cõcupiscentias carnis edomuisti q̃ vix rarissime et tenuissime sẽtiantur: et talem induisti castitat' affectũ ꝛ amorem/ vt horreas et detesteris oẽs mot⁹ carnales q̃ nauseam inde qd̃ammõ patiaris.

Ascensiões cõtra auariciã. Ca. lviij.

Tertio oportet te ascensiões disponere ꝯtra auariciã ꝑ cõtẽptũ diuitiaꝝ et virtutẽ paupertatis. Et sunt sicut in ꝑcedentib⁹ tres as-

cēsus. Primus ē nolle habere quicq̃ iniusti lucri / ⁊ de iuste habitis facere elemosynaz / et non abuti pro pria facultate ad vitia. Verum si radicitus vis hoc vitium euellere: habens victum et vestitum et quibus tegaris his sis cōtēt⁹. Vel certe qd̄ est sūmū remediū oia p xpo relinquere / et sub alterius cura et puisione degere / et nullius rei quāq̃ minime admittere proprietatem. Item confidentia de deo qui ñ derelinquit sperantes in se. Secundus ascensus est non solum iustis esse contentum / sed et solis necessariis contentari: nihil velle habere superfluum in victu / vestitu ⁊ hospitio: et sit de singulis. Tertius autē grad⁹ ē nihil possidere in mundo / et nihil velle habere: ⁊ in omnib⁹ necessariis frequēter pati penuriā. Filie autez auaritie sunt sex: scz: proditio / fraus / vagatio / piurium / inquietudo / et contra miscōiam cordis obduratio.

Ascensus contra iracundiam.

Capitulū. lix.

Ds trib⁹ deuictis tāq̃ pncipaliorib⁹ affectionib⁹ cōcupiscibilitatis / ascende cōtra vim irascibilē deuicēdā / ⁊ expurgādā. Et hic occurrit pmo ascēsus disponere ptra vitiū ire. Cōtra qd̄ triplici ascensu vel pfectu xtute mititat⁹ pficit. Paim⁹ ē vt discat hō mot⁹ ire p pugnā cohibere / et rep̄mere ne erūpat foras pxba vel facta illicita. Est aūt natura vl mot⁹ iracūdie triplex: fm Greg. Nā quosdā mouet subitanie / et cito recedit: qsdaz tardi⁹ cōmouet / et iā motos nō cito deserit: qsdā et cito cō-

mouet/ꝛ tardius relinquit. Filie eiꝰ sũt rixa/tumor mentis/cõtumelia/clamor/ indignatio/blasphemia Itaq; in hoc p̃mo gradu cõstituti rep̃mamꝰ nos/ vt dũ motus iracundie sentimus nõ foras erũpamus. Ut autẽ hoc melius facere possimus continue ante ꝑtractare debemus ea contraria que nobis possunt contingere/et fore occasio iracundie/ vt anteq̃ veniant simus scuto patientie premuniti. Item ad hoc valet cum labore reprimere/et accensam flammam interius suffocare. Item ꝙ homo vertat se ad alia negocia/ vt cõmotionis sue obliuiscatur. Item magnum remedium esset si homo adeo esset compos sui ꝙ posset admittere consilium cogitando q̃ multa mala sequantur iram. Etiam conscientiaꝫ ledit puritatem mẽtis turbat: sp̃m̃sctm̃ de corde fugat: ꝓximum scandalizat: famã cõfũdit. Itẽ cõpũctio ẽ venenũ ire. Climacꝰ. Quẽadmodũ aqua extinguit ignem/ita veracis luctꝰ lachrymarũ ꝓfluuiũ naturaꝫ habet occidere/ꝛ extĩguere oẽm flãmã furoris. Itẽ intẽta meditatio mortis refrenat iracundiã. His aũt et hmõi exercitijs hõ ꝓficit/donec s̃m gradum mititatis vel patientie attingat: qui est: cum homo ex vsu et consuetudine sustinendi contraria/et refrenandi impatientiam/didicit iam non terreri vel turbari aduersis: sed quasi in loco munito inconcussus circumstantes aduersarios intuet̃.

Tertius autem ascensus est gaudere in tribulationibus: gloriari cum assunt et desiderare cum desint.

¶ Ascensus ad dilectionē ꝓximi: et cōtra inuidiam. ¶ Ca. lx.

Ascensus contra īuidiā sūt/ ꝓfectus ⁊ grad⁹ dilectionis ꝓximi. Quoꝝ prim⁹ ē nullum odire: nulli malū cupe: nulli⁹ velle bonū impedire: in necessitate ꝓximo auxilium subuentionis nō sb̄trahere: et breuiter vt nulli faciat vl' cupiat malū cū voluntatis consensu: et bonū ꝓximo optet ⁊ faciat sicut sibi velle deberet si indigeret. Caritas aūt sicut supius dictū est/ ad quā maxime ꝑ dilectiōez ꝓximi ascendit̄/ ipa ē finis ascensionū. Uñ sicut caritati dei et ꝓximi nihil est p̄ponendū/ ita inuidie nihil ē postponendū. Añ oīa igit̄ vnionē et pacē debemus retinere/ in q̄ ē vinculū ꝑfectionis. Nihilq̄ ē aliud in quo sancti angeli tātū delectāt̄: nihil in q̄ tā exp̄sse similitudinē celestis hierusalē rep̄sentam⁹/ q̄ si caritatē et vnionē cordiū seruem⁹: idē oēs dicentes: idē sētientes: cauentes ledere conscientias alioꝝ scādalo singularitate/ vel nouitatū/ vel dissuetudinū p̄sumptione. Uñ hoc mādatū xp̄s totiens recessurus a nobis replicauit/ vt artius īprimeret. In hoc inq̄t cognoscent oēs ꝙ mei estis discipuli: si dilectiōz habueritis ad inuicem. Itaq̄ maxīe expugnem⁹ hoc vitium qd̄ ꝓprie demonib⁹ ascribit̄. Inuidia enī diaboli intrauit mors in orbē terraꝝ/ sequūt̄ eū q̄ sūt ex ꝑte ei⁹. ¶ Est aūt sūmū remediū inuidie nihil amare eoꝝ q̄ mūd⁹ amat/ honores/ diuitias/ voluptates. In q̄ntū nos aliqd̄ t̄renū diligimus: intātū si ꝑ aliquem ab eo īpedimur/ ad inuidiam cōcitamur. Nota tñ ꝙ mot⁹ displicentie sup̄ bono alterius non semp̄ dicit̄

ꝓprie inuidia. Aliqñ enī habem⁹ displicentiā in bo-
no alterius inquantū cedit in nr̄m vel alioꝝ nocumē
tū/vt si inuideo alicui de dño suo: qꝛ tyrann⁹ ē et in-
iuste alios deprimit: et hic motus sp̄ est de bono tē-
porali: et est qñqꝫ bonus/qñqꝫ vitiosus. Aliqñ etiaꝫ
habeo motū displicentie de bono alteri⁹/ vel tristoꝛ
inde/nō qꝛ ille illud bonū habet/sed qꝛ video me illo
bono carere. Et hec est qñqꝫ bonus zel⁹: et ita vult
Hiero⁹. vt inuidia de virtutib⁹ sit inter nos/et cōtē-
tio/q̄s humilioꝛ/q̄s obedientioꝛ. Tertio aūt cōtin-
git ista displicentia de bono alterius/inquātū ē gl̄ie
vel honoris mei diminutiuū: et hec ē ꝓprijssime in-
uidia. Et non ē inter p̄sonas multū distantes: qꝛ illi⁹
gloria vel honoꝛ q̄ multū et excellenter ē sup̄ me/nō
īminuit gloriā meā: sicut rustic⁹ nō inuidet regi ꝺ sua
gloria: ꝫ forte frat̄ regis qui potuit eligi in regem: sic
Esau odiuit Jacob: sic Absalon inuidit Salomoni.
¶ Filie aūt inuidie q̄ ex ea sequūt̄ sunt odiū/ susur-
ratio/detractio/exultatio in aduersis ꝓximi/et affli
ctio in ꝓsperis eius. ¶ Scd̄m remediū ē/vt hō dili
genter ꝑpendat/ꝙ etiā si ali⁹ illo careret bono/de q̄
ei inuidet/ attamē ip̄e illud non haberet. Itē timere
vindictā dei qui homini nō dimittit peccata sua: ni-
si ip̄e dimittat ꝓximo suo. Itē vt hō studeat illi quē
odit magis eē obsequiosus/affabilis et benignus.
¶ Secundus autē contra inuidiam ascensus/et ad
dilectionem proximi profectus est: sic alterius profe
ctui congaudere/et bonum alterius diligere quasi
proprium/et sic eius aduersitati compati sicut pro-
prie/et aliena lucra sua deputet ex affectu pietatis.

Tertius aũt ascensus est diligere inimicos ex affectu/et ea dulcedine erga odientes et ꝑsequentes se affici: sicut erga singulariter dilectos/et nõ solũ res tẽporales: sed etiam corpus pro fratribus ponere paratum esse.

Ascensus et expugnationes contra accidiam. Ca. lxj.

Sicut dilectio ꝓximi expugnat et destruit inuidiã: ita ꝑ ascensus ad dilectionem dei sup̄am⁹ accidiã et tristiciã malam. Amor. n. dei feruenter facit operari. Nã operat̃ magna si ẽ. Si ꝟo operari rennuit/ amor nõ ẽ. Similiter act⁹ caritatis est gaudiũ in spũsancto contra tristiciã. Prim⁹ aũt gradus dilectionis dei ẽ/sic diligere concessa/et sic eis vti: vt tñ illicita deuitent̃. Et in hoc gradu positus oparis tãtũ saluti necessaria deuitans: ne tãtũ deiciat te accidia vt omittas necessaria agenda/vel sub ꝓcepto mãdata. Verũ hic ascensus bassus est/ ⁊ nõ est bonũ in eo diu manere. Vñ necesse ẽ/ vt per continuam exercitationem in bonis operibus teip̄z frangas accidie tue resistendo et bonis opib⁹: et deuotis exercitijs affectũ inflãmãdo: vt tãdẽ delectationẽ acquiras/et affectũ in sanctis exercitijs et bonis opibus: vt iã nõ solũ agas saluti necessaria: ꝫ pleniori affectu et feruentiori accensus/incipias ꝓ ꝑte deuicta accidia agere oĩa q̃ dei sunt/et ad illa agẽda eẽ studiosus/et etiã ad cõsilia adimplenda. Et hic ascẽdis ad scd̃m gradũ dilectionis dei/et cõtra mẽtis ac

cidiã. Quamdiu aũt impugnaris ab accidia/et non
dũ hic pueneris/scias hoc summũ esse contra accidi
am remedium/vt nũq̃ cedas: ꝫ sp̃ viriliter resistas.
¶ Ut aũt naturã huius bestie agnoscas aduerte ꝙ
motus et agnitio hui⁹ vitij p̃ncipalit̃ trahit ad duo:
videlicet loci mutationẽ/et exercitioꝝ variationem.
¶ Mutationẽ loci hoc mõ ꝓcurat. Ipa em̃ mẽtez
tuã p̃mo tedio aggrauat ⁊ deprimit/et oẽm delecta-
tionẽ in spũalib⁹ tollit. Anima autẽ sine delectatiõe
eẽ nõ põt. Incipit igit̃ statim ad recreationẽ carna-
lẽ aspirare/et locũ illũ in q̃ nullã habet delectatiõez
velle deserere. Itaq̃ statim tibi causat loci horror ẽ
celle fastidiũ: ad oẽ bonũ maxĩe spũale fastidiũ. Nã
interdũ libenter corpalia arripit/vt min⁹ spũalibus
occupet̃. Deniq̃ tandem incipit loca remotiora ex-
tollere/et illic cõmorantes fr̃es beatificare: ad p̃sen-
tes v̄o fratres quandã aspernationẽ tanq̃ ad min⁹
spirituales concipere. Itaq̃ cũ anima tedio affecta
nullã consolationẽ inuenit/statim locũ deserit / aut ĩ
somnolentiã incidit vel dissolutiõez q̃rẽs solaciũ ad
tempus. mutationẽ exercitiorum / ita lz occulte sub
pallio inducit. Cum enĩ aĩa grauat̃ hmõi exercitijs
cõfingit quedã alia leuiora amplius illa extollens et
reputans magꝭ meritoria: vtputa visitare ĩfirmos/
vl̃ certe monasteriũ cõstruere/in q̃ mal⁹ et accidios⁹
discipulus peior magister et rector efficiatur. Itaq̃
volens accidiam legitime deuincere: ante omnia lo-
cum tuum ne deseras. ¶ Nam quanto locum
plus mutaueris / tantomagis erit mens tua in
exterioribus vaga: in spiritualibus accidiosa. Uñ

Bernard⁹. Impossibile est animũ fidelit̃ alicui vnꝰ affigere/q̃ nõ prius alicui loco ꝑseuerãt̃ affixerit corpus suũ. Cũqꝫ egritudinẽ animi de loco ad locũ fugere nitit̃/sic ẽ sicut q̃ vmbrã corporꝫ sui fugit. Quãta etiã mala ex hoc veniant/ꝙ q̃s sua exercitia leuit̃ mutet dictũ est supra. ¶ Filie accidie sunt sex ꝟm Gregor. scꝫ malicia. i. voluntas machinãdi mala: desperatio: pusillanimitas: rãcor. id ẽ odiũ inueteratũ: torpor circa precepta dei: euagatio mentis circa illicita. Compunctio si accidiosus eã acquirere posset/ valde valeret contra hunc morbũ. Climacus. Qui luget seipsum non nouit accidiam. Idez Liget̃ iste tyrannus memoria offensionũ et delictoꝝ/et ꝑcutiatur opere manuũ/et trahat̃ intẽta et attenta meditatione futurorum bonorum. Item contra tediũ cordis multũ valet varietas actiõis: vt nũc hõ oret/nũc legat donec affectũ aliquez concipiat: et cogat se in his operibus quibus maxĩe attediat̃. Verꝫ si homo strenu⁹ et seuer⁹ et benign⁹ fuerit in suis deuotis exercitijs et sãctis opib⁹: et diuti⁹ se ꝑseuerant̃ in talibus exercitauerit: iã tãdẽ incipit sperare: et affectuꝫ caritatis ĩcipit dilatare/et q̃dãmõ estuare ad deum vt q̃si sine ip̃o viuere ñ possit coartat⁹ desiderio dissoluẽdi ⁊ eẽ cũ xp̃o. Et hic est terti⁹ g̃d⁹ caritatis dei q̃ accidia supat̃. Tristicia aũt mala ẽ duplex. Dicit̃ enim quandoqꝫ tristicia generalitet̃/prout est circa oẽꝫ passiõꝫ/et tũc valde difficult̃ cõp̃hẽdit̃ ei⁹ origo Alio mõ ẽ q̃dã torpor et g̃uitas tediosa ĩ spũalib⁹: ⁊ tũc p̃t cõprehẽdi sub accidia/⁊ contra eã ascenditur

per grad⁹ caritatis dei. Nã actus caritatis est gaudium. ¶ Remediũ cõtra tristiciã si est ex desperatione memoria benignitatis et miscdie dei et intuit⁹ beneficioꝝ eius. Itẽ ꝙ homo sit libenter in bona societate vbi de deo loquũt̃ vel materia spũali. Itez illd Jacobi. Tristat̃ aliq̃s in vobis/oret equo animo et psallat. ¶ De bona tristitia satis patet ex dict̃ d̃ cõpunctione.

¶ Ascensiones cõtra vanã gloriã extinguendam. ¶ Ca. lxij.

Contra vanãgloriã nulla virtus ẽ cõtraria: iõq̃ ꝑ nullã virtutẽ possum⁹ cõtra eã ascẽdere vel grad⁹ ad deuincendũ ordinare. Ipsa enĩ magis ex virtutib⁹ generat̃/ex bonis opib⁹ roborat̃. Ip̃a enĩ p̃mo pulsat in carnalib⁹: in vestibus in parẽtib⁹: in dignitatib⁹ ꝛc̃. Et quẽ hoc mõ supare nõ potuerit ꝑ humilitatẽ supplantat. Quocũq̃ ꝓieceris hũc tribulũ sp̃ stat aculeo recto. q̃cq̃d feceris q̃cq̃d egeris ip̃e se immiscet et cor tuũ ad vane gloriandũ ĩstigat. ¶ Filie vaneglorie sũt septẽ. scz inobediẽtia/ꝯtritio/iactãtia/hypocris̃. ꝑtinatia/discordia nouoꝝ p̃sũptio seu inuentio. Itaq̃ et si nõ habem⁹ aliq̃ specialẽ virtutẽ qua vanãgloriã debellare possim⁹: ascensiones tñ maxĩe cõtra eã sũt necessarie. Sit igit̃ primus gradus et ascensus cõtra eã vt hõ diligenter ꝛ sũmo conamine studeat ne aliq̃d glorie vane intẽtiõe ĩcipiat: vt custodeat os/ne loq̃t̃ vnde laudem acq̃rat/p̃cipue tali intẽtiõe et p̃cogitatiõe. Similit̃ caueat talia opa agere vñ singularit̃ possit laudari vel apparere ꝛc̃. Istũ aũt gradũ faciliter as-

cendit si studiose in corde ruminauerit/ q̄ q̄cq̄d tali ī-
tentione inceperit ⁊ pegerit/ q̄ nō solū nullū premiū
recipiet: ꝫ et penā magnā habebit. Vñ diligenter re
cogitet illud. Amen dico vobis receperūt mercedē
suā. Sed et illud p̄s. Qm̄ deus dissipauit ossa eoꝝ q̄
hominibus placent confusi sūt quoniā deus spreuit
eos. Itē si adhuc hominibus placerē xp̄i seruus nō
essez. ¶ Scd̄s ascensus ē q̄ sicut homo cauet ne bo
na sua agat vt videat̄ vel appareat hominib⁹: ita sū-
mo studio caueat ne se vanagloria ī medio adiūgat/
et sacrificiū maculet: et q̄ hō sp̄ studeat illa āplecti ī
quibus deprimi vel vilipendi possit/ et abiciat oīa il
la in quibus possit oriri gloria et honor. Sed et ip-
sa vanagloria vt ab hoc ascensu deceptorie trahat
frequenter nō violenter/ ꝫ fraudulent̄ hominez dei-
cit. id ē aliqñ suggerit aliqd̄ magnū arripiendū: non
intētione glorie/ ꝫ zelo dei. Verbi gr̄a. Suscipe offi-
ciū p̄dicationis: p̄sbyteratus vel diaconat⁹ ordinē/
vt possit dño aīas lucrari/ ⁊ alijs formā prebere vite
exemplaris: ꝫ ē appetitus vanus et repellend⁹. Naz
eoip̄o hō ad talia indign⁹ efficit̄/ si ex appetitu ad ta-
lia afficiatur. Vnde heat⁹ Grego. Sicut is qui inui
tatus renuit/ quesitus refugit: ē sacris altaribus ad-
mouendus: sic q̄ vltro ambit vel importune se inge-
rit/ est ꝓculdubio remouēd⁹. Vide notabile exēplū
de quodā: hoc morbo decepto in. xj. libro de institu
tis cenobiorū Cassiani. ¶ Terti⁹ ascensus ē altus
et non multi ad eum ascendunt. Est autem: quando
homo vanitate iam sufflata et delecta/ adeo diligit
abiectionem et despectum mundi/ vt non nunq̄ co-

ram multitudine aliqua faciat vel agat que sunt ad ignominia miserabiliter cõsũmantia ex amore abiectionis et appetitu ignominie.

De descensionibus contra superbiam debellandam. Ca. lxiij.

Nunc vltimo ad thronũ/vbi supbia sibi sedẽ collocauit/necesse est ascẽsiones disponere ⁊ inde ipam supbiã vitiorũ reginã ad modũ Jezabel regine deorsum precipitare. Oportet autẽ cõtra eã ascendere ꝑ gradus hũilitatis. Quoꝝ ꝑm⁹ ẽ/ꝙ hõ in veritate cognoscat seipm eẽ ĩfirmũ: inopẽ boni/ vitiosũ/et si q̃s alios habet defectus: ⁊ non eleuet se super se. Qꝛ si interdũ tẽptatione vict⁹ fecerit: seipm redarguat et castiget. Sed ab isto gradu retrahere nititur ascensorem duplex supbia: videlicet carnalis et spũalis. Nã carnalis hominem decipit et suggerit ei ꝙ sit melior q̃ꝫ est in veritate ꝓpter scientiam: ꝓpter diuitias/ꝓpter parentũ dignitatẽ vel quodcũqꝫ hmõi/et non ꝑmittit hominẽ seipm ⁊ ꝓpriã vilitatem in veritate cognoscere. Signa autẽ ꝑ q̃ istam carnalẽ supbiam in te vel in alio poteris agnoscere ꝟm Cassianum sunt ista. Inest primitus in loquela clamor: in taciturnitate amaritudo: excelsus et effusus in leticia risus: irrationabilis ĩ seueritate tristicia: in reprehensione rancor: facilis in sermone: verba passim sine vlla cordis grauitate erumpentia: expers oĩs patientie: caritatis aliena: audax ad ↄtumelias irrogãdas/ad tolerãdas pusillanimis: ad obediẽdũ difficil': ad recipiẽdã exhortatiões

implacabilis: ad resecandas suas voluntates ifirma
sempqz suas diffinitiões statuere cõtendẽs: incapax
consilij effecta. id est in omnibus suo poti⁹ credit q̃z
seniorũ consilio. Ut autẽ hanc carnalẽ supbiã depri-
mens ad primũ p̃dictũ ascendas humilitat̃ gradũ:
necesse est: vt prius hũilitatẽ veram fratrib⁹ tuis in-
timo cordis exhibeas affectu ĩ nullo acquiescẽs eos
ledere vel contristare. Itẽ vt continuo te exerceas ĩ
humilibus opibus ⁊ despectis officijs: vtputa in co
quine seruitijs vel necessarijs: domũ scopando vel
scutellas lauãdo: humili ⁊ abiecto habitu tãq̃z pau-
per incedas ⁊c̃. Itẽ humiles mores et verba habe-
re: nouissimũ locũ eligere/ vocabula iactantie deui-
tare/ sicut vocari rabbi vel dñe ⁊c̃. et nihil oĩno iactã
tie ꝓponere. Item horam mortis nostre semper an
te oculos habere. Hec et his similia cũ in cõsuetudi
nẽ venerint mẽtẽ ad humilitatẽ inclinant et tumorẽ
eius deprimũt. Est aũt alia supbia spũalis q̃ mentẽ
intumescere facit / et supra se eleuat quasi õ multt̃ su
is virtutibus et magnis meritis q̃ sibi attribuit: vel
se specialit̃ habere gloriat̃: vel sibi a deo vl̃ ꝓpt̃ sua
merita data arbitratur. Et hec ẽ multo periculosior
q̃z vitia carnalia. Nullum ẽ aliud vitiũ qõ ita oñes
virtutes exhaurit/ cunctaqz iusticia ac sanctitate ho
minem spoliat atqz denudat quẽadmodum hoc sup
bie malũ: et in virtutũ iaz fastigio collocatos grauis-
sima ruina deijcere ac trucidare solet. Sed vt etiam
hunc tumorem internum deprimas et ad prefatum
humilitatis gradum ascendas/ debes in omnib⁹ vir
rutibus/ in oĩ ꝓfectu/ ĩ oib⁹ bonis opib⁹ ex toto cor-

de et ex sententia dicere et sentire. Nō ego s̄ gr̄a dei
mecū: et gr̄a dei sum id qd̄ sum: et de⁹ ē qui opat̄ vel-
le et ꝑficere ꝓ bona voluntate. Itē diligenter cōside
rare ꝓpriā vilitatē: diligenter ꝑpendere ꝙ bona mē
tis tue nō sunt tua: sed dei dona et de ip̄is rōnez red
diturus sis. ¶ Mala vero tua ipsa sunt tua et pu-
re mala: et ex pluribus circumstantijs grauia ⁊ gra
uissimis supplicijs digna. Bona nostra nō sunt pu-
re bona sed multipliciter imꝑfecta. Negligētia tepi-
ditas: hypocris̄/ vanagloria ⁊c̄. adeo sepe bona nr̄a
coinquinant vt et nobis parum sint meritoria ⁊ deo
minus accepta. Itē debes frequenter supiores ⁊ me
liores te attendere/ tam homines q̄ ip̄m dn̄m Jesū
xp̄m qui ait: Discite a me qꝛ mitis sum et hūilis cor-
de/ vt sic aliorū cōpūctione vilescas tibimetip̄i. Hec
autē cū hō diutius actitauerit/ ⁊ in his diutius se ex
ercuerit incipit seipsuz qualis est in veritate agnosce
re. Verum si affectuose se in his exercuerit: et ꝑseue-
ranter in eis ꝑmanserit/ extunc incipit affectum indu
ere: vt qualem ipse se cognouit vilē: inopem ⁊c̄ in pri
mo ascensu: talem etiam īmo potius viliorem q̄ me
liorem: nisi inde scandalum proximo oriatur: deside
rat se ab alijs reputari quantū in ipso est. Et hic est
secundus ascensus et secundus gradus humilitatis.
¶ Tertius vero gradus et ascensus est cum ho-
mo per humilia exercitia et veritatis cognitionem
talem induerit humilitatis affectum ꝙ etiam in ma
gnis virtutibus et sublimibus donis non extollitur
et nihil sibi ex ipsis blanditur: totum ei a quo omnia
bona ua recepit/ refundens et in integrū restituens.

Talis fuit humilitas christi: talis etiam est humilitas angelorum et sanctorum in gloria.

¶ Incipit quarta pars de descensionib⁹ spiritualibus que sunt in duplici differentia: videlicet ad seip̄m et ad proximum

¶ Capitulū. lxiiij.

a Audisti nūc o hō descensus q̄b⁹ descendisti. id ē audisti qualit̄ ascensiōes ī corde debeas disponere/ et q̄bus exercitijs et gradib⁹ ascēdere. q̄mō ꝑ deuotā orōem debeas diuinū auxiliū īplorare. quale q̄z sis p̄miū recepturus. Et hec sūt illa q̄nq̄ que tibi in principio ꝓponebāt̄. Sz quia diuina scriptura de his ascensionib⁹ alibi loquit̄ dicens: Vidit Jacob scalaz erectā et angelos dei ascēdētes et descendētes in ea: miraris forsitā: quō in his ascēsiōib⁹ angeli viri vtiq̄ scti descēdūt. Naz q̄ ascēdūt nō ē mirādū. Q̄uis aūt hoc nō absurde possit ītelligi q̄ etiā ip̄i sancti viri q̄ꝫdiu pegrināt̄/ q̄ꝫdiu pregrauant̄ in corpe quod corrumpit̄/ nō ita p̄nt cōtinue ⁊ indesinēt̄ ascēdere/ q̄n aliq̄n corruptibilitatis pōdere grauati deficiāt in ascensu/ ⁊ descendant ad tēpus relaxando exercitiū sp̄uale. Alie tñ sūt descensiones vtiles et ad ꝓpositū magl̄ cōuēiētes/ q̄b⁹ etiā veri ascēsores et viri sp̄uales interdū ꝑ tpe ascēsiones suas interrūpūt et assumūt sibi vtiles desēsiōes. Ut autē breuit̄ has descēsiōes cōp̄hēdas due sūt hmōi descēsiōes. Una q̄ hō descēdit ad seip̄m. Scd̄a q̄ descēdit ad ꝓximū: et hec vtraq̄ descensio ē trib⁹ gradibus subdistincta.

De primo descensu quo hō descendit quantū ad seipsū de gradu superiori ad inferiorem. Ca.lxv.

PRimo igit̄ hō descendit ad seip̄m: cū verbi gratia: aliquis in altiori ascensu constitut⁹/ et ad sublimiorē gradū ꝓuectus: interdum tñ descēdit vt se ꝑfecti⁹ in inferiori gradu exerceat: ne sꝑ supra ascendens negligens amittat qđ inferius iā acq̄siuit. Neqꝫ enī ita q̄s in his ascēsiōib⁹ ad anteriora se debet extēdere quasi non esset penit⁹ op⁹ ad posteriora respicere: ꝫ ita debet ad anteriora se extēdere et de ꝟtute in ꝟtutē ꝓficere: vt neq̄q̄ꝫ negligat gradus ad q̄s deuenit vel ꝑ q̄s ascendit: vt qđ iā obtinuit sūmope studeat custodire: ꝟbi gr̄a. Per timorē prius fuisti cōpunctus ⁊ ꝑ meditatiōes mort⁊ tue extremi iudicij et penaꝝ inferni: et multa bona egisti/ac deinde venisti ad spem: et memoria celest⁊ glorie et beneficiorū dei/dultius te ad compunctionem amoris incitasti. Nunq̄d iā timorē debes relinquere: nūq̄d iā ex toto meditatiōes mortis et iudicij debes oīno postponere? Nō ita: interdū ꝑ spem ad supiora debes ascendere/et ad celestē gloriā speculari: vt eius pulchritudine alliciaris ad vlteri⁹ ascendēdū. Interdū ꝟo ꝑ timorē debes descēdere et vanitatē mūdi et breuitatē vite tue/et acerbitatem penarum infernalium studiosius ꝯtēplari: vt terrear⁊ īferius descendere: vt sic ante traharis ꝑ spē: a posteriori ꝟo ꝑ timorē q̄si q̄dā aculeo ꝓcedere et ascēdere

compellaris: vt ita semp in tuis exercitijs inter timo
rem et spem et caritatem ascendas et descendas/do-
nec ipsa caritas fuerit perfectissima. foras mittens ti
morem: ne videlicet in torporem vel securitatem in-
cidas/aut presumptionem. Sic vtiq; angeli. id ē vi-
ri sancti ascendunt in celum per affectum et desideri-
um/et descendunt in abyssum vel viuentes in infer-
num per diligentem considerationem. In quo ta-
men gradu amplius quiuis se debeat exercere/dis-
cretione opus est vt discernatur secundum ꝓfectus
status et conditiones personarum: Sic itaq; ascen
dendo et descendendo vtrumq; pedem christi cum
Maria amplecteris peccatrice. Sic misericordiā et
iudicium cum ꝓpheta domino decātabis. Ad hos
duos ascensus et descensus omnia que in scripturis
sunt/referuntur secundum Augustinū: vt videlicet:
misericordiā ames: timeas potestatem. Unde ꝓphe
ta sanctus in diuina locutione: hec duo se narrat so-
lūmodo audiuisse. Semel īquit locut⁹ est deus duo
hec audiui/q; tibi dñe ē misericordia: ⁊ tu reddis vni
cuiq; iuxta opa sua: ꝓpter hec duo ꝓphete: ꝓpter
hec duo om̄es sūt scripture. Audi beatū Greg. hūc
tibi ascensū et descensū recōmendantē. Q̄uis inq̄t
securitati timor sēp longe videat̄ abesse: nobis tñ ni-
hil est securi⁹ q̄ sub spe sp timere/ne īcauta mēs aut
desperādo se ī vitijs deijciat/aut extollēdo d̄ donis
ruat. Añ districti enī et pij iudicis oculos q̄nto de se
mēs sub spe humili⁹ trepidat: tāto in illo robustius
stat. Si ergo non vis vt veniat tibi pes supbie/ q̄ ca
dunt oēs q̄ op̄ant̄ iniquitatē: noli a timore pedez to-

taliter remouere.

¶ De secũdo descẽsu quo ĩterdũ necesse ẽ hoiem descẽdere ad morũ exteriorũ ⁊ gestuũ disciplinã. ¶ Ca.lxvj.

Secundo etiã o hõ nõnũq̃ ad teip̃m debes descendere et exteriorẽ hoĩem debite ĩ moribus disponere et ordinare vt interior tua deuotio et interna sãctitas in gestib⁹ exteri⁹ et moribus elucescãt. Itaq̃ rege mores tuos exteriores vt sis tibi custodit⁹: sis alijs exẽplaris: sis amabilis vniuersis. Hoc aũt optime cõplebis si tria in exterioribus morib⁹ studueris obseruare. Primo vt mores tui sint maturi. Scd̃o vt sint hũiles. Tertio vt sint benigni. Maturitas reddit te exẽplarẽ alijs. Humilitas custoditũ tibi. Benignitas facit amabilez vniuersis. Maturitas aũt in hoc ꝯsistit vt hõ nõ sit leuis ad currẽdũ nec ꝓn⁹ ad risũ nec curios⁹ vl̃ ꝟbos⁹ seu ioculator. Hec maturitas caput regit: int⁹ mẽtẽ cõponit/et totũ corp⁹ exteri⁹ ab insolẽtia custodit. Caput regit ne leuiter hinc inde circũferat̃: oculos ne vagẽtur: aures ne curiose auscultent /et sic d̃ singul̃. Morũ hũilitas deprimit ceruicẽ: humile format responsũ et gest⁹ cõplanat: vestitũ simplicẽ amat: sese inter nouissimos locat: ostẽtatiõis notã declinat: singularitatẽ fugit: ad alioꝝ obsequia agilẽ facit et ꝓmptũ. Benignitas facit affabilẽ et cõpassiuũ afflictis: tractabllẽ et exorabilẽ et flexibilẽ ad cõsilia imptiẽda: cõmunicatiuũ sui et suoꝝ in bono: hilarẽ ⁊ modestum/ iocundũ et fidelẽ et socialẽ/ gratũ et beneficum. Hec

autē benignitas quātū ad quedā signa exteriora be-
nignitatis: quā philosophus amicitiā vocat/ ē neces
saria ad socialiter cōuiuendū. Nullus enī: vt ait: p̄t
ꝑ diem viuere cū tristi et non delectabili. Jō ex quo
dam debito naturalis honestatis ꝯstrīgeris/ vt alijs
delectabiliter conuiuas ꝑ benignitatem. Vñ preci-
pue cū inter alios fueris/ debes te benignū ostende
re et delectabilē exhibere/ et in conuentu multorum
mentis tristiciam quadā vultus hilaritate te decet si
mulare. Verūtñ effusa dissolutio cauenda est/ ne sb̄
pretextu pietatis nutriatur vitiū vanitatis. Ergo vt
ait Hugo. Si cum alijs fuerꝫ et mutua delectat ver
borū collatio: fiat sermo de moribus: fiat sermo de
scripturis: nunc de miserijs huiꝰ vite cōgemiscamꝰ:
nunc de spe futuroꝝ gaudioꝝ cōgaudeamꝰ: nūc mu
tui secreti reuelatione recreemur: nunc simul ad illaꝫ
visionem Jesu: ac bona celestia suspiremꝰ. Si vero
nō nūq̄ꝫ vtile est/ vt intensū animū ad inferiora q̄dā
ꝛ iocunda laxemꝰ: sint laxamenta illa plena honesta
tis: vacua leuitatis: et sic careant nimio pondere: nō
tamen careant edificatione. In his ergo tribus ma-
turitate/ humilitate et benignitate/ tota exterior mo
rum disciplina cōsistit. Humilitas autē maturitatē
tēperat/ ne elata videat̄. Benignitas ne austera ꝛ ī-
dignabunda.

¶ Tertia descēsio q̄ꝫtū ad seip̄m qua ho-
mo fragil̄ nō diu vel sꝑ sp̄ualibꝰ valēs insi
stere: necesse habet se in ope manuum ex-
ercere. ¶ Capitulū .lxvij.

Tertio debes frequēter ascendere/et op⁹ aliqō corpale vel manuale arripere. ĩmo certe ita debes exercitiū tuū odiare/vt quotidie teip̄m in ope manuū suis et certis tēporib⁹ exerceas: et suis rursum tpibus in ascensionibus cordis ꝓficias/quāq̄ a cordis ꝓfectibus forsitan manib⁹ operans non impediris. Potes enī infra opus orare: meditari: in timore te et desiderio exercere. Sancti patres nr̄i hoc ꝓ regula habuerunt: vt quanto fidelius se ad opus manuū cōferrēt: tanto ad altiorē puritatis et caritatis ascensū et spiritualē ꝓfectū spera bant se peruenturos. Itaq̄ hō fragilis cū sis/noli te angelum putare qui semper vtitur cibo spirituali/ quem tu nescis/vt tu etiam velis semper spiritua libus adherere: sed teip̄m certis temporibus exerce in ope manuali multiplici ratione. ¶ Primo ne tedio victus iam etiam in toto relinquas spūale exercitium. Nec reputa te feruentiorem et magis spūalem q̄ fuit magnus ille Anthom⁹/qui nisi talem ascēsū et descensum inter opus manuale et spirituale ab angelo didicisset/tedio victus ad seculum rediuisz. Iō vult Cassianus: q̄ qui non est quotidie contentus aliquid manibus operari ñ pōt in cella finaliter pseuerare. ¶ Secōo enī q̄uis ad modicū interdū illa manualia ab illa vacatione te retrahūt/postea tñ valentiorem ad eam te reddunt. ¶ Nam: vt audisti: non potest cum concupiscentijs ascendere. Sed ipse sunt que ascensum impediunt. Ideo istas cōcupiscentias oportet te uincere/precipue opere manuali. In desiderio ē enī omnis ociosus. Sic sepe ḡ

opus manuū deseruit spirituali ascensiōi inq̃ntū im
pedimēta remouet ascēdendi. Tertio cor tuū valde
ē instabile /et hincinde velut nauicula in fluctib⁹ ma
ris fluctuās sic quatiť diuersis affectib⁹ et meditati
onibus. Igiť vt dicit Cassian⁹. Cor tuū velut q̃daz
anchora te decet figere pondere videlicet et occupa
tione alicuius operis manualis. Quarto quoniam
plures adit⁹ tēptādi inimic⁹ in nobis reperit ocio⁹
q̃z occupatis. Siquidē occupat⁹ vt aiūt vno demo
ne tēptať: ociosus ꝯo innumeris demōib⁹ deuastať
Quinto si diligent aduertis ipm opus manuū vtili
ter te admonet ad ascensū. Primo enī admonet te ō
loco in q̃ te dns posuit vñ cecidisti. Nā ibi cōstitut⁹
in quietis plenitudine nō te cū labore oportuit ope
rari. Et si Adā positus erat vt scriptura dicit vt pa
radisū operaret: nō tñ cū labore ꝯ eū colens cū sum
ma delectatione: et cōsiderās in inferiorib⁹ potētiā
sapientiā et benignitatē creatoris: in laudem ei⁹ fe
rebať. Est igiť ꝯm Bern. Opus manuū quasi vul
nerū ligamentū/ vñ corriperis et admoneris te cul
pa. Siquidē post culpā datū ē hoc pceptū legis na
turalis. In sudore vult⁹ tui vesceris pane tuo. Quo
tiens igiť manibus oparis: totiens admoneris ō cul
pa trāsgressiōis. Itē p opus manuū admoneris q̃
sex diebus: scz tota vita qua hic viuis oportet te la
borare. Nā tps ē laborādi. Septīo ꝯo die finita vi
ta psenti dicet spūs vt a laborib⁹ requiescas. Admo
neris igiť manuali ope illuc tendere vbi te nō opor
teat laborare: ꝯ tantū vacare et videre quoniaz sua
uis est dominus. Sed et op⁹ manuū reddit te liber

ne sit tibi opus aliis applaudere et aliorum aliqua desi-
derare. sicut Apl'us scribit ad Thessalo. ¶ Septio
sm Bern. Ipm opus manuuz sepe sicut corp' suo
pondere ⁊ mole deprimit. ita nonnūq̄ cōpunctiōem
dulti' exprimit et efficit puriorē. Propt hec ⁊ mul-
ta alia sancti pr̄es nr̄i p̄cipue in egypto tā fideliter la
borauerūt: ⁊ ꝓpter labores eorum a sanctis tā sublimi-
ter extollūt. Uerūtn̄ ne a cordis ascensionib' longe
discedas/ ea debes magis opera corporalia q̄ntū in
te est semper eligere q̄ cum spūalibus vident maio-
rem cōuenientiā habere: sicut sacros libros scribere.
qd̄ min' ab ascēsu impedit et ē spūalit ampli' fruc-
tuosū. Quot enī libros sacros scribis/ quasi tot veri-
tatis p̄cones facis: et quot ex eis ꝯpūgūt et ꝓficiūt
tot eris particeps meritorum. Hinc opus scripture be
atus Bern. magis approbat. Plures sctōrum patrum
scriptores erāt. Omnes fratres et discipuli ī mona-
sterio sācti Martini libros scribebant. De ope scrip
ture inter alia beat' Hieronym' Rusticū monachū
specialit admonet. Plures sancti libros suos tū ex
humilitate. tū ad deuitādū ociū. ꝓprijs manib' scri
bebāt. vt de Ambrosio legit et Hiero. ¶ Sane cuz
manib' oparis nō debes mēte ociari s ad pietatem
cordis te exercere orādo aliq̄d aut meditādo seu cer
te qd̄ scrib dulcit ruminādo. Immo etiā sm Aug.
de ope monachorum: poteris infra op' deuote aliq̄d
decantare. Nec eniz op' manuū ista plus īpedit q̄
seculares a suis carminib' impediunt manib' labo
rantes. Debes autē fidelit operari nō sicut seculares
qui recipiūt solū mercedē trāseuntē. tu aūt non solū

mercedē tpalem: ꝫ immarcessibilez coronā in celis.
¶ Attēde ꝙ sancti angeli laboribꝰ occupatis pasto
ribus specialiꝫ natū xp̄m dn̄m nūciauerūt. Noli tñ
in labore esse nimius vel importunꝰ: ꝫ moderatus ⁊
discretus. Debes p̄cipue in ope manuū silentiū cu
stodire. Silentiū enī in quo iuxta ꝓphetam ē fortitu
do nr̄a/et si vbiq; et sp̄ ē seruandū/nisi necessitas co
gat vel vtilitas suadeat: maxime tamē in ope manu
ali. Juxta illud Apostoli. Obsecramus in dn̄o Jesu
vt cum silentio panem vestrū manducetis.

¶ De ascensionibus ad proximū vel pro pter proximū. Et primus descensus fit ad supioris iussionē. ¶ Ca. lxviij.

Similiter necesse ē sepius ꝓpter ꝓximum ab
istis ascensionibus descendere. id ē ad tp̄s
cessare non in toto deserere ascensiōes. Tri
bus etiā modis ꝓpter ꝓximū descendimus: qꝛ vel
ꝓpter supiorē/vel ꝓpter equalē/vl' ꝓpter inferiorē.
Propt̄ supiorē debes ascendere: cuz verbi gr̄a: lz tu
q̄ntū in te ē sp̄ appetis tibi vacare/vel cū Lazaro pec
cata tua deflere/et cōpunctiōem ex memoria pecca
catorū tuoꝝ vel extremi iudicij ⁊c̄. cōficere: vel cum
Maria ad pedes Jesu p̄dicantis sedere. id est ī vita
et passione xp̄i mentaliter exercitare vel quouis ma
gno ascēsu. Et ecce venit supior tuus et vocat te: iu
bet exire: mandat descendere: statiz sine mora Mar
tha ad pedes vicarij Jesu. id ē supioris ꝓcedat. id ē
tota humilitate et deuota ꝓmptitudine descendat
⁊ inclinet se ab interiori suo exercitio. ꝙ si Maria ad
huc in domo remanserit/et tantū se circa interiora a

quibus inuita auellit: occupās etiā si sedeat ad pedes Jesu: murmuret Martha: etiam si deplorет fratrē intret/ necesse est/ Martha domū iteriorē scz hominē et vocet eā sub silentio. id est occulte teipm reprehendas/ dicēs Marie: Magister adest et vocat te: Adest ille cui⁹ discipulatui te cōmisisti supior tu⁹/ ꝗ vocat te et iubet exire: qd adhuc sedes. Nūqd non melior est tua vocatio q̄z deuota obedientie ipletio. Quo audito surgat ipa Maria et pcidat similit ad pedes Jesu dicens. Paratū cor meū: paratum cor meum. Paratū/ vt ad tuū imperiū mihi vacez. Paratū cū iubes vt exteriorib⁹ ministrē. Hoc aūt non solū ad iussionē patris tui obligaris/ ꝯ etiaz nōnū q̄z fieri debet ad exhortatiōz frīs ex caritate. Qia. n. exercitia sua sācti prēs libenti⁹ postposuerūt tm vt obedientiā inuiolabilit seruare potuissent: atqz hoc supoīa reputabāt si non suā volūtatē: ꝯ alteri⁹ adimplerent. Et quāq̄z obedientia pcepti vel necessitatis est magis necessaria: noli tm discutere/ an teneris vel ñ qz sepius obediētia caritatis ē magis meritoria et caritatē auget deuote ipleta.

¶ De secundo descensu ad proximū quo prio cōdescendim⁹ auxilio vel ꝯsilio admonitione vel correptione. ¶ Ca. lxix.

Secūdo ad primū debes descēdere/ prio cōdescēdere cōpassiōe mot⁹ et pietate: auxilio et cōsilio subueire: vt scilicet corpalit afflictos iuues et eis succurras/ ꝯ mlto āplī⁹ si videres spūalit afflictos adiuuabis quātū poteris admonēdo/ corripiēdo

et attrahendo: in tēptationib⁹ et tribulationib⁹ con
sulendo et confortādo. Nisi enī Paul⁹ de tertio celo
descēdissz/et d̄ alto statu mētꝫ sue īfirmioribus se īcli
nasset neminē attraxissz/sed descēdit factus oīb⁹ oīa
Et carnalibus quidē Jesū p̄dicabat et huc crucifix-
um: spūalibus autem spiritualia cōpabat. Sic ꝛ tu-
sis omnibus omnia: singulis succurrens ꝓut eorum
necessitas exigit. ¶ Si corporalis vrget infirmitas
ex corde compatere: libenter ministra q̄ꝫtum ī te est
precipue domesticis. Si rerum constringit pauper-
tas/si potes tribue eis et succurre etiam necessitatez
interdum patiendo: vt nō de supfluo ꝫ de necessario
offeras cum vidua. vt ex tua pauptate et necessitate
quā paterꝫ in cibo et vestitu/ꝛ sic de alijs/succurras.
Si nō poteris subuenire reb⁹/saltē pijs admonitiōi
bus. Nam verbū bonū ē sup donū optimū. Et ma-
ior ē elemosyna spūal' q̄ꝫ corpalis. Vñ maxie si stās
in ascensionib⁹ cordis tui subtus videris aliquos a
xp̄i iugo suberrare: descende festināter et relnque as
censū si ita tibi ꝓ tpe visum fuerit expedire: attrahe:
admone: corripe. Nec dicas in corde tuo/sufficit mi
hi mea saluatio: ꝓ me volo esse sollicitus nō ꝓ alio.
Nunquid ego superior eius sum? ¶ Nunquid ego
custos eius constitutus? Ecce talem cogitationem
nō genuit zelus dei. Sed vt ait beatus Grego. In-
quantū gr̄am supne aspirationis accepisti: a praui-
tate ꝓximū reuoca: eternum regnum vel supplicium
eo modo quo superius dictum est erranti annuncia
vt dici angelus merearis. ¶ Sic igitur verbum ad-
monitionis omnibus impende ꝓut tibi ꝓ vnoq̄ꝫ

visum fuerit expedire. Cogita ꝑm Bedā ꝙ int̄ homines sublimior et deo gratior cōuersatio eē nō p̄t q̄ꝫ eorū qui se castigāt a vitijs/ qui virtutum studijs animū subigūt. Insup etiā alios quotid iano exercitio/ ad auctoris sui gr̄am student ꝯuertere/ ⁊ crebra animarū fideliū acquisitiōe gaudiū sp̄ patrie celest̄ student augere. Hec aūt nō de p̄dicatiōe publica ī telligimus: ꝑ de priuata admonitiōe et fraterna exhortatiōe: de q̄ dicit̄. Unicuiq̄ mādauit de⁹ d̄ ꝓxio suo. Predicatio ergo publica nō sine sūmo moderamine a quouis/ maximeq̄ a iuuenibus debz arripi. nisi q̄dāmō sint virtutū pleni et gratiarū/ admoduz conche/ que ñ effūdit nisi ip̄a prius fuerit plena/ ꝑm Bernardū sup̄ Cantica. Et vere durū et p̄iculosuz est. vt qui non habet nisi modicū olei exponat illud/ nisi forsitan ad ꝓphete iussionē/ ne plus cōtra ordinē caritatis/ aliosq̄ seip̄m diligere videat̄. Similit̄ debes descendere spiritu lenitatis p̄motus et fratri cōpassus: cū videlicet videris aliquē peccare vel inordinate se regere: quocūq̄ mō hoc perpenderis vt ei pie condescendendo per fraternā correptionem valeas eū superius trahere et p̄ducere ad emendatiōz. Nec debes quantū in te est p̄mittere in aliquo vitium regnare: ꝑ cōpassione ⁊ hūilitate p̄cedentib⁹/ debet te zelus moderat⁹ et discretus comedere: vt vbi emendam p̄sumis nō cesses increpare. Semp̄ tñ attēdas teip̄m ne et tu tēpter̄. Ferueat igit̄ vt Bern̄. ait/ in nobis iste zel⁹ charissimi amor iusticie: odium iniquitat̄. Nemo fr̄es vitia palpet: pctā dissimulet nemo. Nemo dicat: Nūq̄d custos fr̄is mei sū ego?

Nemo quātū in se ē equanimit̄ ferat ordinē deperi-
re: minui disciplinaz. Sic ergo debes ꝓximo subue
nire auxilio: vt si corꝑaliter egeat elemosyna corꝑali
succurras: si ꝟo spiritualit̄ egeat/ miscdiam spūalez
et auxiliuz spūale libenter īpendas. Scdo debes ꝓ
ximo tuo subuenire consilio: instruēdo et dirigendo
errātē/ maxīe ī tēptatiōib⁹ et spūalib⁹ exercitijs. Sz
videas ne alios doceas qd̄ ipe nescias. Meli⁹ ē hūi
lit̄ ꝓfiteri ignorātiā q̄z p̄sūptuose velle docere. Sit
igit̄ consiliū tuū sp diuine scripture consonū. Ea tñ
q̄ in consilio recipis/ vel de qb⁹ cū alijs ꝯsulēdo ꝑci-
pis si secreta fuerint/ caue ne publices maxīe de tēp-
tationib⁹ alioꝝ. Inde enī sepe ꝑicula veniūt: vt in se
cunda collatione patrū dicit̄. In cōsilijs etiā dādis
caue ne sequaris tuā passionē vel inclinatiōem. Nā
illa ꝑuertit iudiciū et zel⁹ sapere nescit. Itē añq̄z des
cōsiliū/ maxime arduū: diu deliberato: ⁊ nō qd̄ p̄us
occurrerit edicito/ ꝫ delibera te submisso sp tuo con
silio sentire alioꝝ ne ꝑtinax inueniaris: ⁊ velis tu ma
gis consentire humilib⁹ q̄z tibi cōsentiri. Vñ nullius
tu consiliū debes vilipendere. De⁹ enī sepe reuelat
ꝑuulis q̄ abscōdit a sapientib⁹. ꝫ oīm consilia atten-
das/ nō tñ suscipias. ꝫ oīa ꝓbate Aplus ait: qd̄ ꝟo
bonū fuerit ipm tenete humilit̄ cōsētiēdo finalit̄.

De tertio descēsu q̄ necesse hz supior des cēdere ꝓpt̄ curā et sollicitudinē subditorū

Capitulū. lxx.

SI ꝟo sub te habueris īferiores/ tūc te oꝑtet
multo āpli⁹ et frequēti⁹ descēdere. imo sepis-

sine ascēsiōes deserere vt vaces subditis ī custodia et disciplina. In custodia: vt ſues estātes q̄ iā digne conuersant̄. In disciplina: vt corrigas errātes et min⁹ ordīate cōuersantes. Alias certe dn̄s sāguinē animaꝝ subditaꝝ de māib⁹ tuis requiret. Et nisi fratrē tuū minimū q̄ntū in te ē adduxeris: faciē Joseph veri saluatoris nō videbis. Vide hic q̄ꝫ ꝑiculosus ē status supior q̄ necesse ē vt hō seip̄m deserat et sepe dū negligit ꝑdit. Nā dū foris hō multū occupat̄/ ⁊ interius ociat̄: nōnūq̄ꝫ ascensiones negligit et ad cor durū descēdit/ ⁊ insensibilis fit solū exteriora sentiēs/ et spūalia nō degustās: sicut bn̄ on̄dit. b. Bern̄. in. j. libro de cōsideratiōe. Igit̄ consilio sctōꝝ q̄ntū in te ē sꝑ locū supiorē et nimiā occupatiōez exteriorē deuita salua sꝑ hūili et ꝓmpta obedientia. Cū ꝟo aliq̄s cogit̄ exterioꝛib⁹ occupatiōib⁹ deseruire/ debet valde sollicite qn̄cūqꝫ pōt vl' tp̄s habuerit ad intima recurrere ⁊ sibiip̄i vacare: ne vt dictū ē insensibilis efficiat̄. Vn̄ ait sāct⁹ Grego⁹. Sancti inq̄t viri q̄ exterioꝛib⁹ ministeriis deseruire officij necessitate cogūt̄: studiose sꝑ ad cordis secreta refugiūt: ibiqꝫ cogitationis intime cacumē ascendūt: ⁊ legē dn̄i q̄si in mōte ꝑcipiūt dū postpositis tumultib⁹ actionū suaꝝ tꝑaliū in cōtēplatiōis sue vertice supne volūtatis sn̄iam ꝑscrutāt̄. Ut enī exterioꝛib⁹ officijs inoffēse deseruiāt ad cordis secreta recurrere īcessabilit̄ curāt ⁊c̄.

¶ Explicit deuotus tractatul⁹ dn̄i Gerardi zutphanie de spūalibus ascensionibus.

¶ De quatuor in quib⁹ incipientes deo seruire debent eē cauti si ꝓficere volunt.

Quatuor aūt sunt in quibus noui et incipientes cauti debent esse si volunt ꝓficere. Primū vt ab illa voluntate qua ad religionē venerūt: et a primo nouitiatus feruore nō tepescāt: sicut cuidā ī Apocalypsi improperat̄. Habeo aduersū te: ꝙ caritatē primā reliquisti: quapropter pnīaz age: et prima opera fac. Caritatez primā relinquūt: qui cū primo sint feruentes et deuoti ad oīa/postea tepidi effecti et desides: tradūt se leuitatib⁹: et vitia que expugnare venerāt: ꝑmittunt sibi dñari: seruiētes deo ꝓ suo libitu: nō ꝓ eius bñplacito voluntat̄. Unde dñs filijs israel p̄cepit: Mementote diei huius ī q̄ egressi est̄ de egypto. Dies q̄ de egypto egredimur: ē bona volūtas q̄ educimur de seculo/huius sp̄ meminisse debem⁹: vt a feruore illi⁹ nūq̄ retrocedam⁹. Uñ quidā volēs religionē ingredi de seculo: quesiuit d̄ quodā sancto patre: quō viuere deberet. At ille dixit ei: Uide q̄lis primo die fueris: et sic sēp̄ viue. Hoc est cōsidera statū voluntatis tue in p̄ma die qua religionē intrare disposuisti: q̄ humil̄ tūc fueris: q̄ paratus tūc obedire ad oīa taz aspera q̄ despecta. q̄ patiēs ad correptiōes et penurias et labores: q̄ verecūd⁹ et timorat⁹: q̄ sollicit⁹ vt emēdares vitā tuā: et dies q̄s ī seculo ꝑdidisti recupares: q̄ parū curās rumores seculi q̄rere vel referre: nec detractiōib⁹ itēt⁹: nec aliq̄b⁹ curiositatib⁹ occupat⁹: ⁊ quō fugisti et abiecisti oēs carnales affect⁹ ⁊ effectus: et te totū obtulisti dño holocaustū viuū: vt nihil dein-

ceps in te viuat de vita peccati: ꝫ tota macteꝛ̄ et im-
moleꝛ̄ dn̄o: obedientie ferro ꝑ sacerdotis ministeriū
id est prelati tui: vt xp̄o in te innouato resurgas. Se
cūdū hāc formā sꝑ postmodū stude viuere: ne aliꝛ̄ ī
schola religiōis dediscere et retrocedere magisq̄ ꝓfi
cere videaris. Sicut illi qui vadūt ad studiū littera-
rū: et tp̄s vane cōsumētes redeūt domuz: expensas
solū cōputāt cōsumptas: quia q̄d ꝓfecerint nō appa
ret: sic et nos qn̄ tēpus in religiōe expensuz cōputa-
mus: ⁊ ꝓfectus virtutū exiguus ē: cū forte in nouiti
atu deuotiores ⁊ feruentiores fuerimus q̄ post plu
res annos. Hoc enī ē verecūdū ⁊ valde nociuū. Ad
heb. v. Cū deberetis magistri esse virtutū ꝓpter tē-
pus quo diu in religione fuistis: rursuz indigetis vt
vos doceamini que sūt elemēta exordij sermonū dei.
id ē necesse habetis doceri sicut rudes nouitij quō ī-
cipiēdū esset seruire deo: et facti estis qui lacte opus
habetis nō solido cibo. id est tales estis q̄ mollibus
blādimentis pueriliū consolationū et carnaliū foue
ri indigeatis/ et fortia exercitia virtutū pati nō vale-
atis in duris reprehēsionib⁹ ⁊ cōtumelijs/ ī necessita
tibus/ in ꝑsecutionib⁹ ꝑ xp̄o. Omnis enī q̄ lactis est
ꝑticeps: expers ē sermōis iusticie. Paruul⁹ enī ē tā
meritis q̄ virtute. ¶ Scd̄m ē: a quo incipiēs debz
esse caut⁹: ne moueaꝛ̄ malis exēplis tepidoꝝ ad imi-
tādū ea. Sicut quidā infirmi spiritu videntes alios
apud se desides in seruitio dei: ociosos et verbosos:
elatos et rebelles: ambitiosos et alijs modis vitio-
sos: dicunt apud semetip̄os: Si alijs hoc licet qua-
re nō et mihi: Et ꝓniores ad malū: exemplū sumūt

ab his quos deteriores vidēt: ⁊ gaudent se socios inuenisse vitioꝝ ne soli possint erubescere: qꝛ si ꝑcit̄ alijs: volunt et sibi in similib⁹ parci. Cōtra hoc deuotus dei seruus apud se respōdere dz. Ego veni pure ꝓ deo: nō ꝓ aliquo alio: et iō nolo aliquē seq̄ ad h̄ vt a deo retrocedā: qꝛ si tātos hic discolos sciuissem nūq̄ eoꝝ societatē elegissem. Uñ solos illos imitari debeo: qui ad hoc informāt me; ꝓpter qd̄ religionē ī traui. id ē vt apprehendā deū: et satisfaciā ei de pctīs meis: et ꝓmerear gloriā sempiternā. Uictor et artifex nobile opus volens facere: querit nō alia q̄ meliora exemplaria q̄ pōt habere. Et viator nō querit viā ab ignorantibus / ꝫ a scientibus eā: et q̄ sepe ambulauerunt ꝑ eā. Johānes: Noli imitari malū: ꝫ bonū. ¶ Tertiū ē qd̄ cauere debz: ne iudicet temere facta alioꝝ: maxime vbi nescit q̄ de cā vel intētiōe fiāt Sicut enī nō videm⁹ alioꝝ cogitatiōes: ita nec intētiones eoꝝ quare hoc vl̄ hoc fiat. ¶ Uñ quicq̄d aliq̄mō pōt excusari / sꝑ ad meliorē ꝑtē interp̄temur. si volum⁹ trāquillū cor nobiscū habere et cū alijs: et alios nō turbare: ⁊ deū nō offendere: qꝛ sepe iudicam⁹ malū eē qd̄ in se nō est malū: et peccam⁹ ꝑ temeritatē vsurpādo nobis iudicia dei de occultis cordium. Magistri nostri vice dei aliquādo id possūt iudicare ꝑ cōiecturas circūstantes: alios nō expedit ꝑ nos eē iudicādos: donec plene eruditi in oībus ꝑ donuz discretionis spirituū: et vere spūales effecti: oīa diiudicem⁹: et nos a nemine iudicemur: sicut clare videns q̄ cecū videt: nec tñ a ceco videt̄: cū cecus non videat seip̄m. Ad Romanos. xiiij. Tu q̄s es q̄ iudi-

cas alienū seruū: Suo dño stat aut cadit. Sepe enī merenť temerarij iudices alioꝝ: vt aut in similibus: aut grauioribꝰ excessibꝰ cadere ꝑmittanť: vt discant ex sua infirmitate cōpati aliene. Luce. vj. Nolite iudicare vt ñ iudicemini. In q̄ enī iudicio iudicaueritꝭ iudicabimini. ¶ Quartum in quo cauti esse debēt nouitij est: vt non frangantur aduersitate vel temptatione: sed cogitent quia ad hoc venerūt: vt om̄ia que eis in hac vita possint accidere sustineant ꝓpter deū. sicut qui intrat bellū: scit ꝙ nō q̄etez ⁊ delitias: ꝫ laborē et vulnera oportet eū expectare. Actuum. xiiij. Oportet nos ꝑ multas tribulatiōes ītrare ī regnū dei. Luce vltimo. Oportet xp̄m pati: et ita ītrare in gloriam suā.

Laus deo.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

TIFFEN® Gray Scale

© The Tiffen Company, 2007

R G B W G K C Y M

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf